

San Mateo Jesús cheja pa'iu cho'osi'ere kuamũ

*Jesús aipãi pa'isina mamia'me
(Lc 3.23-38)*

¹ Apepũmũ pa'isina Jesucristo aipãi paasina mamire kuajũ tochasi'ea'me ie. Davina'me Abraham repaũ aipãi paniasome.

² Abraham mamakũ Isaac paniasomũ.

Isaac mamakũ Jacob paniasomũ.

Jacob mamachĩi Judana'me repaũ cho'jechĩi paniasome.

³ Judá mamachĩi Farena'me Zara paniasome.

Repana pũka'ko Tamar paniasomo.

Fares mamakũ Esrom paniasomũ.

Esrom mamakũ Aram paniasomũ.

⁴ Aram mamakũ Aminadab paniasomũ.

Aminadab mamakũ Naasón paniasomũ.

Naasón mamakũ Salmón paniasomũ.

⁵ Salmón mamakũ Booz paniasomũ. Pũka'ko Rahab paniasomo.

Booz mamakũ Obed paniasomũ. Pũka'ko Rut paniasomo.

Obed mamakũ Isaí paniasomũ.

⁶ Isaí mamakũ David paniasomũ, pãi jainũkore chũ'usi'kũ.

David mamakũ Salomón paniasomũ. Repaũ pũka'ko chuenisõsi'kũ Urías rũjo paniasomo.

⁷ Salomón mamakũ Roboam paniasomũ.

Roboam mamakꝰ Abías paniasomꝰ.

Abías mamakꝰ Asa paniasomꝰ.

⁸ Asa mamakꝰ Josafat paniasomꝰ.

Josafat mamakꝰ Joram paniasomꝰ.

Joram mamakꝰ Uzías paniasomꝰ.

⁹ Uzías mamakꝰ Jotam paniasomꝰ.

Jotam mamakꝰ Acaz paniasomꝰ.

Acaz mamakꝰ Ezequías paniasomꝰ.

¹⁰ Ezequías mamakꝰ Manasés paniasomꝰ.

Manasés mamakꝰ Amón paniasomꝰ.

Amón mamakꝰ Josías paniasomꝰ.

¹¹ Josías mamachĩi Jecóniana'me repau cho'jchĩi pa'irumꝰna Babilonia cheja cana sani Israelpãi chẽa repana pa'ichejana sasõasome.

¹² Repanare sasõsirumꝰ pa'isina Jesús aipãi mamia'me ie:

Jecónias mamakꝰ Salatiel paniasomꝰ.

Salatiel mamakꝰ Zorobabel paniasomꝰ.

¹³ Zorobabel mamakꝰ Abiud paniasomꝰ.

Abiud mamakꝰ Eliaquim paniasomꝰ.

Eliaquim mamakꝰ Azor paniasomꝰ.

¹⁴ Azor mamakꝰ Sadoc paniasomꝰ.

Sadoc mamakꝰ Aquim paniasomꝰ.

Aquim mamakꝰ Eliud paniasomꝰ.

¹⁵ Eliud mamakꝰ Eleazar paniasomꝰ.

Eleazar mamakꝰ Matán paniasomꝰ.

Matán mamakꝰ Jacob paniasomꝰ.

¹⁶ Jacob mamakꝰ José paniasomꝰ, María ùjꝰ pa'isi'kꝰ. Repao María, Jesús, pãi ùcuanukore chũ'ua'kꝰ chini Dios Raosi'kꝰ chiicojñokꝰ pũka'ko paniasomo.

17 Abraham pa'irumupi David pa'irumujatuka repau Abraham jijosina catorcerepana paaju saniasome. Ũcuachi'a David pa'irumupi Israelpai Babilonia cheja chea sacojnorumujatuka David jijosina catorcerepana paaju saniasome. Ũcuachi'a Israelpai repa Babilonia cheja chea sacojnorumupi Dios Raosiku Cristo'te jnaarumujatuka repa paasina catorcerepana paaju saniasome.

Jesucristo'te jnaasi'ere kumau
(Lc 2.1-7)

18 Jesucristo'te jnaasi'e ija'cheasomu: Maria repa puka'ko Josere pasa chiikojeko so'opi paniasomo. Ja'ata'ni repa chuta'a veja kueñe pa'imarumuna Maria te'eo pa'ikoji Dios Rekochoji jo'kauna chii suniasomo. 19 Repaoji chii sunisõona José repao'te paara chiiku re'okujeku, "Pai'ipi repao chii su'isi'e asa cu'ache i'kajanaa'me repao'te", chini cuasa chekunare pai kua jnauma'ne repao'te rope'e jo'kasõuache cuasasomu. 20 Ja'aja'ne cho'ora chini cuasakuta'ni repa ukaisirumuna ángel, Dios raosiku rani ija'che i'kaasomu repa'te:

—José, David jijosiku, Maria'te paavajuchuma'ne veja paajũ'u. Repao su'ipu chiipu Dios Rekochoji jo'kauna su'imo repao. 21 Chii'va'ure umuva'uni paaja'mo repao. Repao Maria chii'va'ure jnaasirumu Jesure ve'ojũ'u repava'ure. Pai cu'ache cho'osi'e jũni ro'ikajaujeku ja'aja'ne ve'eja'mu repa —chinasomu ángel repa'te.

²² Peore jā'a Diopi i'kauna aperum Repau chu'o kuasi'ku kuaku tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'ñesi'kua'ma.

²³ Ija'che chiim repau kuaku tocha jo'kasi'e: Romichĩio umu'terejẽ'e ja'me kãima'kopi chĩ sũni, chĩiva'ure umuva'uni paaja'mo. Repava'ure pãi, Emanuelre ve'ojanaa'me, chiim. (“Emanuel” chiiche “Dios maina'me pa'im”) chiim.)

²⁴ Ũcuarum José repau kãni vuisirum ángel Dios raocojñosi'ku chũ'u jo'kasi'e cho'oku, María'te paara chini vejaasom. ²⁵ Jã'ata'ni repaña vejasirum, chĩiva'ure jñaañejatu'ka ja'me kãima'ñe paniasome. Repau rũjo chĩiva'ure jñaasirum José ángel repau'te ra kuasi'ere mami, Jesure ve'oasom repava'ure.

2

Ësũ muikã'ko cana ma'jñoko pa'iche che'chena Jesure ñañu chini saisi'ere kumat

¹ Herodes chũ'urumuna Judea cheja cajoo-pona Belén v'ejoopona jñaasiva'umasom Jesús. Reparum vañu'ji ãsũ muikã'kore pa'ina umupãi repakã'ko pa'ina ma'jñoko pa'iche che'chenajeju ña masi, Jerusalén v'ejoopona so'opi ranciasome. ² Rani tĩ'a repacheja pa'inare ija'che sēniasaasome repaña:

—Chĩiva'u, chura jñaasiva'u judiopãi chũ'ujava'u, ¿jeechjare pa'iku? Repau'te jñaasi'ere kuaku ãsũ muikã'kore pa'ina vañu'te ñasinajeju repava'uni ro're puñ ñu'iju

pojoñu chini ku'eme chukuna —chiniasome repana.

³ Herodes repacheja chũ'uku repana i'kasi'ere chekunapi kuarena asa, rua cuasaasomu. Jerusalén vø'ejoopo cana ũcuaja'che ũcuanuko asa, rua cuasaasome. ⁴ Ũcuarumu Herodes jã'aja'ñe asa, cuasaku judío phairipã chũ'unana'me judíopã che'chonare repau pa'ivø'ena rani chi'ia'ju chini chũ'uasomu. Rani chi'irena repanare,

—Pã ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raojau, ¿jeechejana repau'te chiire jñaajanaa'ñe? — chiu sēniasaasomu repau. ⁵ Chikuna i'kaasome repana repau'te.

—Judea cheja cajoopona Belén vø'ejoopona jñaajauasomu repau. Aperumu Dios chø'o kuasi'ku repau'te jñaajachejare kuaku tocha jo'kasi'e ija'che kamu:

⁶ Musanukona Judea cheja cajoopo Belén vø'ejoopo cana,
“Ũjajoopo, pa'ipã pa'ijoopo pa'imanaa'me mai”,
chiimanejũ'ũ.

Musanukona pa'ijoopo cajacojñojau Israelpã ũcuanukore chũ'uja'mu.

Ũcuauji chø'u neenare Israelpã musanukonare kuiraku re'oja'che chũ'uku pa'ija'mu,
chiimu —chiniasome repana.

⁷ Chitena asa Herodes, vañuu pa'isirumure masira chini ma'jñocho pa'iche che'chenare rope'e soni rao,

—Repau vañuu, ¿jeejarumuna paku? — chikuna repau'te kuasome repana. ⁸ Kuarena asa repanare ija'che i'kaku Belén vø'ejoopona

saoasomꝯ repaꝯ:— Belén vu'ejoopona sani repaꝯ chĩiva'u pa'iche peore sēniasajaijũ'u. Repava'ure ku'e jñaani ra kuajũ'u chu'ure. Chu'u ũcuaja'che repava'ure sani ro're ñu'ia pojora chiimꝯ —chiiu joreasomꝯ repaꝯ.

⁹ Pãi chũ'ukꝯji jã'aja'ñe i'kakꝯ chũ'uuna asa saniasome repana. Saijuna repana ũsꝯ mũikã'ko ñasi'kꝯ vañꝯ jo'e pa'ia repana saima'a sē'sevꝯji charo saniasomꝯ. Saiu chĩiva'u ũhivu'e sē'sevꝯna canũkaasomꝯ repaꝯ.

¹⁰ Vañꝯ canũkache ña rua pojoasome repana.

¹¹ Jã'aja'ñe canũkauna ña ũcuavũ'ena kaka chĩiva'una'me pũka'ko María'te ñaasome repana. Repava'ure ña ro're ñu'ijꝯ pojoasome repana repaꝯ'te. Pojocuha repana rasi'e cãjovũã vata pachokurina'me sũkima'ñana'me chekũñãquee ma'ña ĩsiasome repana repava'ure chĩiva'ure. ¹² Repava'ure ñacuha pa'ijꝯ repana uokãitona Dios i'kasi'e ija'che chiiche'te asaasome repana, “Herodes pa'icheja saima'ñe tĩima'api co'ijũ'u mꝯsanũkona”, chiiche'te. Asa repacheja saima'ñe tĩima'api repana pa'ichejana co'isõasome repana.

Egipto chejana kati saisi'ere kũamꝯ

¹³ Ma'jñoko pa'iche che'chena sanisõsirũmuna Dios neekꝯ ángel Josere repaꝯ uokãisirũmuna rani ija'che i'kaasomꝯ:

—Vũni mꝯ'u jojava'una'me pũka'kore Egipto chejana pesa sajũ'u. Herodes mꝯ'u jojava'ure vanisõñe'te chũ'ura chini ku'eja'mꝯ. Jã'ajekuna sani chu'u mꝯ'ure, “Co'ijũ'u”, chiirũmujatu'ka pa'ijũ'u repacheja —chiniasomꝯ ángel repaꝯ'te.

14 Jã'aja'ñe i'kauna asa José vuni ùcuañamipi repau jojava'una'me paka'kore saku Egipto chejana sanisōasomũ. 15 Sani Herodes jūnisōsirumujatũ'ka repacheja paniasome repana. Jã'aja'ñe cho'rena Dios chũ'o aperumũ kuasi'ku tocha jo'kasi'epi ija'che kuacheji ùcuarepa ti'jñecuhasi'kua'mũ, “Chũ'u chĩire Egipto cheja pa'ikuni raau chini soimũ chũ'u”, chiicheji.

Chĩiva'nani vanisōa'jũ chini Herodes chũ'usi'ere kuamũ

16 Ûcuarumũ Herodes ma'jñoko pa'iche che'chena repau'te jorejũ tĩima'api co'isōsi'ere asa rua pe'rukũ, repana ñasi'e kuasi'ere jo'e cuasa, “Chura repau chĩi ka'chaũsurumũ panicuhamũ ie”, chini cuasa Belén vũ'ejoopona'me ùcuajoopo kueñe pa'ichejña cava'nare chĩiva'nare umũchĩiva'narechi'a te'eka'chapaũsurumũ pa'iva'nana'me na'a cho'je pa'iva'nare ùcuaukore vanisōñe chũ'uasomũ. 17 Repauji jã'aja'ñe cho'oña aperumũ Dios chũ'o kuasi'ku Jeremías ija'che chiiche tocha jo'kasi'epi ùcuarepa ti'jñecuhaasomũ:

18 Ramá cheja pa'ina ota oiche rua asoasomũ.

Raquelpi, repao mamachĩipi chuenisōrena oio paniasomo repa.

Repaoji cuhaa'ko chini pãi, “Oimanejũ'u”, chinite'easome repao'te.

Jã'ata'ni ùcua cuhama'ñe oniasomo repao mamachĩipi chuenisōrena, chiicheji.

19 Na'a pa'isirumũ Herodes jũnisõsirumũna Josere Egipto cheja pa'ikũni repaũ uokãisirumũna Dios neekũ ángel rani ija'che i'kaasomũ repaũ'te:

20 —Vũni mũ'ũ jojava'ũna'me pũka'kore sakũ Israel chejana jo'e co'ijũ'ũ. Mũ'ũ jojava'ũre vanisõñũ chiisina jũnisõcuhasinaa'me — chiniasomũ ángel repaũ'te.

21 Ũcuarumũ José jã'aja'ñe i'kaũna asa vũni chĩiva'ũna'me pũka'kore Israel chejana saasomũ. 22 Jã'ata'ni José Herodes mamakũji Arquelaopi Judea cheja canani chũ'ũa'kũ chini jo'kacojñosi'ere asa Judea cheja saivajuchũasomũ. Ũcuaja'che repaũ uokãisirumũ asa masisi'e Diopi, “Judea cheja saimanejũ'ũ”, chiisi'ejekũna Galilea chejana saniasomũ repaũ. 23 Repacheja sani tĩ'a Nazaret vũ'ejoopo'te paniasomũ repaũ. Jã'aja'ñe cho'orena aperumũ Dios chũ'o kũasina kũajũ tocha jo'kasi'epi ija'che chiicheji ũcuarepa ti'jñecuhaasomũ, “Dios Raosi'kũre, ‘Nazaret vũ'ejoopo cakũa'mũ ikũ’, chiijanaa'me pãĩ”, chiicheji.

3

*Juan Pãĩ Okoro'vesi'kũ pãĩ peochejare pa'iu pãĩpi saiũana Dios chũ'o chũ'vasi'ere kũamũ
(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-18; Jn 1.19-28)*

1-2 Reparumũ Juan Pãĩ Okoro'vekũ Judea cheja cachejare pãĩ peochejare sani pa'iu pãĩpi repaũni sani chi'irena Dios chũ'ore ija'che chiũũ chũ'vaasomũ:

—Musanukona cu'ache cho'ochē ũhasõ mama cuasajũ'u. Dios Raosi'ku pãĩ ũcuanukore chũ'upi'ramu —chinasomu repau. ³ Aperumu Dios chu'o kuasi'ku Isaiás repau Juan cho'ojachere kuaku ija'che i'kaku tocha jo'kaasomu:

Pãiu pãĩ peochejare sani pa'iu pãipi repauni saito
ujachu'opi ija'che i'kaku chu'vaja'mu:

“Maire Paaku tĩ'api'ramu.

Repauni cha'aju musanukona rekoñoã ma'a
rũhiñe pa'ima'a care'vacheja'che
re'ojarekoñoã care'vaju pa'ijũ'u”, chiija'mu,
chiiche tocha jo'kaasomu repau.

⁴ Repau Juan ju'ikãa camello rañapi cho'osikãa paniasomu. Corejakãa va'i ca'ni kãare tũniasomu repau. Æu, pũ'suva'nana'me airo pũji ãiu paniasomu repau. ⁵ ũcuarumu Jerusalén vu'ejoopo pa'ina repacheja Judea cheja canana'me Jordán chiacha kueñe cachejña cana jainuko repau chu'vachu'ore asañu chini saniasome. ⁶ Sani repau chu'vache'te asa repauna cu'ache cho'osi'ere Dioni kuarena Juan, Jordán chiachana okoro'veasomu repanare.

⁷ Reparumu Juan fariseopãina'me saduceopãĩ repauni okoro'vecojñoñu chini jainuko satena ña ija'che i'kaasomu repanare:

—Musanukona te'ena chuta'a cu'ache cho'ochē ũhamanajeju aña pa'icheja'che cu'ache pa'ime. “Maipi okoro'vecojñoru Dios maire cu'ache cho'omaneja'mu”, chini cuasaju raime musanukona. ¿Neepi che'chorena jã'aja'ñe cuasache musanukona?

⁸ Musanukona cu'ache cho'ochē'te ũhasõ

re'oja'che pa'ijũ Dios chũ'ũñe'te cho'oju pa'ijũ'ũ. Mũsanũkonapi re'oja'che pa'ito chekũnapi ñani, "Ina cu'ache cho'oche ũhasõsinajeju re'oja'che pa'ime", chiijanaa'me mũsanũkonare. ⁹ Ija'che cuasacosome mũsanũkona: "Abraham jojosiinaa'me mai. Jã'ajekũna Dios maire cu'ache cho'omaneja'mũ", chiiju cuasacosome mũsanũkona. Jã'aja'ñe cuasamanejũ'ũ. Dios chũ'ũñe cho'oma'me mũsanũkona. Diore Repaũni cho'ouato ira'karũã catara'karũãpi Abraham jojosiinare chekũnare cho'ore'omũ, Repaũ chũ'ũñe cho'ojanare. ¹⁰ Sũkiñũã ãiñe kũiñũãpi sãijaruã kũima'to, "Cu'amũ iñũã", chini kueni uosõme pãi. Dios ũcuaja'che pãi cu'ache pa'inare cu'anajeju na vati toana saomũ. ¹¹ Chũ'ũ mũsanũkonare cu'ache cho'oche ũhasõsinare re'oja'che cho'okaiũ okopi okoro'vemũ. Na'a pa'isirũmũ chekũ na'a ruã masikũji rani pa'iu na'a ruã re'oja'che cho'okaija'mũ mũsanũkonare. Chũ'ũre na'a ruã masikũjekũna repaũ'te cuasa, vajũchũkũ pa'imũ chũ'ũ. Na'a ruã masikũjekũ repaũ'te cuasanare Dios Rekocho'te ĩsija'mũ repaũ. Repaũ'te cuasamanareta'ni ũcuauji chũ'ũna na'a pa'isirũmũna cu'ache ti'jñeja'mũ. ¹² Pãi trigo cho'oni po'te repacaã rũhikuanupũ chi'i ũhame. Repasũota'ni uosõme. Na'a pa'isirũmũ Raijaũ pãi ũcuaukore chi'i trigo cho'ocheja'che cho'okũ cu'ache cho'oche ũhamanare vati toana chachamatoana saoja'mũ. Cu'ache cho'oche ũhasõ repaũ'te cuasanareta'ni Pũka'kũ pa'ichejana saja'mũ repaũ —chiniasomũ Juan repanare pãi.

Jesure okorosi'ere kwamu
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Ũcuarumu Jesús Galilea cheja pa'isi'kupi Jordán chiachana Juan pa'ichejana saniasomu repauni okorocojñora chini. ¹⁴ Sakuna Juan repaunte okore rocuhekũ ija'che i'kaasomu:

—Mũ'upi chũ're okorokairũja'iaji chũ'uni rani, “Okorokaijũ'u chũ're”, chiimu. Mũ'upi chũ'uni rokaito na'a re'omu —chiniasomu repaũ.

¹⁵ Jã'aja'ñe i'kauna asa repaunte ija'che i'kaasomu repaũ:

—Cho'ocuhemanejũ'u. Dios chũ'u jo'kasi'e cho'oñu mai —chiniasomu repaũ. Chikuna Juan, “Jau”, chini repaunte Jesure okoroasomu.

¹⁶ Ũcuarumu Jesús okorocojñocuha chiacha nukasi'kupi po'ore mani nukakuna cunaumu teana re'ojaumũ care'o Dios Rekocho ũkupoja'ia ũcuauni cajekuna ñaasomu. ¹⁷ Dios Rekocho cajesirumu cunaumupi ija'che i'kache asoasomu: “Ikũ chũ'u chĩ chũ'u oiu paakũ'mũ. Rũa pojomũ chũ'u ikũre”, chiiche asoasomu.

4

Vati ai Jesure cu'ache cho'oa'ku chini
chũ'ute'esi'ere kwamu
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Ũcuarumu Jesús Dios Rekochoji chũ'una pãi peochejana sanisõasomu. Sani pa'iauna vati ai repauni cacũ'ora chini cu'are chũ'inasomu.

² Sani cuarentarepaumucujñana'me cuarentarepañami ãu ãima'ñe pa'iauna

ãucuhaasomꞫ repau'te. ³ ÛcuarumꞫ vati ai rani Jesuni cacu'ora chini ija'che i'kaasomꞫ:

—Mũ'upi Dios MamarepakꞫ pani ipũã catarũã mini, pãrũã carũñojũ'ũ —chiniasomꞫ.

⁴ Chikũna Jesús ija'che sãĩne i'kaasomꞫ repau'te:

—Dios chũ'o aperumꞫ tocha jo'kasi'e ija'che kũamꞫ:

Pãipi chũ'urejẽ'e cuasama'ñe repana ãijañe ãuchi'a cuasaju pa'ito cu'amꞫ.

Jã'achi'a cuasama'ñe chũ'ũ chũ'o asa chẽa cho'ojũ pani re'oja'che pa'ijanaa'me pãi, chiimꞫ —chiniasomꞫ Jesús repau'te vature.

⁵⁻⁶ Jã'a i'kacuhasirumꞫ vati ai repau'te Jesure Dios neejoopo Jerusalén vũ'ejoopona sa Dios vũ'e sẽ'sevũna mũa ija'che i'kaasomꞫ:

—Dios chũ'o aperumꞫ tocha jo'kasi'e ija'che kũamꞫ:

Dios, mũ'ũni kuiraju mũ'ũ tuã'ito repana jũjũnari chẽaa'ju chini, ángele'te raoja'mũ,

mũ'upi tuãni asi cho'omanea'kũ chini, chiimꞫ. Jã'ajekũna mũ'upi Dios MamarepakꞫ pani ichejapi chejana chã'ijũ'ũ. Dios i'kasi'epi ùcuarepa pa'ito ichejapi chãni asi cho'omaneja'mũ mũ'ũ —chiniasomꞫ vati ai.

⁷ Chikũna Jesús i'kaasomꞫ.

—Ûcuachi'a Dios chũ'o aperumꞫ tocha jo'kasi'e ija'che kũamꞫ:

Chũ'ũ cho'omasiche'te rupũ ñãũu chini sẽemanejũ'ũ mũsanũkona pãi,

chiimꞫ Dios —chiniasomꞫ Jesús repau'te vati aire.

8-9 Jã'a cho'o pi'nisirumũ vati ai repau'te Jesure cuhacho aikũtina rua umũ pa'ikũtina sa mũa teana te'erumũ peore chejña pã pa'ichejñana'me repachejña pa'imajñaruã re'oja'chere ñokũ ija'che i'kaasomũ:

—Mũ'upi chũ'uni, “Peore masikũ'mũ mũ'ũ”, chiiũ ro're ñu'ia pojoru mũ'uni peore ñsija'mũ chũ'ũ ichejña —chiniasomũ vati.

¹⁰ Chikũna Jesús i'kaasomũ repau'te.

—¡Vati ai, saijũ'ũ mũ'ũ! Dios chũ'o tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Diore Pãĩ Ūcuanũkore Paakũ'techi'a, “Peore masikũ'mũ mũ'ũ”, chiiju cuasaju pojaju Repau chũ'ũñechi'a cho'uju pa'ijũ'ũ mũsanũkona pãĩ, chiimũ —chiniasomũ Jesús repau'te.

¹¹ Jã'aja'ñe i'kaũna vati ai Jesure jo'ka sanisõasomũ. Repau sanisõsirumũ ángelepi rani kuirasome repau'te.

*Jesús Galilea cheja aperiũamũ pãĩ chũ'vache
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)*

¹² Jã'a cho'ocuha repau co'isirumũ Jesús, Juan Pãĩ Okoro'vesi'kũre pãĩ chẽavũ'e cuaosi'ere asa Galilea chejana saniasomũ. ¹³ Repacheja cajoopona Nazaret vũ'ejoopona sani rua keerumũ pa'ima'ñe chiara rũ'tũva cajoopona Zabulonna'me Neftalí ve'ochejña cajoopona Capernaum vũ'ejoopo'te pasa chini saniasomũ repau. ¹⁴ Jã'aja'ñe cho'oũna aperiũamũ Dios chũ'o kũasi'kũ Isaiás tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'jñesi'kũa'mũ.

15 Galilea chiara ru'tuva pa'ichejñare Zabulón chejana'me Neftalí cheja ve'osichejñare judío peona jainuko pa'ime.

Chura Galilea cheja jā'aja'ñe ve'emɯ repachejña. Jordán chiacha chekukā'ko cacheja ũcuaja'che judío peona jainuko pa'ime.

16 Ũcuachejñare pa'ijɯ chijacheja pa'inaja'ñe cu'ache pa'inapi miañe ñañeja'ñe

chɯ'o re'oja'chere asaasome repana, re'oja'che pa'iche chɯ'vachɯ'ore.

Ũcuaja'che cu'ache pa'inapi umucuse ñataɯna miañe ñoñeja'ñere re'oja'che pa'iche'te asaasome repana,

chiimɯ Isaías tocha jo'kasi'e.

17 Repacheja saisirumɯpi vɯa Jesús ija'che chiiɯ pãire chɯ'vakɯ paniasomɯ:

—Mɯsanukona cu'ache cho'oche ũhasõ mama cuasajũ'ɯ. Dios Raosi'kɯ pãi ũcuaukore chũ'ɯpi'ramɯ —chiiɯ chɯ'vaasomɯ repaɯ.

Va'i chonare ũcuaka'chapanare Repaɯ chũ'ũñe'te cho'oju paapu chini Jesús chẽasi'ere kɯamɯ

(Mr 1.16-20)

18 Na'a pa'isirumɯ Jesús Galilea chiara ru'tuva'te ku'iu Simonre cho'jeɯ Andrena'me pa'ikuni ñaasomɯ. Repaɯ Simón cheke mami Pedro ve'emɯ. Va'i chonajeju va'i chorɯji chiara'te choju paniasome repana. 19 Repanare ña Jesús ija'che i'kaasomɯ:

—Chɯ'uni ja'me ku'ijɯ chɯ'ɯ chũ'ũñe'te cho'oju pa'ijũ'ɯ. Va'i sani va'ire jña ranaa'me mɯsanukona. Chura chɯ'ɯpi cho'okaiɯna sani

pãire jñaa chu'uni rakaiju pa'ijũ'u — chiniasomu Jesús repanare.

²⁰ Jã'aja'ñe i'kauna asa teana va'i choruã jo'ka ũcuauña'me saniasome repana.

²¹ Jã'achejapi jo'e jmacheneru sani Zebedeo chĩire Santiagona'me Juanre ñaasomu repau. Puka'kuna'me choovute pa'iju va'i choruãre care'vaju paniasome repana. Pa'ijuna ña Jesús repanare, repauna'me saaru chini soniasomu. ²² Soiuna asa, “Jau”, chini choovuna'me puka'kure teana jo'ka ũcuauña'me saniasome repana Santiagona'me Juan.

Pãi jainukore che'chomu Jesús

(Lc 6.17-19)

²³ Reparumu Jesús Galilea cheja si'achejña ku'iu repacheja pa'ivũ'ña judiopãi chi'ivũ'ñana si'arumu kaka che'choku ku'iu pa'isi'kua'mu. Ũcuachi'a pãi cu'ache cho'oche ũhasõsinare Dios chẽa paache'te chu'vaku pãi si'ache ravu jũ'inare vasoku ca'nivũã asiche si'ache jũ'inare vasoku ku'iu pa'isi'kua'mu repau. ²⁴ Repau cho'oche'te ñaju pãipi si'arumu kuajuna asa Siria cheja si'achejña pa'ina pãi ravu si'ache jũ'iva'nare, ca'nivũã asiche si'ache jũ'inare, vati paanare, vẽ've ravu paanana'me nuka ku'imanare Jesuni saasome. Sarena Jesús repanare ũcuanukore vasokaisi'kua'mu.

²⁵ Reparumu pãi ruã jainuko Jesure ja'me ku'iju pa'isinaa'me, Galilea cheja cana Decápolis cheja cajoopoã cana Jerusalén vu'ejoopo cana Judea cheja canana'me Jordán chiacha chekukã'ko cana.

5

Aikūtire pa'ia Jesús chǎ'vasi'ea'me
(Lc 6.20-23)

1-2 Ûcuarum Jesús pãipi jairepanako Repaũ pa'ichejana chi'ijuna ña aikūtina muni puusi'kua'mũ. Muni ñu'iauna chukuna repaũ neenana'me repaũ'te chiinapi repaũ ñu'ichejana muni chi'irena Ûcuachejare ñu'ia Dios chǎ'uñe cho'ona Repaũ neena pa'iche'te che'chokũ ija'che chǎ'vasi'kua'mũ repaũ chukuna'te:

3 —Pãi Diore masi cuasamanata'ni Repaũ'te masi cuasañu chiito Diopi paakũ cho'okaija'mũ repanare. Ûcuauji cho'okaiuna Repaũ'ni masi cuasaju jũnisõsirumũ Repaũ pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me repana.

4 'Ûcuachi'a oijũ sumava'na pa'ina pãi, Diopi repana rekoñoõna churoña pojojũ pa'ijanaa'me.

5 'Ûcuachi'a pãi cu'ache cho'ocojñonata'ni sãiñe cu'ache cho'omana Dios, "Ïsija'mũ chǎ'u", chiisichejare chejare ïsiuna pojojũ pa'ijanaa'me.

6 'Ûcuachi'a pãi Dios chǎ'uñe cho'oneena Ûcuauji cho'okaiuna Repaũ chǎ'uñe'te masi cho'oju pojojũ pa'ijanaa'me.

7 'Ûcuachi'a chekunare ña oijũ re'oja'che cho'okaina pãi, Diopi Ûcuaja'che repanani oiũ re'oja'che cho'okaiuna pojojũ pa'ijanaa'me.

8 'Ûcuachi'a pãi repana rekoñoõ cu'achejẽ'e cuasamana Diore ñajanaa'me. Diore ñajanajeju pojojũ pa'ijanaa'me repana.

9 'Ūcuachi'a chekũnapi cavajũna ñani, "Cava-mairo re'oja'che pa'ijũ'ũ", chiinare pãi, "Chũ'ũ chĩia'me ina", chiija'mũ Dios. Jã'ajekũna pojojũ pa'ijanaa'me repana.

10 'Ūcuachi'a Dios chũ'ũñe'te cho'ojũ cu'ache cho'ocojñona pãi, Dios neenajejũ Ūcuajji cho'okaiũna pojojũ pa'ijanaa'me.

11 'Pãi mũsanũkonare chũ'ũni cuasajũna rũa cu'ache i'kajũ cu'ache cho'ome. Ūcuachi'a mũsanũkona pa'iche'te chekũnare kũani, "Cu'ache pa'inaa'me jã'ana", chiijũ jorenaa'me repana, cheke si'ache na'a rũa cu'ache i'kajũ. Chũ'ũni cuasajũ cu'ache cho'ocojñonata'ni pojojũ pa'ijanaa'me mũsanũkona. 12 Na'a pa'isirũmũ Dios mũsanũkonare Repaũ pa'ichejana satena pa'iche re'oja'chere ïsija'mũ. Jã'ajekũna pojojũ pa'ijũ'ũ mũsanũkona. Mũsanũkonare irũmũ cu'ache cho'ocheja'che aperũmũ pa'isina pãi reparũmũ Dios chũ'o kũasinare ũcuaja'che cu'ache cho'oasome — chiisi'kũa'mũ Jesús chũkũna'te.

Diore cuasana re'oja'che pa'iche'te chũ'vamũ Jesús

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 Ūcuarũmũ Jesús chũkũna'te jo'e chũ'vasi'kũa'mũ.

—Ūha sãija'iu rũa re'omũ. Mũsanũkona ũcuachi'a chũ'ũre cuasanajejũ re'oja'che pa'ijũ ũhaja'ñe pa'ime icheja cheja. Jã'ata'ni ũhapi sãija'ñeji si'asõru, ¿je'se cho'ojanaa'ñe pãi, ũhapi sãijaau chini? Jo'e sãija'ñe cho'ocua'mũ

repa. Cu'akuna ve'sena sējoru pāi chekunapi ku'ijū cha'came repa ũha.

14 'Ūcuachi'a chū'ure cuasanajejū mūsanukonapi re'oja'che cho'ojuna ñaju, pāi chekuna, "Diopi cho'okaiuna re'oja'che cho'ome ina", chiiju masime. Vū'ejoopo aikūti sē'sevū pa'joopo rua so'ña ñoñeja'ñe mūsanukonapi re'oja'che cho'ojū ñojuna ñaju, pāi chekuna, "Diopi cho'okaiuna re'oja'che pa'ime ina", chiiju masime.

15 Pāiū uoturopū chūoni totoroji jao nukoma'mū. Jā'aja'ñe cho'oma'ñe uoturopū chūoni, "Chija'ito pāi ivū'e pa'ina ñamanejanaa'me", chini cuasa, umūna tuomū re'oja'che miakuna repavū'e pa'inari ūcuauko ñaa'jū chini.

16 Mūsanukona ūcuaja'che uoturopū re'oja'che miañeja'ñe re'oja'che cho'ojū pa'ijū'ū, pāipi ña, "Diopi cho'okaiuna re'oja'che cho'onaa'me ina", chiapū chini —chiisi'kua'mū repa.

Aperumū pa'isina Moisenā'me chekuna chū'ū jo'kasi'e cho'ochē'te i'kamū Jesús

17 Ūcuarumū Jesús chukuna'te jo'e ija'che i'kakū chū'vasi'kua'mū:

—Chū'ure ija'che cuasamanejū'ū mūsanukona: " 'Diopi chū'ūna Moisés tocha jo'kasi'ena'me Repa chū'o aperumū kuasina tocha jo'kasi'e kuache'te cho'omanejū'ū', chisa chini raisi'kucosomū ikū Jesús", chiiju cuasamanejū'ū chū'ure. Jā'aja'ñe cho'oma'ñe repa chū'ū cho'ojachere kuaju tocha jo'kasi'ere cho'ora chini raisi'kua'mū chū'ū, mūsanukonapi ña chēa ūcuaja'che cho'ojū paarpū chini.

18 Cunaumuna'me cheja chuta'a si'amarumuna repa tocha jo'kasi'e kuache te'emakarujë'e karamañe peore pa'ija'mu, repa kuache peore ti'jñerumujatuka. Ucuarepaa'me jā'a. 19 Jā'ajekuna pāiu ũcuauakujī repa chũ'u jo'kasi'ere jachaku peore cho'oma chekunarejē'e, "Repa chũ'u jo'kasi'e peore cho'oma'tojē'e re'omu", chiiu chu'vasi'kure Dios, "Iku chu'u neekuta'ni rua vesuu'mu", chiija'mu. Jā'ata'ni pāiu ũcuauakujī repa chũ'u jo'kasi'ere jachama'ne cho'oku chekunare ũcuaja'che, "Jachama'ne cho'ojũ'u", chiiu chu'vasi'kure Dios, "Iku chu'u neeku rua masiu'mu", chiija'mu. 20 Musanukonapi repa chũ'u jo'kasi'ere judiopāi che'chonana'me fariseopāire na'a rua cho'omaneni Dios pa'icheja saimanejanaa'me —chiisi'kua'mu repa.

"Chekunare peruma'ne pa'ijũ'u", chiiu chu'vamū Jesús (Lc 12.57-59)

21 Ūcuarumu Jesús chukuna'te jo'e chu'vaku ija'che che'chosi'kua'mu:

—Moisés mai aipāire aperumu chũ'uku tocha jo'kasi'e kuache asanaa'me musanukona. Ija'che kuamu repa:

Chekunare vanisōmanejũ'u.

Pāiu ũcuauakujī chekure vanisōru repa'te ũcuachi'a sāiñe vanisōjũ'u,

chiimu repa tocha jo'kasi'e. 22 Chu'uta'ni, "Ija'che cho'ojũ'u", chiiu chũ'umu musanukonare: Pāiu ũcuauakujī repa'te ja'me pa'ikuni pe'rutojē'e pe'rusi'e ro'i cu'ache

ti'jñeja'mu repau'te. Ũcuachi'a pãiu ũcuauakujji repau'te ja'me pa'ikuni cu'ache i'kato pãi chũ'una repau'te chëajanaa'me, jo'e i'kamanea'ku chini. Ũcuachi'a pãiu ũcuauakujji repau'te ja'me pa'ikuni, “Cu'akujeku vati toana sani uuku pa'ija'mu mu'x”, chiiku ũcuauji vati toana saocojñoja'mu.

23-24 'Ũcuachi'a musanukonapi ũcuauakujji te'eu Diore ĩsimajñarũãre Repauni ĩsira chini saikujji mu'ure cheku pe'ruche'te cuasani mu'x ĩsira chini samajñarũã repamajñarũã tuo uoko'a ti'jñeñena ũha charo mu'ure pe'rukuni, “Jo'e sãĩne pe'ruma'ne re'oja'che pañu mai”, chii-jaijũ'x. Pe'rusi'e care'vajani Diore ĩsimajñarũã tuo uoko'ana co'i, mu'x raku ũhasi'e churata'ni repamajñarũã Diore ĩsijũ'x.

25 'Chekurumu pãiu ũcuauakujji chekuni pōsero'i paamu. Jã'ata'ni repauji jeereparumu ro'ima'to pe'ruku ro'ia'ku chini pãi chëañe chũ'uku pa'ivu'ena saja'mu repau'te. Jã'aja'ne cho'opi'rato pesa chuta'a ma'a sairumuna, “Pōsero'ire charo care'vañu”, chiijũ'x repau'te. Na'mi care'vama'to repau'te pãi chëañe chũ'ukuni saja'mu repau. Sa jo'kauna pãi chëañe chũ'ukujji repau'te pãi chëavũ'ena cuaoa'ju chini pãi chëanani chũ'uja'mu. 26 Cuao jo'karena pōsero'i peore ro'i pi'niñetũ'ka ũcuavũ'ere pa'ija'mu repau. Ũcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mu repau.

*“Musanukona pa'imanare ja'me
kãimanejũ'x”, chiiu chu'vamu Jesús*

27 Ûcuarumũ Jesús chukuna'te jo'e ija'che chu'vasi'kua'mũ:

—Ûcuachi'a Moisés aperumũ chũ'ukũ tocha jo'kasi'e kuache cheke asanaa'me musanukona. Ija'che kumũ repa:

Ɛmurpāi, musanukona pa'imanare romi ja'me kāima'ñe pa'ijũ'ũ.

Ûcuachi'a romi, musanukona pa'imanare umurpāi ja'me kāima'ñe pa'ijũ'ũ, chinasomũ. Repana i'kasi'e chekunapi kujuna asanaa'me musanukona. 28 Chu'uta'ni ija'che i'kamũ: Pāiũ ũcuauakujĩ romioni repaũ paama'koni uache ñani repaũ rekochoji repa'ote paama'kupĩ ja'me kāisi'kujja'che cho'omũ.

29 'Chekurumũ pāiũ ũcuauakujĩ repaũ ñakova uajjũtu cakā'ko cañakovaji ñakũ chekuni cu'ache cho'omũ. Jā'aja'ñe cho'oni repañakova ruta so'ona sējosōa'kũ. Ñakovachi'a cho'osōto na'a re'omũ repaũ'te. Jā'aja'ñe cho'omaneni chekurumũ repaũ ũcuañakovaji ñakũ jo'e na'a rua cu'ache cho'osi'kujekũ vati toana saocojñoja'mũ. Repaũji ñakova te'eñakova peoto cu'amũ. Jā'ata'ni Diopi repaũ'te vati toana saoru na'a rua cu'ache pa'imũ repaũ'te, cu'a cho'osi'kure. 30 Ûcuachi'a pāiũ ũcuauakujĩ repaũ uajjũtupi chekuni cu'ache cho'oni, repajũtu tũso so'ona sējosōa'kũ. Jũtuchi'a cho'osōto na'a re'omũ repaũ'te. Jā'aja'ñe cho'omaneni chekurumũ repaũ ũcuajũtupi jo'e na'a rua cu'ache cho'osi'kujekũ vati toana saocojñoja'mũ —chiisi'kua'mũ repaũ.

*Rũjoromi sējoma'ñe paache'te chu'vamũ Jesús
(Mt 19.1-9; Mr 10.1-12; Lc 16.18)*

³¹ Ũcuarũmũ Jesús jo'e ija'che chu'vasi'kũa'mũ:

—Ũcuachi'a Moisés aperũmũ chũ'ũkũ tocha jo'kasi'e cheke ija'che kũamũ:

Pãiu ũcuauakũji repau rũjore paacuhekũ sējora chiikũ

charo repao'te sējosi'e kũache utija'ovana tocha ũcuaoñi ñisijũ'ũ

repao chekũnare ñojaja'ova.

Repaja'ova tocha pi'ni ñisiru sējore'omũ repao'te, chiimũ repau chũ'ũ jo'kasi'e. ³² Chu'uta'ni

ija'che cho'ojũ'ũ chiiũ chũ'ũmũ mũsanũkonare:

Chekũrũmũ pãiuji repau rũjopi chekũni ja'me kãito sējore'omũ repao'te. Jã'ata'ni repau rũjoni

jã'aja'ñe cu'ache cho'oma'koni rureparũ sējoni cu'ache cho'omũ. Sējosõru chekũrũmũ repao

jo'e chekũni veja pa'ija'mo. Repaoji jã'aja'ñe cho'oru ũjũ pa'isi'kũpi sējosi'kũpi chu'o paamũ,

repao cu'ache cho'osi'e. Repao'te vejasi'kũ ũcuaja'che cu'ache cho'omũ —chiisi'kũa'mũ repau.

*Diore roijũ i'kama'ñere chu'vamũ Jesús
(Mt 23.16-22)*

³³ Ũcuarũmũ Jesús chũkũna'te jo'e ija'che i'kakũ chu'vasi'kũa'mũ:

—Ũcuachi'a Moisés mai aipãire aperũmũ chũ'ũkũ tocha jo'kasi'e kũache cheke asanaa'me mũsanũkona. Ija'che kũamũ repa:

Mũsanũkona Diore roijũ i'kasi'e jorema'ñe ũcuarepa cho'ojũ pa'ijũ'ũ,

chiimũ. ³⁴ Jã'ata'ni chũ'u mʉsanʉkonare jã'aja'ñe cho'omaneajũ chini ija'che chũ'vamũ: Diore jmamakarũjẽ'e roijũ i'kamanejũ'u mʉsanʉkona. Repau mamire ve'ocuhejũ cunaũmũjẽ'e roijũ i'kamanejũ'u, Repau chũ'ũku pa'ichejajekũna. ³⁵ Ũcuachi'a chejajẽ'e roijũ i'kamanejũ'u, Repau chũ'ũcojñona pa'ichejajekũna. Ũcuachi'a Jerusalén vu'ejoopojẽ'e roijũ i'kamanejũ'u, Repau Dios peore chũ'ũku neejoopojekũna. ³⁶ Ũcuachi'a sũjore roijũ i'kamanejũ'u, mʉsanʉkonare raña te'era'chorũjẽ'e pojaraña jã'apãani chijaraña carũñocu'asũjajokũna. ³⁷ Ũcuachi'a mʉsanʉkonare Diore cuasanare chekũnapi i'kajũna, “Jaũ, cho'ora”, chiisi'e repare ũcuarepa cho'ora chini cheke na'a rũa roijũ i'kato cu'amũ. Mʉsanʉkona chekũnapi i'kajũna, “Cho'oma'mũ”, chiisi'e ũcuaja'che chekere roijũ i'kamanejũ'u. Cheke na'a rũa roijũ i'kanapi vati chũ'ũñe cu'ache cho'ome repana —chiisi'kua'mũ repau.

“Mʉsanʉkona cu'ache cho'osinare sãĩñe cu'ache cho'omanejũ'u”, chiim chũ'vamũ Jesús (Lc 6.29-30)

³⁸ Ũcuarũmũ Jesús chũkũna'te jo'e chũ'vasi'kua'mũ.

—Ũcuachi'a Moisés chũ'ũku tocha jo'kasi'e cheke ija'che kũamũ:

Chekũpi mũ'u ñakova'te tũ'ka feosõru sãĩñe tũ'ka feosõkaijũ'u repau'te.

Ũcuachi'a chekũpi mũ'u cõjiñũ'te jẽo jũchosõru sãĩñe jẽo jũchosõkaijũ'u repau'te,

chiimũ repaũ chũ'ũ jo'kasi'e. ³⁹ Chu'uta'ni irumũ ija'che chũ'umũ musanukonare: Chekupi mũ'uni cu'ache cho'oto sãĩñe cu'ache cho'omanejũ'ũ repaũ'te. Ñcuachi'a chekupi pe'rukũ mũ'ũ vachoturupũna asi charato chekũkã'ko ñsemanejũ'ũ jo'e charaa'kũ. ⁴⁰ Ñcuachi'a chekurũmũ mũ'upi chekũni pũsero'i paakũna repaũji mũ'ũ sẽ'sevũ ju'ikãare ñsikũ ro'ia'kũ chini pãĩ chẽañe chũ'ũkũ vũ'ena saru chekũkãa ñcuaja'che rupũ ñsijũ'ũ repaũ'te. ⁴¹ Ñcuachi'a chekupi mũ'uni repaũ pũsere te'ekilómetrojatũ'ka kuãa sakaãũ chini chũ'ũto dos kilómetrojatũ'ka pojokũ kuãa sakaijũ'ũ repaũ'te. ⁴² Ñcuachi'a mũ'ũ paamajñaruãre ñcuauakũji sẽeto rupũ ñsijũ'ũ repaũ'te. Ñcuachi'a chekupi mũ'uni ñcuauache'te prestara chini sẽeto ñsema'ñe prestajũ'ũ repaũ'te —chiisi'kua'mũ repaũ.

*“Musanukonare cuhenare pãĩ oijũ pa'ijũ'ũ”,
chiimũ Jesús*

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Ñcuarũmũ Jesús chũkũna'te jo'e chu'vasi'kua'mũ.

—Ñcuachi'a Moisés chũ'ũkũ tocha jo'kasi'e cheke ija'che kũamũ:

Musanukonare re'onare oijũ pa'ijũ'ũ.

Musanukonare cuhenareta'ni sãĩñe cuhejũ'ũ, chiimũ repaũ chũ'ũ jo'kasi'e. ⁴⁴ Chu'uta'ni ija'che chũ'umũ musanukonare: Musanukonare cuhenare oijũ pa'ijũ'ũ. Musanukonare cu'ache i'kanare Dioni re'oja'chere sẽekaijũ'ũ. Ñcuachi'a

mʉsanʉkonare cu'ache cho'onare sãĩñe re'oja'che cho'okaijʉ pa'ijũ'ʉ. ⁴⁵ Mʉsanʉkonapi chũ'ʉ chũ'ʉsi'ere cho'oni mai Ja'ku Dios Cʉnaʉmʉ Pa'iku cho'ocheja'che re'oja'che cho'oju pa'ijanaa'me. Ũcuauji chũ'ʉna ũsuʉ asuche pãĩ cu'anana'me re'ona pa'icheja re'oja'che ñoñe miamʉ. Ũcuachi'a Diopi chũ'ʉna oko pãĩ cu'ache pa'inana'me re'oja'che pa'ina pa'ichejña si'achejña raku pa'imʉ. ⁴⁶ Pãĩ chũ'ʉnare kuri kookaina pãĩ ũcuʉnʉkore oima'ñe repanare oinarechi'a sãĩñe oiju pa'ime. Mʉsanʉkona repanare na'a re'oja'che pa'ijʉ pãĩ ũcuʉnʉkore oiju pa'ito re'oja'che pa'iche jo'kaja'mʉ Dios mʉsanʉkonare. Jã'ata'ni repa pa'icheja'che mʉsanʉkonare oinarechi'a oiju pa'ito re'oja'che pa'iche jo'kamaneja'mʉ Dios. ⁴⁷ Ũcuachi'a Diore cuasamana pãĩ ũcuʉnʉkore chẽse pojoma'ñe repanare re'onarechi'a chẽse pojoju pa'ime. Mʉsanʉkonata'ni mʉsanʉkonare re'onarechi'a chẽse pojoju pa'ima'ñe mʉsanʉkona ñamanarejẽ'e chẽse pojoju pa'ijũ'ʉ, Diopi pojoa'ku. ⁴⁸ Mai Ja'ku Dios, Cʉnaʉmʉ Pa'iku cho'ocheja'che re'oja'chechi'a cho'oju pa'ijũ'ʉ mʉsanʉkona —chiisi'kuʉa'mʉ Jesús.

6

Chekʉnare re'oja'che cho'okaijʉ pa'iche'te che'chomʉ Jesús

¹ Ũcuʉrʉmʉ Jesús chʉkʉna'te repaʉ neenare ija'che chʉ'vasi'kuʉa'mʉ:

—Musanukonapi chekunani re'oja'che cho'okañu chini rupu chekunapi pãipi ñaa'ju chini re'oja'che cho'ojũ pa'imanejũ'ũ. Musanukonapi jã'aja'ñe cho'ojũ pa'ito Dios mai Ja'ku Cunaumu Pa'iku musanukonare re'oja'che cho'osi'e ro'i jmakarujẽ'e ïsimaneja'mũ.

² 'Jã'ajekuna musanukonapi chũova'na pa'iva'nare cho'okani pãi jainuko ñajũ'te cho'omanejũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'ome pãi sã'sevũchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'ina. Chũova'na pa'iva'nani kurire ïsiñu chini, mai judiopãi chi'ivũ'ñana kaka pãi ñajũ'te kuri ïsinaa'me repana, pãipi jainuko repana cho'оче'te ña, "Re'onaa'me ina", chiapũ chini. Chekurumu callejoovũãre eta nũka ku'iju pãi chenevũãna chũova'na pa'iva'nare kuri ïsinaa'me repana, pãipi jainuko ña, "Re'onaa'me ina", chiapũ chini. Jã'aja'ñe cho'ojũ pãire ũcuare re'oja'che i'kacojñosinajeju, re'oja'che cho'osinare Dios ro'ijache re'oja'che pa'iche koomanejanaa'me repana. ũcuarepaa'me jã'a. ³ Musanukonapi te'eũ, "Chũova'na pa'iva'nani cho'okasa", chini mũ'ũ na'a rua ja'me pa'iku'terejẽ'e kuama'ñe te'eũ cuasaku cho'okaijũ'ũ repanare. ⁴ Kuama'ñe mũ'ũchi'a te'eũ cuasaku cho'okaiũ pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oru mai Ja'ku Dios pãi ũcuanuko rope'e cho'оче peore Ñakũji mũ'ũ te'eũ cuasaku cho'osi'e ña ro'ija'mũ —chiisi'kua'mũ repaũ.

*Diore sãeñe'te che'chomu Jesús
(Lc 11.1-4)*

⁵ ũcuarumu Jesús ija'che che'chosi'kua'mũ:

—Musanukonapi Diore sēni sē'sevuchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'ina cho'ocheja'che cho'omanejũ'č. Repana Diore sēni mai judíopāi chi'ivũñana kaka pāi chenevũāre nukaju sēenaa'me, pāipi ña, “Re'onaa'me ina”, chiapũ chini. Chekũrumũ callejoovũāre nukaju Diore sēenaa'me repana, chekunapi ña, “Re'onaa'me ina”, chiapũ chini. Jã'aja'ñe cho'ojũ pāire ũcuare re'oja'che i'kacojñosinajejũ re'oja'che cho'osinare Dios ro'ijache re'oja'che pa'iche koomanejanaa'me repana. Ũcuarepaa'me jã'a. ⁶ Musanukonapi te'eũ Diore sēni mũ'ũ pa'iruupũna kaka jeo mai Ja'kũ Diore Ñoma'kũni sēejũ'č. Jã'aja'ñe cho'oto mai Ja'kũ Dios pāi ũcuanũko rope'e cho'oche peore Ñakũji mũ'ũ te'eũ cho'oche ña re'oja'che cho'osi'e ro'i re'oja'che ĩsija'mũ.

⁷ 'Ũcuachi'a musanukonapi Diore sēni Repau'te masi cuasamana cho'ocheja'che ũcuate'ere i'kaju sēemanejũ'č. Repana Diore masi cuasamana Repau'te sēni, “Maipi chũ'o ũcuate'ere ruarepañoã co'chajũ sēeto Dios maire asa cho'okaija'mũ”, chini cuasajũ jã'aja'ñe i'kaju sēeme. ⁸ Repana cho'ocheja'che cho'omanejũ'č musanukona. Mũ'ũ chuta'a Repau'te sēemarũmũna mũ'ũ chiiche masimũ Dios. ⁹ Musanukonapi sēni ija'che i'kajũ'č:

Ja'kũ, Cũnaũmũ Pa'íkũ, pāi mũ'ũre vajũchũjũ pojoa'jũ.

¹⁰ Ũcuachi'a mũ'ũ chũ'ũñe pāi ũcuanũko cho'ojarũmũ tĩ'aa'kũ.

Cunaamũ pa'ina mũ'u chũ'uñe masi
cho'ocheja'che cheja pa'ina ũcuaja'che
re'oja'che cho'oju paapũ.

11 Ũcuachi'a chũkũna chiiche ãu si'aumucujña
ĩsijũ'u, chũkũna ãijañe.

12 Chũkũna cu'ache cho'oche jo'e cuasamanejũ'u,
chũkũna'te pãi cu'ache cho'osi'e chũkũna
jo'e cuasama'ñeja'ñe.

13 Chũkũna'te vatipi chũ'ũkũna cu'ache cho'oñu
chiito mũ'ũpi ũsekaijũ'u, cho'omaneajũ
chini.

Jã'aja'ñe i'kajũ Diore sēejũ pa'ijũ'u.

14 'Chekũna cu'ache cho'osi'ere mũsanũkonapi
jo'e cuasama'to mai Ja'kũ Dios ũcuaja'che
mũsanũkona Repaũ'te cu'ache cho'oche jo'e
cuasamaneja'mũ. 15 Jã'ata'ni mũsanũkonapi
chekũna cu'ache cho'osi'ere ũcua cuasajũ pa'ito
mai Ja'kũ Dios ũcuaja'che mũsanũkona Repaũ'te
cu'ache cho'oche cavesũma'ñe cuasakũ pa'ija'mũ
—chiisi'kũa'mũ repaũ.

*Te'ẽñoã ãu ãima'ñe pa'ijũ Diore sēẽñe'te
che'chomũ Jesús*

16 Ũcuarũmũ Jesús ija'che che'chosi'kũa'mũ:
—Mũsanũkonapi ãu ãima'ñe pa'ijũ Dioni
sēejũ pañu chini, sē'sevũchi'a re'oja'cheja'che
ñoñe pa'ina cho'ocheja'che cho'omanejũ'u.
Repana pãi ãu ãima'ñe pa'ijũ Dioni sēni
repana chiña, sũmava'na ãoñe pa'inaa'me,
pãipi ña, “Dioni sēejũ ãu ãima'ñe pa'inajejũ
re'onaa'me ina”, chiapũ chini. Pãi repanare
re'oja'che i'kasimakarũchi'api ro'isi'eja'chea'me
repanare. Ũcuarepaa'me jã'a. Mũsanũkonapi

ãu ãima'ñe pa'ijũ Dioni sēni ch̃ova'na ñoñe pa'imanejũ'ũ. Æu ãisina pa'icheja'che pojojũ pa'ijũ'ũ. ¹⁷⁻¹⁸ Mũsanũkonapi ũcuauakũji ãu ãima'ñe pa'iu Dioni sēeu pasa chini charo mũsanũkona chiña sī'sisõ cũ'ũ veni care'vajũ'ũ raña, pãipi mũsanũkona Diore sēejũ ãu ãima'ñe pa'iche'te ña masimanea'jũ. Jã'aja'ñe cho'oto mai Ja'kũ, Dios, Ñoma'kũpi mũsanũkona kuama'ñe re'oja'che cho'oche ña ro'ija'mũ mũsanũkonare —chiisi'kua'mũ repaũ.

*Pãi Dios pa'icheja saisirũmũ re'oja'che pa'iche koojachere i'kamũ Jesús
(Lc 12.32-34)*

¹⁹ ũcuarũmũ Jesús jo'e ija'che chũ'vasi'kua'mũ:
—Mũsanũkona ruarepa põse si'ache koo paamanejũ'ũ. Icheja chejaquee põse pu'janajē'e pu'ja si'asõkaijũ chekũrũmũ macono phũ'ka cho'osõñe'me. Chekũrũmũ ñaanapi rani peore ñaasõkaiche'me repa. ²⁰ Mũsanũkona paache põse icheja chejaquee si'asõjañea'me. Jã'ajekũna repa põse ruarepa cuasama'ñe pa'ijũ Dioni na'a rũa cuasajũ pa'ijũ'ũ. Repaũ pa'icheja sani re'oja'che koojachere cuasajũ'ũ. Repaũ ïsiche pu'jacu'ache'me. ũcuachi'a Repaũ ïsiche macono phũ'ka cho'osõma'ñea'me. ũcuachi'a ñaanajē'e peochejaa'me repacheja. ²¹ Dios ïsijache koojanajejũ pojojũ pa'ijũ'ũ mũsanũkona. Mũsanũkonapi põsere na'a rũa cuasajũ pani Dios ïsijache rũa cuasamanejanaa'me —chiisi'kua'mũ repaũ.

*Re'oja'che cuasache'te kua'mu**(Lc 11.34-36)*

22 Ñucuarumu Jesús jo'e ija'che che'chosi'kua'mu:

—Musanukona ñakocaã masi ñoto cho'оче cho'ore'omu. Ñcuaja'che musanukonapi cu'ache cuasama'ñe pa'ijũ Dioni rua cuasajũ pa'ito rekoñoã re'oja'che pa'ija'mu musanukonare.

23 Jã'ata'ni ñakocaãpi masi ñoma'to cho'оче cho'ocu'amũ. Ñcuaja'che musanukonapi Dioni cuasama'ñe cu'ache cuasajũ pa'ito re'oja'che pa'icu'aja'mu musanukona rekoñoã. Musanukonapi re'oja'che cuasani re'oja'chechi'a cho'oju pa'ijanaa'me. Cu'ache cuasani ñcuachi'a cu'achechi'a cho'oju pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mu repaũ.

*Kurina'me Diore cuasache'te i'kamũ Jesús**(Lc 16.13)*

24 Ñucuarumu Jesús ija'che chu'vasi'kua'mu:

—Pãi ka'chanapi ñcuate'eũ'te paato repaũ'te paanare ñcuapa'rũvachi'a chiicu'amũ repaũ'te. Chekurumu repaũ'te paanare te'eũ'te na'a rua chiiũ chekureta'ni cuhemu repaũ. Ñcuachi'a kurina'me Diore ñcuapa'rũvachi'a cuasama'me pãi. Kurire na'a rua cuasajũ Dioreta'ni cuasama'me —chiisi'kua'mu repaũ.

Dios Repaũ neenare Repaũ chũijejuna re'oja'che kuiramũ

(Lc 12.22-31)

25 Ñucuarumu Jesús jo'e ija'che chu'vasi'kua'mu:

—Kurina'me Diore ñcuapa'rũvachi'a cuasacu'akuna jo'e musanukonare ija'chere

chuvamuvu chuvu: Musanukona pa'ichena'me
 ãu ãiñena'me ùkuchena'me kãña ju'iche
 ruarepa cuasaju pa'imanejũ'u. Mai pa'iche
 ãuna'me kãñachi'ama'mu. ²⁶ Pĩ'ava'na
 pa'iche'te cuasa ñajũ'u. Pĩ'ava'na ãujẽ'e
 tãmava'naa'me. Ísichejẽ'e cho'omava'naa'me.
 Ñu care'vavuvu'ñajẽ'e peova'naa'me repava'na.
 Jã'aja'ñe pa'iva'nareta'ni mai Ja'ku Cunaumu
 Pa'ikujĩ ãu Ísiku'mu repava'nare. Repau
 Dios pĩ'ava'nare peore cuasaku rua re'oja'che
 kuiraku'mu. Jã'ata'ni musanukonare pãĩ na'a
 rua cuasaku na'a re'oja'che kuiraku pa'imu
 Repau. ²⁷ Jã'ata'ni pãĩ repa'na umu nukache rua
 cuasaju, "Na'a umu ainee nukajanaa'me mai",
 chiiju na'a umu nukache chiinareta'ni na'a umu
 nukacu'aja'mu.

²⁸ '¿Je'se pa'iu'na musanukona kãñare ruarepa
 cuasaju pa'iche? Korosi'e pa'iche'te cuasa
 ñajũ'u. Korosi'e cho'ochejẽ'e cho'oma'ñea'me.
 Kãñajẽ'e juhama'ñea'me. ²⁹ Aperumu pa'iu
 pãĩ chũ'usi'ku Salomón ju'isikãña, repauji rua
 re'ojakãñare koo ju'iu'na rua re'oja'che ñoasomu,
 pãipi ñato. Jã'ata'ni Salomón ju'isikãña
 pa'icheja'che na'a rua re'oja'che ñomu korosi'e.
 Dios cho'oche'me jã'a. ³⁰ Diore rua cuasama'me
 musanukona. U'chara'ñuruã iumucujña
 pa'ira'ñuruãre pãipi uosõru che'ro peoja'mu.
 Rua jeerumu pa'imara'ñuruãta'ni repara'ñuruã
 re'oja'che kuiraku'mu Dios. Musanukonare
 pãĩ na'a rua re'oja'che kuiraku musanukona
 ju'iche kãña Ísiku'mu Repau. ³¹ Jã'ajekuna
 musanukona si'areparumu, "¿Ëquere maiva'na

ãijanaa'ñe?" “¿Ûquere maiva'na ùkujanaa'ñe?”
 “¿Ûquere maiva'na ju'ijanaa'ñe?”, chiiju
 ruarepa cuasama'ñe pa'ijũ'u. ³² Pãi Diore
 cuasamana jã'amajñaruã peore si'arumu rua
 cuasaju pa'ime. Musanukona chiimajñaruã
 mai Ja'ku Dios Cunaumu Pa'iku, “Ina chu'ure
 cuasana jã'amajñaruã chiime”, chiiu masimu.
³³ Jã'ajekuna jã'amajñaruã ruarepa cuasama'ñe
 pa'iju Repau chũ'uñe'te na'a rua cuasaju
 cho'ojũ pa'ijũ'u. Ûcuare Repau musanukonare
 ãuna'me ùkuche peore ïsimu. ³⁴ Musanukonare
 che'ro cu'ache ti'jñejañe cuasaju oima'ñe
 pa'ijũ'u. Che'ro ùcuaumucusepi ñatauna
 cuasajũ'u repamajñaruã. Repaumucujña pa'iche
 te'enarechi'a cu'ache ti'jñemũ maire. Dios
 musanukonare cu'ache ti'jñejañe masakujeku
 cho'okaija'mũ —chiisi'kuamũ repau.

7

*Chekuna cu'ache cho'oche ñani, “Cu'ache
 pa'inaa'me musanukona”, chiiju ke'remanejũ'u
 (Lc 6.37, 41-42)*

¹ Ûcuarumu Jesús jo'e ija'che chu'vasi'kuamũ:
 —Chekuna cu'ache cho'oche ñani, “Cu'ache
 pa'inaa'me musanukona”, chiiju ke'remanejũ'u.
 Jã'aja'ñe ke'rema'to Dios ùcuaja'che
 musanukona cu'ache cho'oche ñakuta'ni
 i'kamaneja'mũ. ² Musanukonapi chekuna
 cu'ache cho'oche'te ñaju ke'reto Dios ùcuaja'che
 musanukona cho'oche cuasa cu'ache cho'osi'e
 ro'i chũ'uja'mũ. Musanukona chekunare
 cho'ocheja'che cho'ocojñojanaa'me, repanare

ñajũ i'kasi'e ro'i. ³ Ija'chea'me: Pãiu repaũ ñakova'te chĩ'camaka ʋjamaka paaku'teta'ni cuasomaneasomũ. Cuasama'kũta'ni ja'me pa'ikũ ñakova pa'imakarũ jmamakarũta'ni ñaasomũ repaũ. Rũa tĩĩnea'me jã'a. Mũsanũkona ũcuaja'che tĩĩne cho'ome. Rũa cu'ache cho'onata'ni mũsanũkona cu'ache cho'oche cuasama'me. Jã'ata'ni chekũnapi jmamakarũ cu'ache cho'oche ñani rũa cuasanaa'me mũsanũkona. ⁴ Ũcuaja'che pãiu repaũ ñakova'te chĩ'camaka ʋjamaka paaku'ta'ni tũnoma'ñe paamũ. Jã'ata'ni chekũpi ñakova'te chĩ'camakarũ jmamakarũ paakũna ñanita'ni, "Raijũ'ũ. Mũ'ũ ñakova pa'imakarũ chĩ'camakarũ'te tũnokasa", chiimũ. Rũa tĩĩnea'me jã'a. ⁵ Mũsanũkona ũcuaja'che rũa tĩĩne cho'ome. Rũa cu'ache cho'onata'ni mũsanũkona cu'ache cho'oche'te ũhasõma'ñe pa'inata'ni chekũna jmamakarũ cu'ache cho'oche ñani, "Mũsanũkona cu'ache cho'oche ũhasõjũ'ũ", chiinaa'me mũsanũkona. Jã'aja'ñe cho'oto cu'amũ. Sẽ'sevũchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'inaa'me. Charo mũsanũkonapi cu'ache cho'oche'te ũhasõ re'oja'che pa'ijũ chekũnare mũsanũkona i'kache'te ũcuarepa cho'oju chekũnani jã'aja'ñe chũ'vato re'omũ. Jã'ata'ni ũcuarepa cho'omanapi chekũnani chũ'vato cu'amũ —chiisi'kũa'mũ repaũ.

⁶ Ũcuarũmũ Jesús jo'e ija'che chũ'vasi'kũa'mũ:

—Jamuchai kokaneenare Dios neemajñaruã ñisimanejũ'ũ, chekũrũmũ repanapi chũri kũ'ijũ. Ũcuachi'a perlara'karũã rũa ro'ira'karũã jo'chasẽse pa'ichejñana jo'kamanejũ'ũ,

repara'karuãna cha'o cha'casõjũ. Ûcuachi'a pãi repaña cu'ache cho'oche ùhacuhenare Dios chũ'o re'oja'che chũ'vamanejũ'ũ. Chekurũmũ repaña mũsanũkonapi chũ'vato jo'chasẽse cho'ocheja'che Dios chũ'o re'oja'chere si'si cho'ocheja'che cu'ache i'kajanaa'me — chiisi'kuã'mũ repaũ.

*Diore cuhama'ñe sõeñe'te chũ'vamũ Jesús
(Lc 6.31; 11.9-13)*

⁷ Ûcuarũmũ Jesús chũkũna'te repaũ neenare jo'e ija'che chũ'vasi'kuã'mũ:

—Mũsanũkona chiiche cuhama'ñe Dioni rũa sõeju pa'ijũ'ũ ïsia'kũ. Cuhama'ñe sõeju pa'ito ïsija'mũ Repaũ. Ûcuachi'a mũsanũkona Repaũ'te sēesi'e cha'ajũ'ũ ïsia'kũ. Cha'ani koojanaa'me mũsanũkona. Ûcuachi'a pãiu repaũ'te re'okũ vũ'ena tĩ'a jatisa'aro'te nũkakũ, repaũ chiiche'te koorepara chini cuhama'ñe rũa jeerũmũ sēeu pa'icheja'che cuhasõma'ñe Diore rũa sõeju pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oju pani koojanaa'me mũsanũkona. ⁸ Repanare karache'te Diore sēena koojanaa'me. Ûcuachi'a Repaũ'te sēesi'e cha'ana koojanaa'me. Ûcuachi'a pãiu repaũ'te re'okũ vũ'ena tĩ'a jatisa'aro'te nũkakũ, rũa jeerũmũ sēeu pa'iu koosi'ēja'che koojanaa'me pãi, cuhasõma'ñe Diore rũa sõeju pa'ina.

⁹ 'Asarepajũ'ũ, mũsanũkona umũpãi, chĩi paana. Mu'ũ chĩipi mu'ũni pãre sēeto catapu'te mini ïsima'me mũsanũkona. ¹⁰ Jã'apãani, chiacha va'ire sēeto añani mini ïsima'me mũsanũkona chĩire. ¹¹ Cu'ache pa'inata'ni

mʉsanʉkona chĩiva'nare re'oja'chere ĩsinaa'me mʉsanʉkona. Mai Ja'ku, Dios, Cunaumu Pa'iku Repaute sēenare na'a rua re'oja'chere ĩsiku pa'iku'mu.

¹² Ũcuachi'a mʉsanʉkona chiiche chekʉnapi cho'okaiche rua chiime mʉsanʉkona. Jã'ajekʉna chekʉnare ũcuaja'che mʉsanʉkona chiicheja'chere re'oja'chere cho'okaiju pa'ijũ'u. Mʉsanʉkonare re'oja'che cho'okaima'tojē'e ũcuare'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'u repanare. Moisés chũ'u jo'kasi'ena'me Dios chu'o kuasina chũ'uju tocha jo'kasi'e jã'aja'ñe cho'okaiju pa'iche'te kuamu —chiisi'kuamũ repaũ.

Jatisa'aro jmaã'carũ pa'isa'aro pa'iche'te kuamu

¹³ Ũcuarumu Jesús jo'e ija'che chu'vasi'kuamũ: —Dios pa'icheja sañu chini jatisa'aro jmaã'caruji kakajũ'u. Repanare uache cho'ojũ pãĩ rua jainuko vati toa saicheja jatisa'aro ujaã'carũ pa'isa'aroja'chejekʉna cu'achejana saime. Ũcuachi'a ma'a ujama'a saire'ocheja'chejekʉna ũcuachejana saime. ¹⁴ Jã'ata'ni chu'u chũ'uñe jatisa'aro jmaã'carũ pa'isa'aro kakavesacheja'che cho'ovesakʉna Dios pa'icheja te'eva'na saime pãĩ —chiisi'kuamũ repaũ.

Sũki ãu ãire'oche kũĩũãna'me ãicu'ache kũĩũã pa'iche'te kuamu

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Ũcuarumu Jesús jo'e ija'che chu'vasi'kuamũ: —Pãĩ, “Dios chu'o kuakainaa'me chukʉna”, chiiju jorena i'kache asa, “Ũcuarepaamũ”,

chiimanejũ'u musanukona. Ovejawa'na kokaneemaru cu'ache cho'omava'naja'ñe sē'sevuchi'a re'oja'cheja'che cho'onaa'me repana. Jã'ata'ni repana rekoñoã chai kokaneenaja'ñe cu'ache pa'inaa'me repana. ¹⁶ Sũkiñuã repañuã kũisi'ere ña masire'omu musanukonare. Miusava uche kũima'mu. Ũcuachi'a miusava higoruã kũima'mu. Ũcuaja'che repana Dios chu'o joreju kũana pa'iche ña masijanaa'me musanukona, repana cu'ache cho'ochete. ¹⁷ Sũkiñuã ãiñe kũiñuã koka pa'iñuã re'ojañuãjeku sãijaruã kũimu. Koka peora'ñuruãta'ni cu'añuãjeku sãija'imaruã kũimu. ¹⁸ Sũkiñuã koka pa'iu re'ojañuã sãija'imaruã kũima'mu. Ũcuachi'a koka peoku cu'añuã sãijaruã kũima'mu. ¹⁹ Sũkiñuã sãijaruã kũimañuã, "Cu'amu iñuã", chini kueni uosõme pãi. Dios ũcuaja'che pãi cu'ache pa'inare vati toana saoja'mu. ²⁰ Sũkiñuã repañuã kũisi'ere ña masime pãi. Ũcuachi'a, "Dios chu'o kuanaa'me chukuna", chiinapi Repau chũ'u jo'kasi'e cho'omanare, repana pa'iche'te ña, "Joreme ina", chini masijanaa'me musanukona —chiisi'kuã'mu repau.

Pãi ũcuarepanuko Dios pa'icheja saimanejanaa'me

(Lc 13.24-27)

²¹ Ũcuarumu Jesús jo'e ija'che chu'vasi'kuã'mu: —Pãi te'ena ija'che i'kame chu'ure: "Chukuna'te Paaku'mu mu'u", chiime. Jã'aja'ñe i'kanata'ni Dios pa'icheja ũcuarepanuko saimanejanaa'me repana. Chu'u Ja'ku Cũnaumu

Pa'ikũ chiiche cho'onachi'a Repau pa'icheja saijanaa'me. ²² Dios ũcuanũkore pãi chi'i ro'irũmũ pãi jainũko ija'che i'kajanaa'me chũ'ũre: "Chũkũna'te Paaku'mũ mũ'ũ. Mũ'ũpi cho'okaiũna Dios chũ'o pãire kuajũ pa'isinaa'me chũkũna. Ũcuachi'a mũ'ũpi cho'okaiũna pãi sa'navũã pa'isinare vati eto saosinaa'me chũkũna. Ũcuachi'a mũ'ũpi cho'okaiũna Diochi'a cho'omasiche ruarepañõã cho'ojũ pa'isinaa'me chũkũna", chiijanaa'me repaña. ²³ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni Ja'ku chiiche cho'omanesinajejũna ija'che i'kaja'mũ chũ'ũ repañare: "Mũsanũkonare ñama'ku'a'mũ chũ'ũ. Chũ'ũre ja'me pa'ima'ñe saijũ'ũ. Cu'ache cho'onaa'me mũsanũkona", chiija'mũ chũ'ũ repañare —chiisi'ku'a'mũ repau.

Vũ'ña ka'chavũ'ña cho'osi'ere kuamũ
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴ Ũcuarũmũ Jesús jo'e ija'che chũ'vasi'ku'a'mũ:
—Pãiu chũ'ũ chũ'ũñe asa chẽa cho'okũ pa'iche ija'chea'me: Pãiu masiu vũ'ere cho'ora chini cojña cata pa'ichetũ'ka repa sa'navũã ũni nũ'keasomũ vũ'ña tuu. ²⁵ Repavũ'e cho'o pi'nisirũmũ oko rũa ra, vũ'ejatũ'ka chiacha ko'sa tĩ'aasomũ. Ũcuachi'a tutache rũa tu-taasomũ. Jã'ata'ni repavũ'e tãimaneasomũ, tuu cata pa'ichetũ'ka ũni nũ'ke cho'osivũ'ejekũ. ²⁶ Ũcuachi'a pãiu chũ'ũ chũ'ũñe asakũta'ni jachakũ cho'oma'ku pa'iche ija'chea'me: Chekũ pãiu vesũkũjekũ masi cuasama'ku vũ'ere cho'ora chini vũ'ña tuu meja pa'ichejana cojña rũa sẽ'serũã ũni nũ'keasomũ. ²⁷ Vũ'e cho'o

pi'nisirumuna oko rua ra, vü'ejatü'ka chiacha ko'sa tĩ'aasomü. Ûcuachi'a tutache rua tu-taasomü. Tutakuna masi cho'omanesivü'ejekü tãni peore ñaña measõasomü repavü'e — chiisi'küa'mü repü.

²⁸⁻²⁹ Repana pãi Jesupi rua masikü masi che'chokuna asa jñano,

—Ikü Jesús judíopãi che'chona che'chocheja'che, che'choma'ñe rua masi che'chomü —chiisinaa'me.

8

*Asi ravü paava'üre Jesús vasosi'ere kuamü
(Mr 1.40-44; Lc 5.12-16)*

¹ Repü Jesús aiküti müisi'küpi cajesirumü pãi rua jainüko tuhasinaa'me repü'te. ² Ûcuarumü pãiu asi ravü paava'ü Jesús pa'icheja sani repü ti'jñeñe ro're ñu'ia ija'che i'kasi'küa'mü:

—Pãi Ûcuanükore Paakü, mü'üre vasouato vasojũ'ü chü'üva'üre; vajüra —chiisi'küa'mü.

³ Chikuna Jesús repüni chëakü i'kasi'küa'mü.

—Jau, vasora. Vajüjũ'ü —chiiü chëakuna asi teana te'erumü peore ja'jusõsi'küa'mü repü ca'nivü pa'isi'e. ⁴ Repü'te vasocuha Jesús ija'che chü'üsi'küa'mü:

—Ñarepajũ'ü. Chü'ü mü'üre vasosi'e pãi chekúnare kuamanejũ'ü. Kuama'ñe judío phairi'techi'a ñojaijũ'ü mü'ü vajüsicá'nivü. Ûcuaja'che aperumü Moisés chü'ü jo'kasi'e cu'amajñaruã sa ñisijũ'ü Diore, pãipi ña mü'ü vajüsü'ere masia'jü —chiisi'küa'mü repü.

*Romarpāiū sōtao chũ'uku'te cho'oche
cho'okaikũ'te Jesús vasosi'ere kũamũ
(Lc 7.1-10)*

5-6 Repau Jesús Capernaum vũ'ejoopo sani tĩ'asirũmũ Romarpāiū sōtao cienrepanare chũ'uku repau pa'ichejana rani cho'okaaũ chini ija'che chiũ sēesi'kua'mũ repau'te:

—Pāi Ũcuaukore Paaku, chu'ure cho'oche cho'okaiva'ũ jũ'iu repau ca'nivũ ru'tusōsiva'ũ ũhimũ. Ũcuachi'a repau ca'nivũ peore rũa asiche asikũasomũ —chiisi'kua'mũ repau.

7 Chikũna Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Chu'upi sani vasora repau'te —chiisi'kua'mũ.

8-9 Chikũna i'kasi'kua'mũ repau.

—Pāi Ũcuaukore Paaku, chu'ũ rũa vesũ vũ'ena mũ'upi rũa masiũji kakache vajũchuamũ chu'ure. Ija'che pa'ikũ'mũ chu'ũ: Chekũnapi sōtao ainapi chũ'ũnaa'me chu'ure. Chu'ũ ũcuaja'che chekũnare sōtao chũ'uku'mũ. Chu'upi sōtaoni te'eũ'te, “Saijũ'ũ”, chiito saimũ repau. Ũcuaja'che chekũre, “Raijũ'ũ”, chiito raimũ repau. Ũcuachi'a chu'ure cho'oche cho'okaikũni ũcuauache'te chu'upi chũ'ũto cho'okaimũ repau. Jã'ajamakarũchi'a chũ'ũmasikũ'mũ chu'ũ. Mũ'ũta'ni peore chũ'ũmasikũ'mũ. Jã'ajekũna mũ'upi chu'ũ vũ'e saima'ñe, ũcua ichejapi chu'ure cho'oche cho'okaikũni, “Vajũjũ'ũ”, chiito vajũja'mũ —chiisi'kua'mũ repau.

10 Jã'aja'ñe i'kaũna asa jñano Jesús, repau'te ja'me ku'inare pāi ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Israelpāi chũ'ure jainũko cuasanareta'ni te'eu'terejẽ'e iku chũ'ure masi cuasacheja'che cuasanare chuta'a tijñama'kua'mũ chũ'ũ. Ûcuarepaa'me jã'a.

¹¹ Na'a pa'isirũmũ pāi judío peona chũ'ure cuasanajejũ ũsũũ maikã'kona'me ũsũũ na'ikã'kopi jainũko rani Dios chũ'ũkũ pa'ichejana sani Abrahamna'me Isaana'me Jacobna'me pojojũ pa'ijanaa'me. ¹² Judiórepanata'ni, “Dios pa'icheja saijanaa'me chũkũna”, chiisina Repaũ'te masi cuasamanajejũ chijachejana vati toana saocojño uujũ oijũ cõjire asoche ãijũ pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mũ repaũ.

¹³ Jã'aja'ñe i'kacuha sõtao chũ'ũkũ'te ija'che i'kasi'kua'mũ Jesús:

—Mũ'ũ vũ'ena co'ijũ'ũ. Mũ'ũ chũ'ure, “Jesús chũ'ure cho'oche cho'okaikũ'te so'opi vasoja'mũ”, chiiũ cuasasi'e Ûcuarepa cho'ocojñoja'mũ —chiisi'kua'mũ Jesús.

Ûcuate'erũmũna jũ'iva'ũ vũ'e ũhiva'ũ teana vajũasomũ.

*Simón Pedro vao'te Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)*

¹⁴ Ûcuarũmũ Jesús Simón Pedro vũ'ena sani-asomũ. Sani tĩ'a kaka ñato repaũ vao cha'vo ravũna jũ'io ũhio paniasomo. ¹⁵ Ûcuarũmũ Jesupi repao jũtũna chẽaũna cha'vosi'e teana chũrũsõasomũ repao'te. Ûcuarũmũ repao ũhio pa'isiva'o teana vũni ãure ãuasomo repanare.

*Jũ'iva'nare jainũkore Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)*

16 Na'isōcuhasirumuna pāi vati paava'nare raa jainukore Jesús pa'ichejana raasome. Ūcuarumu Jesús repanare pāi sa'navuā pa'inare vati, chu'o te'echu'ochi'api i'ka eto saosōkaniasomū. Ūcuachi'a chekūnare ravu jū'iva'nare ūcuanukore vasoasomū repau.

17 Jesupi jā'aja'ñe cho'oana aperumu Dios chu'o kuasi'ku Isaiás tocha jo'kasi'epi ūcuarepa ti'jñecuhasi'kuamū, ija'che chiicheji:

Maipi koka peoto ja'me cho'okaimū repau.

Ūcuaja'che mai jū'iñe ravu vasomū repau, chiimū repa tocha jo'kasi'e.

*Jesure ja'me kuñu chiisina i'kasi'ere kuamū
(Lc 9.57-62)*

18 Ūcuarumu Jesús pāipi jairepanuko si'acakā'jño pa'ijuna ña chukuna'te repau neenare, “Ira chiara chekukā'kona jēñu”, chiisi'kuamū. 19 Chuta'a chukuna jē'ema'tona judiōpāi che'choku rani Jesure ija'che i'kasi'kuamū:

—Masiu, mu'una'me ūcuauachejña mu'u ku'ichejña ku'iu mu'u chu'uñe'te cho'oku pasa chiimū chu'u —chiisi'kuamū.

20 Chikuna Jesús i'kasi'kuamū repau'te.

—Ā'care'achai kāicojña paame. Pī'ava'na ūcuaja'che kāisuvuā paame. Chu'u, pāire ja'me paau chini Dios Raosi'kuta'ni kāichejñajē'e peova'u pa'imū —chiisi'kuamū repau.

21 Ūcuarumu cheku Jesure chiiku ija'che i'kasi'kuamū repau'te:

—Pāi Ūcuanukore Paaku, cha'ajũ'u aperumũ. Chu'u ja'kũva'ũni tãjasa. ¿Ûsema'ku mũ'u? —chiisi'kũa'mũ.

²² Chikũna Jesús i'kasi'kũa'mũ repau'te.

—Chekũnapi chu'ure cuasamanajeju repana rekoñoã jũnisõsinaja'ñe pa'inapi repana majapāi jũ'isinare tãa'ju. Mũ'uta'ni rani chu'ũna'me ku'ia chu'u chũ'ũñe'te cho'oku pa'ijũ'u —chiisi'kũa'mũ repau repau'te.

Jesupi chũ'ũna tutachena'me fa'ache cuhasi'ere kũamũ

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Ūcuarumũ Jesús chũkũna repau neenana'me choovũ ujavũji tuni jẽ'esi'kũa'mũ.

²⁴ Jẽ'ejũna ruarepa tutakũna chiaraji fa'aku okopi ja'ñũkũna choovũ timupi'rasi'kũa'mũ. Jã'a cho'oto Jesús jẽ'eũ kãnisõsi'kũa'mũ reparumũ.

²⁵ Ūcuarumũ chũkũna repau neena choovũji runisõcuhakũna ũcuau ũhichejana mũa ija'che ujachũ'opi i'ka vuosinaa'me repau'te:

—¡Chũkũna'te Paaku, runisõcuhame mai! Vũni cho'okaijũ'u —chiisinaa'me.

²⁶ Chitena jũano vũni chũkũna'te i'kasi'kũa'mũ repau.

—¿Je'se pa'ũna mũsanũkona ruarepa vajuchũche? Chu'ure masi cuasama'me mũsanũkona —chiisi'kũa'mũ repau. Jã'aja'ñe i'ka vũni,

—Tutachena'me fa'ache cuhajũ'u —chiisi'kũa'mũ repau. Chikũna tutachena'me fa'ache teana ũcuapa'rũva cuhasi'kũa'mũ. Jo'e re'oja'ira cuhasi'kũa'mũ chiara. ²⁷ Jã'aja'ñe

cho'ouna ña jñano sãĩñechi'a sēniasasinaa'me chukuna.

—¿Keeja'iujeku iku ija'che cho'oku? Tutachena'me fa'ache cuhamu iku chũ'ũñe —chiisinaa'me chukuna.

Gadara cheja cava'nare vati paava'nare Jesús etokaisi'ere kamu.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Chiara chekukã'ko cacheja Gadara cheja chukuna jēni tĩ'asirumu pãi vati paana te'eka'chapana pãi tãchejña pa'inapi eta tijñasinaa'me Jesure. Repanapi si'arumu eta ruarepa asivajuchuache cho'ojuna pãi repacheja caraivajuchuasome. ²⁹ Repau'te Jesure eta tijña cuiju ija'che i'kasinaa'me repana:

—Jesús, Dios Mamaku, ¿ũque raiku mu'u? Asi cho'omanejũ'u chukuna'te. Chukuna'te cu'ache cho'ojarumu chuta'a tĩ'ama'mu —chiisinaa'me repana.

³⁰ Ũcuacheja kueñere jo'chasēse kuanupu ãure mu'ka ãiju pa'isinaa'me. ³¹ Jã'ajekuna vati Jesure rua i'kaju ija'che sēesinaa'me:

—Chukuna'te etoni jo'chasēse sa'navuã kakache ũsemanejũ'u; kakañu chukuna —chiisinaa'me repana.

³² Jã'aja'ñe i'kaju ruarepa sēejuna Jesús i'kasi'kua'mu repanare.

—Jau —chiisi'kua'mu.

Chikuna repana vati eta sani jo'chasēseva'nani kakasinaa'me. Vatipi kakarena jo'chasēseva'na teana ũcuanuko vu'vu aikũti ujakũti caripaji chiarana tuã'tua ru'tu jũnisōsinaa'me.

33 Repava'nare kuirasiva'na pāi jā'aja'ñe cho'orena ña vati paasinare cho'osi'ere peore pāire kuañu chini vū'ejoopona vū'vusōsinaa'me.

34 Kuarena asa kəkusō pāi ūcuanuko Jesús pa'ichejana rani, repau'te Jesure,

—Icheja pa'ima'ñe tīichejana saijũ'u —chiiju raa i'kasinaa'me.

9

Nuka ku'imava'ure Jesús vasosi'ere kumatu (Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

1 Jā'a cho'ocuhasirumu Jesús jo'e choovu tuni chiara chekəkā'kona ūcuau pa'ijoopona jēni tī'aasomu. 2 Repau jēni pa'itona pāi nuka ku'imava'ure ūhikāa ūhiva'uni Jesús pa'ichejana kuāiju raasome, re'oja'che cuasaju. “Iva'ure Jesús vasoja'mu”, chini cuasaju rasi'ere ña jū'iva'ure i'kaasomu Jesús.

—Pojoku pa'ijũ'u jmava'u. Mu'u cu'ache cho'osi'e tūnosōmu chu'u. Tūnosi'e jo'e cuasamaneja'mu chu'u —chinasomu Jesús repava'ure.

3 Jā'aja'ñe i'kauna asa judiōpāi che'chona te'ena cuasaasome. “Dios asacuheche'te i'kamū ikū jā'a”, chiniasome. 4 Jā'ata'ni Jesús repaana cuasache'te ña masi ija'che i'kaasomu repanare:

—¿Je'se pa'ina musanukona cu'ache cuasache? 5 Chu'u ikure, “Mu'u cu'ache cho'osi'e tūnosōmu chu'u. Tūnosōsi'e jo'e cuasamaneja'mu chu'u”, chiisi'ere asa, “Joreu'mu ikū. Pāi jā'aja'ñe cho'omasinajē'e peome”, chiiju cuasame. Jā'ata'ni chu'upi ikure, “Vuni nuka ku'ijũ'u”, chikana ikupi vuni

nukakuna ñani musanukona, “Jorema'kua'mu Jesús. Repau i'kasi'e ũcuarepa cho'omasimu”, chiijacosome. ⁶ Chu'u, päire ja'me paau chini Dios Raosi'ku chejare pa'iu päi cu'ache cho'оче tunoñena'me päi vasoche cho'omasiu pa'iche'te musanukonapi ña masia'ju chini vasokaija'mu chu'u ikure —chiniasomu Jesús repanare.

Chini nuka ku'imava'ure i'kaasomu repau.

—Vuni mu'u ũhisikãa mini vu'ena co'ijũ'u — chiniasomu.

⁷ Chikuna repau nuka ku'imatesi'ku vuni vu'ena co'isõasomu. ⁸ Jã'aja'ñe cho'oana ña kukusõ päi Dioni pojojũ, “Dios peore Masiuji cho'okaiuna iku maija'iu rua cho'omasiku'mu”, chiiju pojoasome.

Mateo'te Jesús soisi'ere kamũ
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Ūcuachejapi rani Jesús chu'ure Mateo'te päi chũ'unare kuri sēni kookaina pa'ivũ'e ñu'iu pa'ikuni ña i'kasi'kua'mu.

—Rani, chu'uni ja'me ku'iu chu'u chũ'uñe'te cho'oku pa'ijũ'u —chiisi'kua'mu chu'ure.

Chikuna asa, “Jau”, chini vuni ũcuauña'me saisi'kua'mu chu'u.

¹⁰ Reparumu Jesús repau neenana'me chu'u vu'ena mua ãu ãisi'kua'mu. Repau ãu ãiu ñu'itona Roma vu'ejoopo canare päi chũ'unare kuri kookainana'me chekuna cu'ache pa'ina, muta kaka chukuna ñu'ichejana puusinaa'me ãure ja'me ãñu chini. ¹¹ Repanapi chukunani ja'me ñu'ijuna ña fariseopäi ija'che sēniasinaa'me chukuna'te Jesús neenare:

—¿Je'se pa'ina mʉsanʉkonare paakʉ che'chokʉ kuri kookainana'me cu'ache pa'inare ja'me ʉu ʉikʉ? —chiisinaa'me repana chʉkʉna'te.

¹² Chitena asa Jesʉs ija'che i'kasi'kʉa'mʉ repanare:

—Pʉi vajʉna ʉko cho'ochē chiima'me. Jʉ'iva'nata'ni ʉko cho'ochē chiime. ¹³ Chʉ'ʉ pʉi, “Re'onaa'me chʉkʉna”, chiinani, “Cu'ache cho'ochē ʉhasʉ re'oja'che pa'ijʉ'ʉ”, chisa chini cajesi'kʉma'mʉ icheja cheja. Pʉi, “Cu'ache pa'inaa'me chʉkʉna”, chii'va'narechi'a, “Mʉsanʉkona cu'ache cho'ochē ʉhasʉ re'oja'che pa'ijʉ'ʉ”, chisa chini cajesi'kʉa'mʉ chʉ'ʉ. Dios chʉ'o aperʉmʉ tocha jo'kasi'ere che'chejʉ Repaʉ i'kache'te asa masijʉ'ʉ, ija'che kʉache'te:

Mʉsanʉkona cu'ache cho'ochē ro'iʉnu chini chʉ'ʉre ʉsisiva'nani va'iva'nare vani ʉosʉjʉ'ʉ, chiiʉ chʉ'ʉmʉ chʉ'ʉ.

Jʉ'ata'ni pʉi chekʉnare ʉa oijʉ pa'ijʉ'ʉ, chiiʉ na'a rʉa chʉ'ʉmʉ chʉ'ʉ mʉsanʉkonare, chiiʉmʉ repa —chiisi'kʉa'mʉ Jesʉs repanare.

*Dioni sʉejʉ ʉu ʉima'ñe pa'iche'te Jesuni sʉniasasi'ere kʉamʉ
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)*

¹⁴ ʉcuarʉmʉ Juan Pʉi Okoro'vekʉ neena rani ija'che i'kasinaa'me Jesure:

—Chʉkʉna si'arʉmʉ te'eñoʉ ʉu ʉima'ñe pa'ijʉ Diore sʉejʉ pa'inaa'me, fariseopʉi ʉcuaja'che. Mʉ'ʉ neena, ¿je'se pa'ina jʉ'aja'ñe cho'oju pa'ima'ñe? —chiisinaa'me.

¹⁵ Chitena Jesʉs i'kasi'kʉa'mʉ repanare.

—Pāi, romire vejaju āure āapu chini soicojñosina sūmana pa'ima'ñe pojoju āu āime, romi vejakuji pa'ina. Na'a pa'isirumuna romi vejasi'kure chekunapi sasōjanaa'me chekuchejana. Jā'arumuta'ni repauni oiju āu āima'ñe pa'ijanaa'me repa. (Chū'neena ūcuaja'che na'a pa'isirumuna Dioni sēeju te'eñoā āu āima'ñe pa'ijanaa'me, chū'upi peokuna) —chiisi'kua'mu repau repanare.

¹⁶ Reparumu pāi te'ena aperumu che'chosi'ena'me mama che'choche ūcuapa'rūvachi'a cuasañu chini aperumu che'chosi'e ūhacuhesinaa'me. Chekunata'ni mama che'choche asacuhesinaa'me. Jā'ajekuna Jesús repanani chū'vakū ija'che i'kasi'kua'mu:

—Aikāarūji che'resōru mamase'rechoji che're aikāaruna pō juhamanaa'me pāi. Jā'aja'ñe juha pi'ni choaru aikāarū mamase'recho pō juhasikāarūjekū rueni ji'rosōuna na'a ūjacoje che'remū. ¹⁷ Ūcuachi'a pīsi ūche cono mama cho'oni va'iva'na ca'nituru aituruna ro'vemana'a'me pāi. Aituruna ro'veru conopi kosani sau che'resō pīsi ūche conojē'e cho'osōkū turujē'e ūcuaja'che che're cho'osōmū. Jā'ajekuna pāi pīsi ūche cono mama cho'oni turu mamaturuna ro'veme. Jā'aja'ñejekuna turuna'me cono cho'osōma'mū —chiiū chū'vasi'kua'mū Jesús repanare Juan neenare.

*Jairo mamakona'me chie ravū jū'iko'te Jesús vasosi'ere kumatū
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)*

18 Repau Jesús chuta'a i'katona judíopāi chi'ivũ'e chũ'ũku rani repau ti'jñeñena ro're pũũ ñu'ia ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Chũ'ũ chĩiva'o jũnisõcuhasi'koa'mo. Jã'ata'ni mũ'ũpi sani repava'oni chẽato vajũraija'mo repava'o —chiisi'kua'mũ.

19 Chikũna asa Jesús vũni ũcuauña'me saisi'kua'mũ. Chũkũna repau neena ũcuachi'a ja'me saisinaa'me. 20 Saijũna romio docerepaũsurũmũ chie ravũ jũ'iko rani Jesús cho'jepi repau ju'ikãa pũso juhasirũ'tuvana chẽaasomo. 21 Ija'che cuasaasomo repao: “Jesús ju'ikãa chẽanijẽ'e vajũja'mo chũ'ũ”, chiio cuasako chẽaasomo repao. 22 Jã'ata'ni Jesús repaoji chẽaona chũri ña ija'che i'kasi'kua'mũ repao'te:

—Mũ'ũva'o, pojoko pa'ijũ'ũ. “Iku chũ'ũre vasoja'mũ”, chiio cuasakojeko vajũja'mo mũ'ũ —chiisi'kua'mũ Jesús repao'te.

Ũcuarũmũpi teana te'erũmũ vajũasomo repao.

23 Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús jo'e saiũ judíopāi chi'ivũ'e chũ'ũku vũ'ena tĩ'a ñato pāi repava'oni sa tãpi'rajũ phĩ'covũãre juhijũna chekũna otare rũa oijũ paniasome. 24 Jã'aja'ñe cho'ojũna ña Jesús i'kaasomũ repanare.

—Re'omũ. Etajũ'ũ icheja mũsanũkona. Jũnisõsiva'oma'mo iko. Rupũ kãisiva'oa'mo —chiniasomũ repau repanare.

Jã'aja'ñe i'kakũna asa jachajũ Jesure pãisoasome repana. 25 Pãisojũna repanare etosi'kua'mũ repau. Etochuha repava'o pa'iruupũna kaka repao jũtũna chẽa i'kaũna

vajurani teana vuni nukaasomo repava'o.
 26 Ūcuarumũ pãipi Jesús repao'te vasosi'ere asa chekũnani kuarena repacheja si'achejña pa'ina repau cho'osi'e rua jainũko asaju paniasome.

Na'ava'nare te'eka'chapanare Jesús vasosi'ere kuamũ

27 Ūcuachejapi eta chũkũna repau neenana'me saiũna Jesure na'ava'na te'eka'chapana cuiju ʉjachũ'opi ija'che i'kaju tuhasinaa'me:

—David aperumũ pa'isi'ku jojosi'ku, oijũ'ũ chũkũnava'nare —chiiju tuhasinaa'me repana.

28 Repau Jesús vũ'e kakasirumũ repana na'ava'na ja'me kaka repaũni kueñe tĩ'arena repanare ija'che sēniasasi'kuamũ repau:

—Mũsanũkona chũ'ũre, ¿“Maiva'nare vasoja'mũ ikũ”, chiiju cuasache? —chiiisi'kuamũ.

Chiiũna,

—Jũju, Pãi Ūcuanũkore Paaku, “Chũkũnava'nare vasoja'mũ mũ'ũ”, chiiju cuasame chũkũna —chiiisinaa'me repana.

29 Chitena Jesús repanare ñakocaãna jũjñapi jakũ ija'che i'kasi'kuamũ:

—Mũsanũkonapi chũ'ũni, “Jesús maire vasoja'mũ”, chiiju cuasajũna ñakocaã ñoja'mũ mũsanũkonare chura —chiiisi'kuamũ Jesús repanare.

30 Repaũji jã'aja'ñe cho'okũ i'kaũna repana ñakocaã teana care'osõsi'kuamũ. Repanare ñakocaã vasocuha Jesús ija'che rua i'kasi'kuamũ repanare:

—Chũ'u mʉsanʉkonare vasosi'e chekʉnare kʉamauro pa'ijũ'u —chiisi'kʉa'mʉ.

³¹ Chiisi'eta'ni sani repacheja si'achejña ku'ijʉ kʉajʉ paniasome repana.

Vati pãĩuni pa'iu chũ'o cutuũsesi'kʉre Jesús eto saosi'ere kʉamʉ

³² Repana na'ava'na pa'isiva'na etatona pãĩ vatini paakʉ chũ'o cutuma'kʉre Jesús pa'ivũ'ena ra cuaasinaa'me. ³³ Cuaarena Jesupi vatini eto saokakʉna repaũ pãĩũ chũ'o cutumanesi'kʉ teana chũ'o cutusi'kʉa'mʉ. Repaũji cutukʉna asa jñano pãĩ ija'che i'kasinaa'me:

—Mai Israel cheja cana ija'che cho'oche jma-makarũjẽ'e ñamanaa'me —chiisinaa'me.

³⁴ Fariseopãĩta'ni cu'ache cuasajʉ ija'che i'kasinaa'me:

—Vati chũ'ũkʉji cho'okaiũna ikʉ Jesús vati ũcuajanare eto saomasimʉ —chiisinaa'me.

Pãire ña oiũ re'oja'che cho'okaimʉ Jesús

³⁵ Ũcuarũmʉ Jesús vũ'ñajoopoã si'ajoopoã ku'iu ʉjajoopoãna'me jmajooruã judiõpãĩ chi'ivũ'ña repajoopoã pa'ivũ'ñana kaka che'chokʉ ku'isi'kʉa'mʉ. Ũcuachi'a pãĩ cu'ache cho'oche ũhasinare Dios chẽa paache kʉachũ'ore Repaũ chũ'o re'oja'chere chũ'vakʉ ku'iu, pãiva'nare ravũ si'ache jũ'iva'nare ca'nivũã asiche si'ache jũ'iva'nare vasosi'kʉa'mʉ repaũ. ³⁶ Repaũ ku'ichejña canapi pãipi Dios chũ'o chũ'vajʉ cho'okainani peojʉ ovejava'na kuiraku'te peova'naja'ñe pa'ijʉ vesujʉ chũova'na pa'ijũna Jesús ña oisi'kʉa'mʉ repanare.

37-38 Repanani ña oiũ chũkũna'te repaũ neenare ija'che i'kasi'kũa'mũ repaũ:

—Dios chũ'o chũ'vanapi karasõjũna Repaũ chũ'o chuta'a asamana rũa jainũko pa'ime. Jã'ajekũna Dioni sēejũ'ũ mũsanũkona, Repaũ chũ'o chũ'vanani na'a jainũkore chēa raa'kũ — chiisi'kũa'mũ repaũ chũkũna'te.

10

Dios chũ'ore chũ'vaa'jũ chini repaũ neenare docerepanare saomũ Jesũs

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Ũcuarũmũ Jesũs chũkũna'te repaũ neenare docerepanare soni rao ija'che i'kasi'kũa'mũ: “Chũ'ũpi cho'okaiũna ija'che cho'omasijanaa'me mũsanũkona: Vati pãi sa'navũã pa'inare eto saomasijanaa'me. Ũcuachi'a pãi ravũ si'ache jũ'inare vasomasijanaa'me mũsanũkona”, chiisi'kũa'mũ repaũ chũkũna'te.

² Chũkũna repaũ chēa saosina mamia'me ie: Charo Simonni chēasi'kũa'mũ repaũ. Cheke mami Pedro ve'esi'kũa'mũ repaũ. Andreere repaũ Simón Pedro cho'jeũ'te ũcuaja'che chēasi'kũa'mũ. Zebedeo mamachĩi ũcuachi'a Santiagona'me Juanre chēasi'kũa'mũ repaũ.

³ Ũcuaja'che Felipe'te, Bartolomere, Tomare, chũ'ũre Mateo'te Romapãi chũ'ũnare kuri kookaisi'kũre chēasi'kũa'mũ repaũ. Chekũre Santiago'te Alfeo mamakũ'te chēasi'kũa'mũ. Tadeo'te ũcuachi'a chēasi'kũa'mũ repaũ.

⁴ Chekũre Simonre ũcuachi'a, cananistapãi ja'me pa'ikũ'te chēasi'kũa'mũ. Ũcuachi'a Judas

Iscariote'te chēasi'kua'mu. Na'a pa'isirumu repau Judas Iscariote Jesuni cu'ache cho'oa'ju chini chekunanani ĩsiasomu.

Dios chu'ore chu'vaa'ju chini repau neenare docerepanare Jesús saosi'ere kamu

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Reparumu Jesús chukuna'te repau chēasinare docerepanare Dios chu'ore chu'vaa'ju chini saopi'raku ija'che chu'vasi'kua'mu:

—Judío peona pa'ichejña saimanejũ'u musanukona. Ũcuachi'a Samaria cheja pa'ijoopoã saimanejũ'u. ⁶ Jã'achejña saimañe Dios chu'o vesuju ovejava'na kuiraku'te peova'naja'ñe chuova'na pa'inani judíopãire sani chu'vajũ'u. ⁷ Sani, “Dios Raosi'ku pãĩ ũcuanukore chũ'upi'ramu”, chiiju chu'vajũ'u repanare. ⁸ Ũcuachi'a ravu jũ'iva'nare vasokaiju jũnisõsiva'narejẽ'e vasokaijũ'u. Asi ravu paanare vasojuũ'u. Ũcuachi'a vati pãĩ sa'navuã pa'inare eto saosõkaijũ'u. Jã'aja'ñe cho'omasiche Diopi rupu ĩsimu musanukonare. Jã'ajekuna chekunare kuri sēema'ñe rupu cho'okaiju pa'ijũ'u.

⁹ Ũcuachi'a sani kurijẽ'e samanejũ'u. ¹⁰ Turu cu'amajñarũã mañajaturujẽ'e samanejũ'u. Kãña sa'ñeju ju'ikãñajẽ'e sama'ñe musanukona ju'ikãñarũãchi'a ju'iju ku'ijũ'u. Cũ'akorophe'rejẽ'e sama'ñe musanukona ju'iphe'rerũãchi'a ju'iju ku'ijũ'u. Vãsoñoã jo'e chekũñoã sama'ñe musanukona ju'veju ku'ĩñoãchi'a sajũ'u. Ñuta'ni musanukona

chuvajanapi ãua'ju musanukonare, repanare chuvache ro'i.

¹¹ 'Sani ku'iju vajejoopona t'ani repajoopo cakupi re'okaji, "Chu'u v'eere rani pa'ijũ'u", chiiku v'eere mua pa'ijũ'u, musanukona repacheja sairumujatu'ka. ¹² Repau v'e

mua kakani, repavue pa'inare, "Re'oja'che pa'ijũ'u musanukona", chiiju kakajũ'u.

¹³ Repavue pa'inapi re'oja'che pa'ineena pa'ito musanukona repanare Diore seekaisi'e ũcuarepa re'oja'che cho'okaija'mu Repau. Jã'ata'ni repanapi re'oja'che pa'ineemana pa'ito pãaja'mu. ¹⁴ Chekurumu musanukonapi pã

v'ena jã'apãani vajejoopona sani t'arena repacheja pa'inapi musanukonani cuaocuheju Dios chuv'ojẽ'e asacuheto musanukona cũ'akorophe're chũ'isi'ere cha'ore t'ito to'jñuju eta saijũ'u, pãipi ña repana cu'ache cho'osi'ere masia'ju. ¹⁵ Dios pã ũcuanukore chi'i

ro'iumucuse t'aru Sodoma vajejoopona'me Gomorra vajejoopo pa'isinare rua cu'ache ti'jñeja'mu. Jã'ata'ni musanukona chuv'ache

asacuhesinare na'a rua cu'ache ti'jñeja'mu reparumu. ũcuarepaa'me jã'a —chiisi'kuu'mu Jesús chukuna'te.

Dioni cuasaju cu'ache cho'ocojñona pa'iche'te chuv'amu Jesús

¹⁶ ũcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare jo'e ija'che i'kasi'kuu'mu:

—Ñarepaju pa'ijũ'u. Chu'u musanukonare, chai pa'ichejñana ovejava'nare saocheja'che musanukonare cuhena pa'ichejñana saomu.

Jã'ajekuna aña masicheja'che ñarepaju ku'imasiju ũkupova'na kokaneema'ñeja'ñe re'oja'che pa'ijũ chekunare cu'ache cho'oma'ñe chũ'vaju pa'ijũ'ũ. ¹⁷ Ñarepaju pa'ijũ'ũ. Chekurũmu pãi musanukonare chũ'uni cuasajuna chẽa judíopãi chũ'una pa'ivũ'ena sa jo'ka, repanapi suĩ'sueche'te chũ'urena judíopãi chi'ivũ'ñana cuaa suĩ'suejanaa'me. ¹⁸ Chekurũmu pãi musanukonare chũ'uni cuasajuna chẽa pãi te'eva'nare chũ'una pa'ivũ'ñana ũcuachi'a jainukore chũ'una pa'ivũ'ñajatũ'ka sa jo'kajanaa'me musanukonare, cu'ache cho'oche'te chũ'ua'ju chini. Jã'aja'ñe cho'ojuna repanare pãi chũ'unare chũ'u pa'iche'te kua asojanaa'me musanukona judío peonare ũcuachi'a. ¹⁹ Jã'ata'ni pãipi musanukonani jã'aja'ñe cho'oto, “¿Je'se sãĩñe i'kaja'che chũ'u?” ũcuachi'a, “¿Keejachũ'opi i'kaja'che chũ'u?”, chiiju cuasamanejũ'ũ. Musanukonare sãĩñe i'kache tĩ'arũmu musanukona i'kajache chũ'o Diopi rekoñoãna kũaja'mũ. ²⁰ Musanukona te'ena cuasaju i'kama'ñe mai Ja'ku Dios Rechohoji cho'okaiuna masi i'kajanaa'me repanare.

²¹ 'Reparũmu pãi repana cho'jechĩ chũ'uni cuasajuna chẽa sa, “Vanisõjũ'ũ inare”, chiiju jo'kajanaa'me. Chekuna repana majaa'chũ'pãipi chũ'uni cuasajuna ũcuaja'che cu'ache cho'ojanaa'me repanare. Pũka'kũpãi ũcuachi'a repana mamachĩipi chũ'uni cuasajuna chẽa sa, “Inare vanisõjũ'ũ”, chiiju jo'kajanaa'me.

Chekuna ũcuachi'a repana puka'kupāipi chu'uni cuasajuna ũcuaja'che cu'ache cho'ojanaa'me. 22 Pāi ũcuanuko musanukonare chu'uni cuasajuna rua cuhejanaa'me. Jā'ata'ni musanukonapi chu'ure cuasache'te ũhama'ñe jūnisōramujatuka masi cuasaju pani Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me. 23 Pāipi musanukona saisijooopo canapi musanukonani cu'ache cho'oto chekujooopona vu'vusōjũ'u. Chu'u pāire ja'me paau chini Dios Raosi'ku musanukona chuta'a Israel cheja pa'ijooopā peore kuni si'ama'tona cnaum muisi'kupi jo'e cajeja'mu icheja cheja. Ũcuarepaa'me jā'a.

24 'Utija'o che'chenapi repanare che'choku cu'ache i'kacojñoñe'te, "Maita'ni cu'ache i'kacojñomanejanaa'me", chiiju cuasato cu'amu. Ũcuachi'a cho'ochete rupu cho'okaau chini chēa paacojño'va'upi repau'te paaku cu'ache i'kacojñoñe'te, "Chu'uta'ni cu'ache i'kacojñomanēja'mu", chiiu cuasato cu'amu.

25 Utija'o che'chena repanare che'chokaji cu'ache i'kacojñoto repau i'kacojñosi'ēja'che cu'ache i'kacojñojanaa'me. Ũcuachi'a pāiute cho'ochete cho'okaiva'u repau'te paakaji cu'ache i'kacojñoto repau i'kacojñosi'ēja'che cu'ache i'kacojñoja'mu. Musanukona ũcuaja'che chu'u cu'ache i'kacojñoñeja'ñe na'a rua cu'ache i'kacojñojanaa'me. Pāi chu'ure, "Vati chũ'uku'mu mu'u; Beelzebua'mu", chiisinaa'me. Jā'ajekuna pāi musanukonare chu'u majapāijanajejuna ũcuare i'kaju na'a rua cu'ache i'kajanaa'me —chiisi'ku'a'mu Jesús.

“Musanukonare vanisõñu chiinare vajuchumanejũ’u”, chiiu chũ’vamũ Jesús repau neenare
(Lc 12.2-7)

²⁶ Ûcuarũmũ Jesús chũkũna'te ija'che i'kakũ jo'e chũ'vasi'kũa'mũ:

—Pãi musanukonare vanisõñu chiinare vajuchumanejũ’u. Repana cu'ache cho'oñu chini rope'e cho'oche peore pãi ùcuauko masijanaa'me. Ûcuachi'a repana rope'e cutujũ pa'isi'e peore pãi ùcuauko masijanaa'me.

²⁷ Ûcuachi'a chũ'u musanukonare ñamina rope'e i'kasi'e pãi ùcuauko asajũ'te umucusena kuajũ’u. Ûcuachi'a chũ'u musanukonare vũ'ena cuaa rope'e kuasi'e pãi ùcuauko pa'ichejana ujachũ'o i'kajũ kuajũ’u ùcuauko asaa'jũ.

²⁸ Musanukonare vanisõñu chiinare pãi vajuchumanejũ’u. Ca'nivũã vanisõnijẽ'e musanukona rekoñoõta'ni cu'ache cho'omanejanaa'me repana. Musanukonare jũ'iñe chũ'umasikũ vati toa Saomasikũni Diorechi'a vajuchujũ pa'ijũ’u.

²⁹ 'Pĩ'a ka'chava'na jmava'na kuri te'ere'revachi'a ro'ime. Te'ere'revachi'a ro'iva'nare mai Ja'kũ Diopi jũ'iũseto te'eva'ujẽ'e jũnisõmanera'ame repana. ³⁰ Ûcuachi'a Repau Dios musanukona pa'iche peore masikujekũ musanukona sũjoquee raña kuẽkuesi'echi'a paakujekũ masimũ.

³¹ Pĩ'ava'nare peore kuiramũ Dios. Musanukonare pãi na'a rũa cuasakũ na'a re'oja'che cho'okaiũ pa'imũ Repau. Jã'ajekũna chekũnare pãi vajuchumanejũ’u —chiisi'kũa'mũ Jesús chũkũna'te repau neenare.

Vajuchuma'ñe pāi asaju'te, "Jesure cuasanaa'me chukuna", chiina pa'iche'me
(Lc 12.8-9)

³² Ūcuarumu Jesús jo'e ija'che i'kasi'kua'mu:

—Pāi te'ena, chekuna asaju'te vajuchuma'ñe, "Jesure cuasanaa'me chukuna", chiime. Na'a pa'isirumu chu'u jā'aja'ñe i'kasinare Ja'ku Cunaumu Pa'iku asaku'te, "Chu'u neenaa'me ina", chiija'mu. ³³ Jā'ata'ni chekuna pāire vajuchuju repanapi asaju chini, "Jesure cuasamanaa'me chukuna", chiime. Na'a pa'isirumu jā'aja'ñe i'kasinare chu'u Ja'ku Cunaumu Pa'iku asaku'te, "Chu'u neenama'me ina", chiija'mu chu'u repanare —chiisi'kua'mu repa.

Jesure cuhena repa'te cuasanare cuhejanaa'me
(Lc 12.51-53; 14.25-27)

³⁴ Ūcuarumu Jesús jo'e ija'che i'kasi'kua'mu chukuna'te:

—Ija'che cuasacosome musanukona: "Jesús raisirumuta'ni pāi chekunare cuhema'ñe re'oja'che pa'ijanaa'me", chiiju cuasacosome. Jā'ata'ni chu'upi rani che'chokuna pāi chu'u che'choche asacuhenapi asaneenani pe'ruju cuheme. ³⁵ Chekurumu puka'kupi chu'uni cuasato mamakuji cuheja'mu. Chekurumu puka'kopi chu'uni cuasato mamakoji cuheja'mo. Ūcuachi'a vaoji chu'uni cuasato mamaku'te pa'ikoji cuheja'mo. ³⁶ Majapāi ūcuate'ev'e pa'inapi te'eu chu'uni cuasato chekunapi cuhejanaa'me repava'ure.

37 'Muja'kupāi cuasajū pa'ito re'omū. Jā'ata'ni mūsanukonapi chū'uni na'a rūa cuasajū pa'imanejanaa'me. Ūcuachi'a mūsanukona chīiva'nare cuasajū pa'ito re'omū. Jā'ata'ni mūsanukonapi chū'uni na'a rūa cuasajū pa'imanejanaa'me. 38 Pāi mūsanukonare chū'ū neenajejuna cuhejū vanisōñu chijjanaa'me. Jā'ata'ni chū'ure cuasache jmamakarujē'e ūhasōma'ñe cuasajū pa'ijū'ū. Pāipi jā'aja'ñe cho'oñu chijjuna vajuchujū mūsanukonapi chū'ure cuasache'te ūhasōni chū'ū neena pa'imanejanaa'me. 39 Ūcuachi'a chuenisōñe'te vajuchujū repāna asa chēasi'e Dios chū'o ūhasōna, jūnisōsirumū vati toana sani cho'osōjanaa'me. Jā'ata'ni chuenisōñejē'e vajuchūma'ñe chū'uni ūcua cuasajū chuenisōsiva'na Dios pa'ichejare jūni sani re'oja'che pa'ijanaa'me —chiisi'kua'mū repān.

Repān chū'o kuasinare Dios ro'ijache re'oja'che koojana pa'iche'te kāmū

40 Ūcuarumū Jesús chūkuna'te repān neenare jo'e i'kasi'kua'mū.

—Pāi mūsanukonare pojona chū'ure ūcuachi'a pojome. Pāi chū'ure pojona chū'ure Raosi'kure ūcuachi'a pojome. 41 Pāipi Dios chū'o kuajuna, pāiū ūcuauakūji, “Diopi raouna Repān chū'o kuame ina”, chini repānani pojoto Repān chū'o kuasinare ro'icheja'chere ūcuapa'rūva ro'ija'mū Dios repān'te. Ūcuachi'a pāiū chekūnani, “Diopi cho'okaiūna re'oja'che pa'ime

ina”, chini repanani pojoto Dios ũcuaja'che re'oja'che pa'isinare ro'icheja'chere ũcuapa'rava ro'ija'mu repau'te. ⁴² Ũcuachi'a pãiu ũcuauakũji chu'u neekure rua vesuku'teta'ni ũcua, “Jesucristo neekua'mu iku”, chini repauni oko ũkuato Diopi ro'ija'mu repau'te —chiisi'kua'mu Jesús.

11

Juan Pãi Okoro'veku saosina sēniasajaisi'ere kũamũ
(Lc 7.18-35)

¹ Ũcuarũmu Jesús chũkũna'te repau neenare docerepanare chu'va pi'ni, ũcuachejapi sani ku'iu repacheja pa'ijoopoãre Dios chu'ore chu'vaku pa'isi'kua'mu.

²⁻³ Ũcuarũmu Juan Pãi Okoro'vesiva'u cu'ache cho'onare chẽa cuaovũ'ere pa'iu Jesús cho'ochete asa, “Dios Raosi'ku Cristocosomu repau”, chini cuasaasomu. Jã'aja'ñe cuasa repau neenare te'enare soni rao, “Jesure ija'che chiijũ sēniasajaijũ'u mũsanũkona: ‘¿Dios Raosi'kua'u mu'u? Mũ'ũpi Dios raomanesi'ku pa'ito, ¿Dios Raojauñi ũcua cha'ajanaa'ñe chũkũna?’, chiijũ'u repau'te Jesure”, chini saosomu Juan repanare.

⁴ Saoũna sani ũcuare sēejũna asa Jesús ija'che i'kasi'kua'mu:

—Chura mũsanũkona Juan pa'ichejana co'i mũsanũkona ñasi'ena'me asasi'ere ija'che kuajũ'u repau'te: ⁵ “Pãi na'ana pa'isina ñame chura. Cu'acũ'a paasina re'oja'che nũka ku'ime chura. Asi ravũ paasina ũcuaja'che vajũme. Cãjo asamanesina ũcuaja'che asame chura.

Jūnisōsina ũcuaja'che vajurani jo'e pa'ime. Chuova'na pa'iva'na chu'u chu'vache'te chu'ure cuasache kuachu'ore asaju pa'ime. ⁶ Pāi chu'ure cuasache ũhasōma'ñe cuasaju pa'ina pojojū pa'ijanaa'me", chiiju sa kuajū'u repau'te Juanre —chiisi'ku'a'mu Jesús repanare.

⁷ Repana co'isōsirumu Jesús Juan pa'iche'te i'kakū ija'che i'kasi'ku'a'mu repanare pāi:

—¿Je'se pa'ikuni ñañu chini pāi peocheja sate musanukona? ¿Chu'chusava tutakuna ñu'kuecheja'che repau rekocho na'mi sa'ñeku cuasakuni ñañu chini sate musanukona? Jā'aja'ñe cuasama'ku'a'mu Juan. ⁸ Jā'aja'ñe pa'iku'te ñañu chini saimaneni, ¿ñquere ñañu chini sate? ¿Pa'ipāi ju'ikāña ju'ikuni ñañu chini sate musanukona? Pāi, kāña rua ro'ikāña ju'ina pa'ipāi vu'ñachi'a pa'ime. ⁹ Jā'aja'ñe pa'ikuni ñañu chini saimaneni, ¿ñquere ñañu chini sate musanukona? ¿Dios chu'o kuakaikuni ñañu chini sate? Jā'aja'ñe pa'iku'te ñañu chini saisinajeju te'erūhiñe cuasame musanukona. Repau Juan chekunare Dios chu'o kuanare na'a rua masi kuaku'mu. ¹⁰ Repau Juan pa'ijachere kuajuna aperumu tocha jo'kasi'e Dios chu'o ija'che chiimū:

Mu'u cheja cajejache kuajauñi charo saoja'mu chu'u,

pāipi mu'u cajejachere asa repana rekoñoāre care'va paapu chini,

chiimū repana tocha jo'kasi'e. ¹¹ Icheja cheja Dios chu'o kuakaina rua masina pa'ime. Jā'ata'ni Juan ũcuanukore na'a cajejache masiu'mu. Na'a pa'isirumu pa'ijana ũcuaja'che, rua

vesusinata'ni Dios chũ'ore asa chẽa cuasaju, Juanre na'a rua masijanaa'me, chũ'u pa'iche peore asasinajeju. Ũcuarepaa'me jã'a.

¹² 'Juan Pãi Okoro'veku Dios chũ'o apechũ'varũmũpi iumucujñajatu'ka Dioni cuasaju Repau chũ'ũñe cho'onare cuheju cu'ache cho'oju pa'ime pãi. ¹³ Moisés tocha jo'kasi'e Dios Raojau pãi ũcuanũkore chũ'ũjañere kuamu. Dios chũ'o kuana ũcuachi'a, irũmu Juan pa'irũmũjatu'ka ũcuate'ere kuame. ¹⁴ Mũsanũkonapi iere chũ'u i'kache'te jachama'ñe cuasani masijanaa'me: "Juan, Dios raoja'mũ chiicojñosi'ku aperũmu Repau chũ'o kuasi'ku Elías kuasi'ēja'che kuamu", chiimũ chũ'u. ¹⁵ Chũ'u i'kache asa chẽaũana ũcuanũko asa chẽajũ'u.

¹⁶ 'Pãi irũmu cana pa'iche'te kuara. Chũ'ũpi ñato mũsanũkona irũmu cana ija'che pa'ime: Jeerũmu chĩi ãu ĩsichejare ñu'ijũ ũcuajanani, "Apeñu", chini soniasome. ¹⁷ Chekũnapi apecuhejũna ija'che i'kaasome repaña: "Chũkũna juhivũã juhito ujacha'icuheme mũsanũkona. Ũcuachi'a chũkũna apeju jũ'isinare tãrũmu ujacheja'che suma'ñe ujato ja'me ujacuheme mũsanũkona. Chũkũnani cuheju pojoma'me mũsanũkona", chiniasome repaña chĩi. ¹⁸ Repaña chĩi ũcuajanare cuhecheja'che cuheme mũsanũkona chũkũna'te, Juanna'me chũ'ũre. Repau Juan Pãi Okoro'veku rani pa'iu Dioni cuasaku te'eñoã ãu ãima'ñe pa'iu, conojẽ'e ũkuma'ñe pa'iuña ña, "Vatini paaku vẽ'veũ'mũ Juan", chijũ cuhena'a'me mũsanũkona repau'te. ¹⁹ Chura chũ'ũpi pãire

ja'me paau chini Dios Raosi'kupi rani pa'iu si'aumucujña ãu ãiu ũkukuna ña, “Ãi aia'mu mu'u. Cono ũku aia'mu mu'u. Ũcuachi'a pãi cu'ache pa'inana'me pãi chũ'unare kuri kookainare oiũ pa'iku'mu mu'u”, chiiju cuheme musanukona chu'ure. Pãi rũhiñe cuasana, “Dios chũ'ũñe re'oja'chea'me. Peore masiku'mu Repau”, chiiju cuasame —chiisi'kua'mu Jesús repanare pãi.

*Dios chu'o jachana pa'iche'te kua'mu
(Lc 10.13-15)*

²⁰ Repau Jesús Diochi'a cho'omasiche pãi jainuko ñaju'te si'arumu cho'o ñoku pa'isi'kua'mu. Ũcuachi'a repana cu'ache cho'oche'te ũhasõa'ju chini chu'vasi'kua'mu repau. Jã'ata'ni cu'ache cho'oche ũhasõmanesinaa'me repana. Ũcuarumu Jesús Diochi'a cho'omasiche repau na'a rua cho'o ñojoopoã pa'inapi repana cu'ache cho'oche'te ũhamaruna pe'rukũ ija'che i'kasi'kua'mu repanare:

²¹ —Dios aperumu Sidón vü'ejoopona'me Tiro vü'ejoopo canare Repau masiche cho'o ñomaneasomũ. Repanani chu'vakũ cho'o ñoru ña cu'ache pa'inajeju sumava'na pa'iju cu'ache cho'oche ũhasõ, vãkiniokãñapi sa'che repana sïjona ũhacutapi chu'chura'asinaa'me repana, chekunapi ña, “Cu'ache cho'oche ũhasõsinaa'me ina”, chiapu chini. Musanukonata'ni chu'upi chu'vakũ Diochi'a cho'omasiche cho'o ñokuna ñame, Corazín vü'ejoopo canana'me Betsaida vü'ejoopo cana.

Ñanata'ni cu'ache cho'ochē ũhasõma'me mʉsanʉkõna. Jã'ajekuna rʉa cu'ache ti'jñeja'mʉ mʉsanʉkonare.²² Dios pãĩ ũcuanʉkore chi'i ro'iumucuse tĩ'aru Sidón vʉ'ejoopo pa'isinana'me Tiro vʉ'ejoopo pa'isinare rʉa cu'ache ti'jñeja'mʉ. Jã'ata'ni mʉsanʉkonare Corazín vʉ'ejoopo canana'me Betsaida vʉ'ejoopo canare na'a rʉa cu'ache ti'jñeja'mʉ, Repaũ cho'omasicheji chʉ'ũ cho'ochē ñasinata'ni jachasi'e ro'i.²³ Mʉsanʉkõna Capernaum vʉ'ejoopo cana, “Dios pa'icheja saijanaa'me mai”, chiinaa'me. Jã'ata'ni Dios mʉsanʉkonare pãĩ ũcuanʉkore Repaũ chi'i ro'iumucuse tĩ'aru vati toana saoja'mʉ. Dios aperũmũ Sodoma vʉ'ejoopo canare Repaũ masiche cho'o ñomanesomũ. Repanani cho'o ñoru cu'ache cho'ochē ũhasõ re'oja'che pa'ijũna, ñañomanesũna irũmũjatũ'ka pa'ira'aasomũ repajoopo.²⁴ Mʉsanʉkonare Capernaum vʉ'ejoopo canare ija'che i'kamũ chʉ'ũ: Na'a pa'isirũmũ Dios pãĩ ũcuanʉkore chi'i ro'iumucuse tĩ'aru Sodoma vʉ'ejoopo pa'isinare rʉa cu'ache ti'jñeja'mʉ. Jã'ata'ni mʉsanʉkonare na'a rʉa cu'ache ti'jñeja'mʉ, chʉ'ũ cho'ochē ñasinata'ni jachasi'e ro'i —chiisi'kũa'mʉ Jesús repanare.

“Chʉ'ũni rani chʉ'ũ che'choche'te asa chẽani re'oja'che pa'ijanaa'me mʉsanʉkõna”, chiimũ Jesús

(Lc 10.21-22)

²⁵ Reparũmũ Jesús, Pũka'kũni pojokũ ija'che i'kasi'kũa'mʉ:

—Ja'ku, mu'u cunaumu pa'inana'me cheja pa'inare peore chũ'uku'mu. Pãi, “Mu'u chu'o peore masinaa'me chũkuna”, chiiju cuasanare chu'u che'choche mu'u chu'o asamasiche ũsemu mu'u, repanapi asavesua'ju chini. Jã'ata'ni pãi chĩiva'naja'ñe vesuju, “Dios chu'ojẽ'e vesunaa'me chũkuna”, chini cuasanarechi'a mu'u chu'o asamasiche jo'kaku'mu mu'u, repanapi asamasia'ju chini. ²⁶ Jã'aja'ñere chiimu mu'u. Jã'ajekuna mu'ure, “Re'orepamu”, chiimu chu'u —chiisi'ku'a'mu repau Diore.

²⁷ Chini pãire ija'che i'kasi'ku'a'mu repau:

—Chu'u Ja'ku Repau pa'iche masiche peore jo'kasi'ku'a'mu chu'ure. Chu'u Repau Mamaku pa'iche pãi te'eujẽ'e vesume. Chu'u Ja'kuta'ni masimu. Ũcuachi'a chu'u Ja'ku pa'iche pãi te'eujẽ'e vesume. Chu'u Repau Mamakuchi'a masimu Ja'ku pa'iche. Ũcuachi'a chu'ure kuuanarechi'a chu'u Ja'ku pa'iche kuamu chu'u. ²⁸ Musanukona aipãi chũ'u jo'kasi'ere, “Dios chũ'usi'ea'me ie”, chini peore cho'oñu chiime musanukona te'ena. Jã'ata'ni repapi peore cho'ovesakuna cho'ojũ ca'nasõ rekoñoã sumava'na pa'ime musanukona. Jã'aja'ñe pa'inare chu'uni raijũ'u chiimu chu'u. Chu'ure rainare repana rekoñoãna cho'okaija'mu chu'u, re'oja'che pa'iju pojojũ sumava'na pa'imanea'ju chini. ²⁹ Chu'u chũ'uñe cho'ovesama'ñere asa chẽa cho'ojũ pa'ijũ'u. Pãi oikuta'ni meñe, “Masiu'mu”, chiima'ku'a'mu chu'u. Musanukonapi chu'uni rani, musanukona cu'a chu'upi tunosõkakuna rekoñoãpi re'oja'che pa'iju jo'e sumava'na pa'imanejanaa'me.

30 Chu'u chũ'uñeji cho'ovesamauna cho'ojũ re'oja'che pa'ijũ sumava'na pa'imanejanaa'me m̄sanukona —chiisi'kua'mũ repaũ Jesús.

12

Jesús neena p̄aumucusena trigocha'charuã pura ãisi'ere k̄amũ

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Ũcuarũmũ Jesús p̄aumucusena chũkũna repaũ neenana'me trigo chiopi saiũ pa'isi'kua'mũ. Ũcuarũmũ chũkũna repaũ neena ãucuhakũna trigocha'charuãre pura ãisinaa'me. ² Chũkũnapi jã'aja'ñe cho'ojũna ña fariseopãi ija'che i'kasinaa'me Jesure:

—Ñajũ'u. Mũ'u neena p̄aumucuseta'ni cho'oche cho'ome —chiisinaa'me.

³⁻⁴ Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ repanare.

—¿Aperũmũ pa'isi'kũ David cho'osi'ere k̄ajũ mai aipãi tocha jo'kasi'e ñamanaa'ñe m̄sanukona? Ija'che k̄amũ repa:

David, repaũ'te ja'me pa'inana'me ãucuhakũna Dios v̄'ena kaka

Diopi pojoa'kũ chini judío phairipãi t̄osi'ere pã mini ãiũ repaũ'te ja'me pa'inare ãukũ ãniasomũ.

Dios, phairipãichi'a ãijũ'u chiisi'ere ãnisõasomũ repaũ David,

chiimũ. ⁵ Ũcuaja'che cheke, ¿Diopi chũ'uuna Moisés tocha jo'kasi'e ñamanaa'ñe m̄sanukona? Ija'che k̄amũ repa:

Pɔaumucujñana Dios vɔ'e kaka repavɔ'e cho'omajñarɔã cho'onata'ni phairipã Diopi ñato cu'ache cho'oma'me, chiimɔ. ⁶ David Dios vɔ'ena kaka cho'osi'ena'me phairipã repavɔ'e kaka cho'oche, Dios peore chũ'ukɔji ñato cu'ama'mɔ. Ũcuachi'a chũ'uni peore ja'me chũ'ua'ku chini jo'kacojñosi'kuni pɔaumucusena cho'oche chũ'uuato chũ'ure'omɔ. ⁷ Dios chũ'o aperɔmɔ tocha jo'kasi'e kuache masi asavesume mɔsanɔkona. Ija'che chiimɔ repa: “Mɔsanɔkona cu'ache cho'oche'te ro'iñu chini chũ'ure ĩsisiva'nare jo'cha va'iva'nare vani uosɔjũ'ɔ”, chiiɔ chũ'umɔ chũ'ɔ. Jã'ata'ni, “Pã chekɔnare ña oijɔ pa'ijũ'ɔ”, chiiɔ na'a rɔa chũ'umɔ chũ'ɔ mɔsanɔkonare, chiimɔ Dios. Repa tocha jo'kasi'e asa chẽa cho'ona panĩ chũ'kɔna'te cu'ache cho'omanare, “Cu'ache cho'ome mɔsanɔkona”, chiimanera'asinã'me mɔsanɔkona. ⁸ Chũ'uni Dios Raocojñosi'kuni pɔaumucusena cho'oche'te chũ'uto chũ'ure'omɔ —chiisi'kuã'mɔ repa.

*Cu'ajũturu paaku'te Jesús vasosi'ere kuamu
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)*

⁹ Jã'aja'ñe i'kacuha Jesús ũcuachejapi sani judiɔpã chi'ivɔ'ena kakasi'kuã'mɔ. ¹⁰ Kaka ñato pãiu ũcuavɔ'ere cu'ajũturu paaku pa'isi'kuã'mɔ. Ũcuarɔmɔ repavɔ'e pa'ina Jesuni, “Cu'ache cho'omɔ mɔ'ɔ”, chiñu chini ija'che séesinaa'me repa'te:

—¿Pɔaumucusena pã jũ'iva'nani vasoto re'okɔ? —chiisinaa'me.

¹¹ Chitena Jesús i'kasi'kuã'mɔ repanare.

—Musanukona te'e'u mu'u neeva'upi ovejava'upi puaumucusena cojena tuãni mañasõsiva'uni sani ñani miira'amu mu'u. ¹² Ovejava'nare oiku'mu Dios. Jã'ata'ni pãire na'a rua oiku'mu Repau. Jã'ajekuna pãijũ'iva'nani puaumucusena vasoto re'omu. Cu'ama'mu jã'a —chiisi'kuam mu Jesús repanare. ¹³ Chini cu'ajũturu paaku'te i'kasi'kuam.

—Mu'u jũtu saujũ'u —chiisi'kuam.

Chikuna sausi'kuam. Sauna repajũtu teana re'ojajũtu care'osõsi'kuam, chekujũtu re'oja'icheja'che. ¹⁴ Jã'ata'ni fariseopãi Jesupi jã'aja'ne cho'õna ña ũcuavu'epi eta mu, Jesure vanisõjañere care'vañu chini chi'i cutuasome.

Dios chu'o kuasi'ku Jesús pa'ijachere kuaku tocha jo'kasi'ea'me

¹⁵ ũcuarumu Jesús repana cho'oñu chiiche'te masiku ũcuachejapi eta sanisõsi'kuam. Repau sanisõsirumu pãi rua jainuko tuhasinaa'me repau'te. Tuharena repanare ja'me pa'inare jũ'iva'nare ũcuanukore vasokaisi'kuam repau. ¹⁶ Jã'aja'ne vasoku, “Chu'u cho'оче chekunare pãi kuamanejũ'u musanukona”, chiisi'kuam repau. ¹⁷ Jesupi jã'aja'ne cho'õna repau cho'ojachere kuaku aperumu Dios chu'o kuasi'ku Isaiás tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'ñecuhasi'kuam, ija'che chiicheji:

¹⁸ Dios Repau Mamakuni ija'che i'kaasomu:

“Iku chu'ure cho'оче cho'okaiku'mu.

Chu'u chã paaku'mu iku.

Rua cuasaku pojoku'mu chu'u ikure.

Chũ'u Rekocho'te ĩsiũna ũcuauñi ja'me pa'iu
 Reparekochoji chũ'ũkũna

sani judío peonani chũ'u pãĩ ũcuauñkore
 ũcuarepa cho'okaiche'te kuaja'mũ ikũ.

19 Ũcuachi'a pe'ruchũ'ojẽ'e i'kama'ñe cuima'ñe
 kuaja'mũ repau.

Vũ'ñajooopã kuni chũ'o ujachũ'ojẽ'e i'kama'ku
 ku'ija'mũ ikũ.

20 Pãĩ re'oja'che pañu chiinata'ni re'oja'che
 pa'ivesũjũna cho'okaija'mũ ikũ.

Chũova'na pa'iva'nare ũcuaja'che oiũ
 cho'okaija'mũ ikũ.

Pãĩ ũcuauñko cu'ache cho'oche peore repau
 ai ũserũmũjatũ'ka jã'aja'ñe pa'iva'nare
 cho'okaiũ pa'ija'mũ ikũ.

21 Ikuipi jã'aja'ñe cho'okaiũna judío peona ikũre
 jachama'ñe cuasajanaa'me", chiniasomũ
 Dios,

chiimũ Isaiás tocha jo'kasi'e.

*Pãĩ Jesure, "Vatini paaku si'ache
 cho'omasimũ", chiisi'ere kũamũ
 (Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)*

22 Ũcuarũmũ pãĩ Jesús pa'ichejana na'ava'ũre
 vatipi ũsekũna chũ'ojẽ'e cutumau ñakocaãjẽ'e
 ñamava'ũni rasinaa'me. Rarena Jesupi vatire
 eto saosõkakũna ñakocaã ñasi'kuamũ repau.
 Chũ'o ũcuachi'a cutusi'kuamũ repau. 23 Jesupi
 jã'aja'ñe cho'oũna ña jũano repaña pãĩ
 ũcuauñko sãĩñechi'a sēniasasinaa'me, ija'che
 chiijũ:

—¿Aperummu pa'isi'ku David Jojocojñosi'kua'u iku? ¿Maire chũ'ua'ku chini Dios raoja'mu chiicojñosi'kua'u? —chiisinaa'me.

²⁴ Jã'aja'ñe i'kasi'eta'ni asa fariseopãi ija'che cu'ache i'kasinaa'me:

—Vati chũ'ukujji Beelzebuji cho'okaiuna vati ũcuajanare eto saomasimmu iku Jesús —chiisinaa'me.

²⁵ Ũcuarummu Jesús repana cuasajmu cutuche'te masakmu ija'che i'kasi'kua'mu:

—Pãi ũcuate'echeja pa'inapi sãinechi'a cavani vaijmu si'asõjanaa'me. Ũcuachi'a majapãichi'api ũcuate'evu'e pa'inapi sãinechi'a cavani majapãi sējosõjanaa'me. ²⁶ Ũcuachi'a vati aipi repam neenana'me sãinechi'a cavato repam chũ'uñe si'asõmu. ²⁷ Jã'ata'ni musanukona chũ'ure, “Vati chũ'ukujji Beelzebuji vati ũcuajanare eto saomasiche jo'kasi'kua'mu mũ'ure”, chiime. Musanukonapi jã'aja'ñe i'karena iere sēmumu chũ'u: Musanukona neenare, ¿kaupi vati etomasiche jo'kau? ¿Vati aipi jo'kau? Ija'che chijmu sēniasajũ'u repanare: “¿Vati etomasiche vati aipi jo'kau musanukonare?”, chijũ'u. Jã'aja'ñe sēto repana musanukonare, “Rũhiñe cuasama'me musanukona”, chijjanaa'me. ²⁸ Chũ'u vati etomasiche Dios Rekocho jo'kasi'ea'me. Chũ'upi Dios Rekocho jo'kasi'ere cho'okuna ña, “Dios ũcuanukore chũ'ukũ'mu”, chijmu cuasajanaa'me pãi.

²⁹ 'Pãim rua kokajji rua vaiche paakujji repam vũ'ere pē'jeto ñaacu'ammu repam cu'amajñaruã.

Charo repauni chëa quëo suotota'ni repau neemajñarua tutesöre'omu.

³⁰ 'Päi chu'ure jovomana cuheme chu'ure. Cuheju chekunapi chu'uni jovoñu chiito üseme repana, chu'uni jovomanea'ju chini.

³¹ 'Jã'ajekuna iere kamu chu'u musanukonare: Dios, Repau'te päi cu'ache cho'osi'ena'me cu'ache cutuche si'ache tñ'nesöja'mu. Tñ'nesi'e jo'e cuasamaneja'mu Repau. Repau Rekocho'te cu'ache cutusi'eta'ni cavesuma'ñe cuasaku ro'iche chũ'uja'mu Repau. ³² Chu'ure, Dios Raocojñosi'kure päi cu'ache cutuche jo'e cuasamaneja'mu Dios. Jã'ata'ni Repau Rekocho'te päi cu'ache cutucheta'ni irumupi mamacheja pa'itojẽ'e ücua cavesuma'ñe cuasaja'mu Repau —chiisi'kua'mu repau.

*Sũkiñuã ãiñe kũiñuã re'oja'chena'me
ãicu'ache kũiñuã pa'iche'te kamu*

(Lc 6.43-45)

³³ Ücuarumu Jesús repanare jo'e ija'che i'kasi'kua'mu:

—Sũkiñuã ãiñe kũiñuã koka pa'iñuã sãijaruã kũimu. Koka peora'ñuruãta'ni sãija'ima'ñe kũimu. Sũkiñuã repañuã kũisi'ere ãni ña masime päi repañu pa'iche. ³⁴ ¡Aña pa'icheja'che cu'ache pa'ime musanukona! Rekoñoã cu'ache cuasanajeju re'oja'che i'kama'me musanukona. Päi ücuanuko repana rekoñoã cuasache'te cutunaa'me. ³⁵ Päi repana rekoñoã re'oja'che cuasana re'oja'chere cutume. Repana rekoñoã cu'ache cuasana ücuachi'a cu'ache'te cutume. ³⁶ Musanukonare ija'che i'kamu chu'u: Dios

pāi ũcuanukore chi'i ro'iumucuse pāi repaña peoche cutujũ pa'isi'e ro'i peore ro'ijanaa'me. ³⁷ Re'oja'che i'kasinareta'ni reparumũ, "Cu'ache cho'osi'e ro'iche peomũ inare", chiija'mũ Repañ. Cu'ache i'kasinareta'ni repaña cu'ache i'kasi'e ro'ia'jũ chini chũ'ujajamũ Repañ —chiisi'kua'mũ Jesús.

Jesupi Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoa'kũ chini fariseopãina'me judiõpãi che'chona sãesi'ere kũamũ
(Mr 8.11-12; Lc 11.29-32)

³⁸ Ũcuarumũ fariseopãi te'ena judiõpãi che'chonana'me Jesure ija'che i'kasinaa'me:

—Masiũ, mũ'upi Diochi'a cho'omasiche'te cho'okũna ñañũ chiime chũkũna —chiisinaa'me.

³⁹ Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Pãi irumũ cana cu'ache pa'inaa'me. Chũ'ure, "Dios raosi'kũma'mũ Jesús", chiime repaña. Jã'ata'ni chũ'ure, "Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'ũ chũkũna'te", chiime repaña, chũ'ũ pa'iche'te masiũu chini. Jã'ata'ni cho'o ñoma'mũ chũ'ũ repanare. Dios chũ'o aperumũ kuasi'kũ Jonás cho'ocõjõosi'ejajechi'a cho'ocõjõojamũ chũ'ũ. ⁴⁰ Repañ Jonás, va'i rũa ujajũ cutaro sa'navũ choteumucujña ñami choteñami pa'isi'ejajechi, chũ'ũ Dios Raocõjõosi'kũ ũcuajajechi cheja sa'navũ tãcõjõosi'kũ choteumucujña ñami choteñami pa'ijamũ. ⁴¹ Aperumũ Jonapi rũa masiũji Dios chũ'ore chũ'vakũna asa chẽa, Níneve vũ'ejoopo pa'isina repaña cu'ache cho'oche ũhasõasome. Repañ'te Jonare na'a rũa masiũji ichejare pa'imũ

chũ'u. Jã'ata'ni chũ'u chũ'vache asacuheme m̄sanũkona irũmũ cana. Jã'ajekũna Dios pãi ũcuanũkore chi'i ro'irũmũ tĩ'aru Níneve vũ'ejoopo pa'isinapi ija'che i'kajanaa'me m̄sanũkonare irũmũ pa'inare: "Cu'ache cho'oche ũhasõmanesinajejũ ro'ijũ pa'ijanaa'me m̄sanũkona", chiijanaa'me. ⁴² Aperũmũ pa'io sũripũ cakã'ko canare pãi chũ'usi'ko rũa so'opi Salomón rũa masiũ chũ'vache'te asara chini ranciasomo. Repaũ'te Salomon'te na'a rũa masiũji ichejare pa'imũ chũ'u. Jã'ata'ni chũ'u chũ'vache asacuheme m̄sanũkona irũmũ cana. Na'a pa'isirũmũ Dios pãi ũcuanũkore chi'i ro'irũmũ tĩ'aru aperũmũ pa'io pãi chũ'usi'ko ija'che i'kaja'mo m̄sanũkonare chura pa'inare chũ'ũre cuasamanesinare: "Cu'are cho'oju Diore cuasamanesinajejũ ro'ijũ pa'ijanaa'me m̄sanũkona", chiija'mo —chiisi'kũa'mũ repaũ.

*Vati pãiu sa'navũ'te pa'iu eto saocojñosi'kũpi
jo'e pãiu'ni co'iche'te kũamũ
(Lc 11.24-26)*

⁴³⁻⁴⁴ Ũcuarũmũ Jesús repanare pãi jo'e ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—Pãiu sa'navũ pa'isi'kũni etosõru vati sani oko peochejñare ku'iu pa'imũ pũachejñare ku'ekũ. Jã'ata'ni jñamaneni, "Chũ'u vũ'ejachejana co'ira pãiu sa'navũna", chini cuasamũ repaũ. Jã'aja'ñe cuasa repaũ co'i ñato pãiu sa'navũ vũ'e ju'o care'vasivũ'eja'che re'oja'imũ. ⁴⁵ Jã'ajekũna jo'e sani chekũnare vati repaũ'te na'a rũa cu'anani sieterepanare ku'e jñaa ra pãiu sa'navũna pañũ chini ũcuanũko kakame repaña. Jã'ajekũna pãiu aperũmũ cu'ache pa'isi'e na'a

rúa cu'ache pa'imũ. Irũmũ canare pãi cu'ache pa'inare ũcuaja'che rúa cu'ache ti'jñeja'mũ —chiisi'kua'mũ Jesús.

Jesús pũka'ko repau cho'jechĩina'me repauni ñaũu chini saisi'ere kũamũ (Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Repanare pãi Jesús chuta'a cututona pũka'ko, repau cho'jechĩina'me ũcuau pa'ivũ'ena rani kakaũu chiniasome repauni cutuũu chini. Kakaũu chiisinareta'ni kakacu'akũna ve'sere paniasome repana. ⁴⁷ Repanani kakacu'akũna chekũpi kũakaisi'kua'mũ repau'te Jesure, ija'che chiiũ:

—Mũja'ko, mũche'ũchĩina'me mũ'ũni cutuũu chini ve'sere nukaju cha'ame —chiisi'kua'mũ.

⁴⁸ Chikũna Jesús repau'te kũasi'kũre ija'che i'kasi'kua'mũ:

—¿Kaoa'o chũ'u ja'ko? ¿Keejanaa'ñe chũ'u cho'jechĩi? —chiisi'kua'mũ repau.

⁴⁹ Chini chũkũna'te repau neenani ñakũ ñũ'okũ i'kasi'kua'mũ repau.

—Inaa'me chũ'u ja'koromijana. Ũcuachi'a inaa'me chũ'u cho'jechĩijana. ⁵⁰ Cũnaũmũ Pa'ikũ chũ'u Ja'kũ chũ'ũñe asa jachama'ñe cho'ona chũ'u cho'jechĩijanaa'me. Ũcuaja'che chũ'u ja'koromijanaa'me repana —chiisi'kua'mũ Jesús chũkũna'te.

13

Trigo chu'chusi'ere cuasaku kũamũ Jesús (Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

1 Ûcuamucusepi Jesús repaũ pa'isivũ'e eta sani chiara ru'tavana pũusi'kua'mũ pãire chu'vara chini. 2 Ûcuarũmũ repaũ pãipi jairepanũko rani chi'irena choovũna caje pũusi'kua'mũ. Pãita'ni chiara ru'tava'te pa'isinaa'me.

3 Ûcuarũmũ Jesús choovũ'te ñu'iu repanani rua chu'vakũ ija'chere cuasakũ kuasi'kua'mũ:

—Pãiu trigote chu'chura chini chiona saniasomũ. 4 Sani tĩ'a pachu ku'iu chu'chukũna trigocaã te'era'karuã ma'ana tuã'tuaasomũ. Ma'ana tuã'tuaũna pĩ'ava'napi rani ãkuesõasome repara'karuã.

5 Chekũra'karuãta'ni cata pa'ichejana cha'o jmamakarũ pa'ichejana tuã'tuaasomũ. Cha'o sē'seruchi'a pa'ichejata'ni na'mi aineasomũ repara'karuã. 6 Na'mi aineesi'eta'ni ãsuuji ru'arepa asukũna uu phã'pha jũnisõasomũ repasañaruã, chitapi peokũ. 7 Chekũra'karuã miu pa'ichejana tuã'tua miuna'me aineeũna miupi ju'je vẽasõasomũ repara'ñũruã.

8 Chekũra'karuãta'ni re'oja'che cha'o pa'ichejũana tuã'tuasira'karuãjekũ re'oja'che ainee ju'a ñaniasomũ. Te'era'karũ aineesi'ñũ te'echa'chava treintarepara'karuã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ. Chekũra'karuã aineesi'ñũã sesentarepara'karuã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ. Chekũra'ñũruã cienrepara'karuã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ. 9 Chu'ũ chu'vache asa chẽaũana Ûcuanũko asa chẽajũ'ũ —chiisi'kua'mũ repaũ.

Repaũ cuasakũ kuasi'ere te'erũhiñe kuatũ

*Jesús**(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Ūcuarumũ chukũna Jesús neena repauji cuasakũ kũaũna asa repau'te kũeñe tĩ'a,

—¿Je'se pa'ĩũna mũ'u pãire chũ'vani mũ'u cuasachechi'a kũakũ chũ'vakũ? —chiisinaa'me.

¹¹ Chitena Jesús ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—Mũsanũkonare chũ'u neenajejũna Diopi ũsemaũna Repauchi'a masiche te'erũhiñe kũamũ chũ'u, asamasia'jũ chini. Jã'ata'ni chekũnare chũ'ũre cuasacuhenare Repauchi'a masiche chũ'u cuasacheji kũamũ chũ'u, asanata'ni masi asamanea'jũ chini. ¹² Dios chũ'o asa jachamana si'arumũ na'a rũa re'oja'che pa'ijanaa'me. Repau chũ'ore na'a rũa masia'jũ chini cho'okaija'mũ Dios repanare. Jã'ata'ni chekũna chũ'u chũ'vache asanata'ni masi cuasamarũ chũ'ũpi cho'okũna repana jmamakarũ masiche cavesũjanaa'me. ¹³ Jã'ajekũna pãire chũ'vakũ repana asavesũcheji cuasakũ kũamũ chũ'u, masi asamanea'jũ chini. Ñanata'ni ñamanesina pa'icheja'che pa'ime repana. Ūcuachi'a asanata'ni asama'ñena pa'ime repana. ¹⁴ Repana pa'ijachere kũakũ aperumũ Dios chũ'o kũasi'kũ Isaiás tocha jo'kasi'e ũcuarepa ti'jñecuhamũ. Ija'che chiimũ repa:

Asajũ pa'inata'ni asavesũjanaa'me mũsanũkona.

Ñanata'ni ñamanesina pa'icheja'che pa'ijanaa'me mũsanũkona.

¹⁵ Ina pãi rũa cu'ache pa'inaa'me.

Ūcuachi'a cãjo asamanaja'ñe pa'ijũ chũ'u chũ'o
asacuheme ina.

Ūcuachi'a ñakocaã chamisinaja'ñe pa'ijũ
chũ'upi chũ'ũna tocha jo'kasi'e
ñacuheme ina.

Chũ'u chũ'ore asa chẽa repaña cu'ache
cho'ochete ũhasõru
repaña rekoñoã re'ojarekoñoã care'vakaija'mũ
chũ'u, repañapi re'oja'che paapu chini,
chiimũ.

¹⁶ 'Musanũkonata'ni chũ'u cho'okũ pa'iche
ñaju chũ'u chũ'vachejẽ'e asamasijũ, “Dios
cho'ocheme jã'a”, chiijũ masijũ pojojũ pa'ime.

¹⁷ Aperũmũ pa'isina Dios chũ'o kuasinana'me
chekũna pãi re'ona irũmũ musanũkona
ñañeja'ñere ñañũ chiisinata'ni ñamaneasome.
Ūcuachi'a irũmũ musanũkona asacheja'chere
asañũ chiisinata'ni asamaneasome repaña.
Ūcuarepaa'me jã'a —chiisi'kuamũ repaũ.

*Trigo chu'chusi'ere repaũ cuasaku kuasi'ere
te'erũhiñe kuamũ Jesús*

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Ūcuarũmũ Jesús chũkũna'te jo'e
i'kasi'kuamũ.

—Chũ'u cuasaku kuasi'ere trigo chu'chusi'ere
jo'e ũcuare masi kuaja'mũ chũ'u musanũkonapi
asamasia'jũ chini. Ija'chea'me jã'a:

¹⁹ Trigora'karuã te'era'karuã ma'ana
tuã'isira'karuã chejapi ruarepa jujakũna
sa'navũ kakama'mũ. Pãi te'enare repaña
rekoñoã chejapi ruarepa jujakũ trigocaã
chu'chusicaã sa'navũ kakama'ñeja'ñe Dios chũ'o
kakama'mũ, jachajũna. Asanareta'ni vatipi

ũsemũ repanare, Dioni cuasamanea'jũ chini.
 20-21 Ũcuachi'a cata pa'ichejña tuã'tuasicaã
 na'mi aineesi'eta'ni chita saimaũ na'mi
 jũnisõmũ. Pãi ũcuachi'a te'ena Dios chũ'o asa
 teana pojojũ cuasame. Jã'ata'ni repanapi Dioni
 cuasajũna pãipi cu'ache i'kajũna chekũrũmũ
 repanani cu'ache ti'jñekũna masi cuasamanajejũ
 Dios chũ'o repana cuasache ũhasõme.
 22 Ũcuachi'a miu pa'ichejña tuã'tuasira'karuã
 miuna'me aineemũ. Jã'ajekũna miu sũkipi
 ju'jekũna kũima'ñe jũnisõmũ repara'ñũruã. Pãi
 ũcuachi'a te'ena Dios chũ'o asa chẽa Repau
 chũ'ũñe cho'onata'ni na'mi ũhasõme. Repana
 cho'ochete kurina'me põsere ruarepa cuasajũ
 Dios chũ'o repana asa chẽa cuasache ũhasõme.
 23 Ũcuachi'a cheja re'ojachejñana tuã'tuasicaã
 ainee re'oja'che kũiñeja'ñe re'oja'che pa'ime
 pãi, Dios chũ'o asa chẽa Repau chũ'ũ jo'kasi'e
 cho'ojũ pa'ina. Repana Diore cuasana te'ena
 trigoñũã treintarepara'karuã pa'icha'chava
 ju'a ña'isi'ñũãja'ñe re'oja'che pa'ime repana
 rekoñoã. Chekũna sesentarepara'karuã
 pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñũãja'ñe na'a ruã
 re'oja'che pa'ime. Chekũna cienrepara'karuã
 pa'icha'chava ju'a ña'isi'ñũãja'ñe jo'e na'a ruã
 re'oja'che pa'ime Repau chũ'ũñe cho'ona —
 chiisi'kũa'mũ Jesús chũkũna'te.

Trigo tãsichiona cu'ara'karuã tãsi'ere kũamũ

24 Ũcuarũmũ Jesús chũkũnani jo'e chũ'vaku
 ija'chere cuasaku kũasi'kũa'mũ:

—Dios chũ'ũñe cho'ona pa'iche ija'chea'me:
 Pãiu repau chiona trigo re'oja'chere

tãasomũ. ²⁵ Jã'ata'ni repaũna'me repaũ paana kãnisõsirumũna repaũ'te cuhekũ ũcuachiona sani cu'ara'ñũruã aineeakũ chini cu'ara'karũãre tã jo'ka sanisõasomũ. ²⁶ Na'a pa'isirumũ trigora'ñũruã ainee pi'ni ju'a ñaniasomũ. Cu'ara'ñũruã ũcuaja'che ũcuapa'rũva aineeamomũ. ²⁷ Ũcuarumũ repaũ'te cho'оче cho'okaina chio ñajani co'i repachio paakũni kũaasome, ija'che i'kajũ: “Mũ'ũ chio trigora'karũã re'ojara'karũãchi'a tãsi'kũamũ. Jã'ata'ni, ¿je'se pa'ũna repachio cu'ara'ñũruã ja'me aineeũ?”, chiniasome repana. ²⁸ Chitena asa chio paakũ i'kaasomũ. “Chũ'ũre cuhekũ cho'osi'ecosomũ jã'a”, chiniasomũ. Chikũna repaũ'te cho'оче cho'okaina jo'e ija'che i'kaasome: “¿Repara'ñũruã cu'ara'ñũruã ru'tesõkaijijũ'ũ chiikũ mũ'ũ chũkũna'te?”, chiniasome. ²⁹ Chitena i'kaasomũ repaũ. “Pãamũ. Jã'aja'ñe cho'omanejũ'ũ. Cu'ara'ñũruã ru'teni chekurumũ mũsanũkona trigora'ñũruã ja'me ru'tesõme. ³⁰ Ija'che cho'oto na'a re'omũ: Repara'ñũruã cu'ara'ñũruã chura ru'tesõjaimanejũ'ũ, trigona'me ũcuapa'rũva aineeakũ repa tuarumũjatũ'ka. Repa trigo tuache tĩ'asirumũ, 'Ija'che cho'ojũ'ũ', chiũ chũ'ũ saoja'mũ chũ'ũ repa tuakaijanare: 'Chio sani cu'ara'ñũruãre charo ru'te rũhijuu quẽ'ke uosõjũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'ocuha trigo tũa pi'ni chũ'ũ ãumajñaruã care'vavũ'ena sa ũhakaijijũ'ũ', chiija'mũ chũ'ũ”, chiniasomũ — Jã'aja'ñe kũasi'kũamũ Jesús chũkũna'te.

Mostazara'karũã pa'iche'te cuasakũ kũamũ

*Jesús**(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)*

³¹ Ūcuarum Jesús páire jo'e chũ'vakũ ija'chere cuasakũ kuasi'ku'a'mũ:

—Dios chũ'ũñe cho'ona, ¿je'se pa'iche? Ija'che pa'ime: Pãiu repaũ chiona mostazara'karũ te'era'karũ sa tãasomũ. ³² Repa mostazara'karũã chekũra'karũã na'a jmara'karũãa'me. Jã'ata'ni pãipi tãru chekũra'ñũruã tãsira'ñũruã na'a ujañũã aineemũ repara'karũã. Ujañũãpi ka rũa pa'iñũã aineeuna pĩ'ava'na ũcuañũã kana chĩi sũo suhame —chiisi'ku'a'mũ repaũ.

*Harinana'me pã saũche cha'písica'repũ
pa'iche'te i'kamũ*

(Lc 13.20-21)

³³ Ūcuarum Jesús páire ũcua chũ'vakũ ija'chere cuasakũ kuasi'ku'a'mũ:

—Dios chũ'ũñe cho'ona pa'iche ija'chea'me: Romio pãre cho'ora chini pã kosasica'rerũ'te charo cha'pi harinaro'ro chotero'ro ũcuaca'rerũna ja'measomo. Jã'ata'ni rũa uja'ca'repũ saũsõasomũ repaca'repũ —chiisi'ku'a'mũ repaũ.

*Jesupi páire chũ'vakũ cuasakũ kuakũna Dios
chũ'o kuakaisi'kũ tocha jo'kasi'epi ũcuarepa
ti'jñecuhamũ*

(Mr 4.33-34)

³⁴ Reparum Jesús páire chũ'vakũ ũcuauji cuasakũ kuachechi'api chũ'vasi'ku'a'mũ. Cheke i'kamanesi'ku'a'mũ repaũ. ³⁵ Jã'aja'ñe cho'okũna repaũ cho'ojachere kuakũ aperumũ Dios

chũ'o kuasi'ku tocha jo'kasi'epi ũcuarepa
ti'jñecuhamũ, ija'che chiicheji:

Chũ'u cuasaku kuachechi'api pãi chũ'vaja'mũ
chũ'u.

Cheja cho'orũmupi irũmujatũ'ka Diopi
kuamaũna pãijẽ'e asama'ñere churana
kuaja'mũ chũ'u,
chiimũ repa.

*Repaũ cuasaku kuasi'ere cu'ara'ñũruãna'me
trigora'ñũruã ũcuate'echio aineesi'e pa'iche'te
te'erũhiñe kuamũ Jesús*

³⁶ ũcuarũmũ Jesús repanare pãi saosõ repaũ
aperũmũ pa'isivũ'ena sani kakasi'kuamũ.
Kakaũna chũkũna repaũ neena repaũ'te kueñe
tĩ'a ija'che i'kasinaa'me:

—Mũ'u chũkũna'te cuasaku kuasi'ere
cu'ara'ñũruãna'me trigora'ñũruã ũcuate'echio
aineesi'e pa'iche'te te'erũhiñe kuajũ'u
chũkũna'te —chiisinaa'me.

³⁷ Chitena Jesús ija'che i'kasi'kuamũ:

—Ija'chea'me jã'a: Chũ'u pãire ja'me paau
chini Dios Raosi'ku re'ojara'karũã tãsi'kuja'che
pa'imũ. Repaũ pãiu trigora'karũã re'ojara'karũã
tãasomũ. Chũ'u ũcuaja'che Dios chũ'o
re'oja'chere chũ'vamũ. ³⁸ Pãi icheja cheja pa'ina
chioja'che pa'ime Dios chũ'o chũ'vacojñonajeju.
ũcuaja'che pãi Dios chũ'o chũ'vajũna asa
chẽa Repaũ chũ'uñe cho'ona ũcuau neenajeju
re'oja'che pa'ijũ re'ojara'karũãja'ñe pa'ime.
Jã'ata'ni Repaũ chũ'o asacuhena vati neenajeju
cu'ara'karũãja'ñe cu'ache pa'ime. ³⁹ Repaũ vati
pãipi cu'ache cho'oa'ju chini chũ'ũkũjekũ chio

paaku'te cuhekujache pa'iku'mu. Ūcuachi'a Dios pāi ūcuanukore chi'i ro'irumu trigo tuarumujañe cho'ocojñoja'mu. Reparumu ángelēpi pāi ūcuanukore trigo tua chi'ichejache chi'ijanaa'me. Ūcuaja'che trigo tuacuha āu care'vavū'ena sa jo'kacheja'che Dios Repau'te cuasanare Repau pa'ichejana saja'mu. ⁴⁰ Ūcuachi'a cu'arañurūā ru'te chi'i rūhijuu quē'ke uosōñeja'ñe Dios Repau'te cuasamanare vati toana saoja'mu. ⁴¹ Reparumu chu'upi Dios Raosi'kupī chū'ūna ángeles sani chu'ū neena pa'ichejña ja'me pa'ijū chekūnani cacū'oñu chini cu'ache chu'vanana'me chekūnare cu'ache cho'onare ūcuanukore ra chi'ijanaa'me. ⁴² Repanare peore chi'i vati toana saojanaa'me repana. Ūcuatoare uujū oijū cōjire asoche āijū pa'ijanaa'me repana. ⁴³ Jā'ata'ni Dios chū'ūñe cho'ojū re'oja'che pa'ina repana Ja'ku Dios pa'ichejare sani pa'ijū ūsū miañeja'ñe rua ko'sijana pa'ijanaa'me. Chu'ū chu'vache asa chēaūana ūcuanuko asa chēajū'ū — chiisi'kua'mu Jesús.

Kuri ruare chavesi'e jñaasi'ku cho'osi'ere kumatū Jesús

⁴⁴ Ūcuarumu Jesús chukūna'te chu'vakū jo'e ija'chere cuasaku kuasi'kua'mu:

—Dios chū'ūñe cho'ojū pañu chiina pa'iche ija'chea'me: Pāiū repau kuri ruare chavēkū coje ūni ūcuacojena kuri mañaasomu. Jā'aja'ñe cho'osichejare chekū pāiū rupū ku'iū repacoje jñaā ūni, repa kuri jñaasomu. Jñaasi'kuta'ni repa kuri miima'ñe repacoje jo'e ta'pisōasomu

repaṁ. Ta'pi jo'ka kuri jñaasi'kujeku pojokṁ co'i repaṁ nee cu'amajñaruã peore ïsisõ kuri koo repacoje pa'ichejare cheja kooasomṁ repaṁ, “Repare kurire ũni paara”, chini cuasakṁ — chiisi'kua'mṁ repaṁ.

Perlara'karṁ rṁa ro'ira'karṁ koosi'kṁ cho'osi'ere kṁamṁ Jesús

⁴⁵ Ũcuarṁmṁ Jesús chṁkṁnani chṁ'vakṁ jo'e ija'chere cuasakṁ kuasi'kua'mṁ:

—Dios chṁ'ũñe cho'ojṁ pañu chiina pa'iche ija'chea'me: Pãiu perlara'karṁã rṁa ro'ira'karṁãre koo paara chini si'achejña ku'ekṁ ku'iu paniasomṁ. ⁴⁶ Ku'ekṁ chekupi perlara'karṁ rṁa ro'ira'karṁ'te paakuna ña pojokṁ kooru chiniasomṁ. Jã'ata'ni repara'karṁji rṁarepa ro'ikṁ kuripi tĩ'amaṁna sani repaṁ nee cu'amajñaruã peore ïsisõ kuri rṁa koo jo'e sani kooasomṁ repara'karṁ —chiisi'kua'mṁ repaṁ.

Va'i chorṁ chosiva'nare cho'ochete kṁamṁ Jesús

⁴⁷ Ũcuarṁmṁ Jesús chṁkṁnani ũcua chṁ'vakṁ jo'e ija'chere cuasakṁ kuasi'kua'mṁ:

—Dios chṁ'ũñe cho'ojṁ pañu chiina pa'iche ija'chea'me: Va'i chona repaṁ va'i chorṁ va'ire chojṁ mar chiarana su'a rṁorena va'i si'ache kakaasome repaṁ. ⁴⁸ Ũcuarṁmṁ repava'napi jairepanako kaka timusõrena mejavna repaṁ rueni maasome. Rueni ma ũha pṁṁ ñu'ijṁ repava'nare va'iva'nare re'ojava'narechi'a jṁ'ñana jña'nujṁ mañaasome. Cu'ava'iva'nareta'ni sējosõasome repaṁ.

⁴⁹⁻⁵⁰ Dios pã ũcuanakore chi'i ro'irṁmṁ tĩ'aru

jã'aja'ñe cho'ocojñoja'mu. Reparumu ángeles rani cu'ava'iva'nare jña'nu sējosi'ēja'che pã cu'ache pa'inapi re'oja'che pa'inani ja'me pa'isinare jña'nu vati toana saojanaa'me. Ũcuatoare pa'ijũ uujũ oijũ cōjire asoche ãijũ pa'ijanaa'me repaña —chiisi'kuã'mu repañ.

Pãiu cu'amajñaruã mamajñaruãna'me aimajñaruã paache'te kuãmu Jesús

⁵¹ Ũcuarumu Jesús chukuna'te ija'che sēesi'kuã'mu:

—¿Chu'ũ cuasaku kuasi'e peore asamasiche musanukona? —chiisi'kuã'mu.

Chikuna,

—Jũju, Chukuna'te Paaku, peore asamasime chukuna —chiisinaa'me chukuna.

⁵² Chitena Jesús i'kasi'kuã'mu.

—Pãiu vu'e paaku repañ paamajñaruã peore masimu mamana'me ai. Judíopã che'chona ũcuauana chu'ũ che'choche asa chēa cho'ona ũcuaja'che ka'chamajña masime, aperumu chũ'ũ jo'kasi'ena'me chu'ũ irumu che'choku chũ'ũñe —chiisi'kuã'mu repañ.

Jesús Nazaret vu'ejoopo pa'isi'ere kuãmu

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³⁻⁵⁴ Jã'aja'ñe cuasaku kuacuha ũcuachejari eta repañ pa'irepajoopona sani pa'iu Jesús repajoopo pa'ivu'ena judíopã chi'ivu'ena kaka che'chosi'kuã'mu. Che'chokuna pã asa jñano ija'che i'kasinaa'me:

—¿Je'se cho'oku iku repañ che'chomasiche che'cheu? Ũcuaja'che, ¿je'se cho'oku iku Diochi'a cho'omasiche cho'оче che'cheu?

⁵⁵ Ijoopo pa'ikũ chooko'ña si'ache cho'omasikũ mamakũ'mũ ikũ Jesús. Repaũ pũka'ko Maríaamo. Repaũ cho'jechĩia'me jã'ana, Santiagona'me Josena'me Simonna'me Judas.

⁵⁶ Repaũ cho'jeromi ũcuaja'che ijoopo'te maina'me pa'ime. ¿Je'se cho'o ikũ jã'arepa rũa masikũ? —chiisinaa'me repaña. ⁵⁷ Jã'aja'ñe cuasanajejũ repaũ i'kache jachasinaa'me repaña.

Ūcuarũmũ Jesús repañare i'kasi'kũa'mũ.

—Dios chũ'o kũakaikũ aineesijoopo canana'me repaũ majapãi asa jachame repaũ kũache. Mũsanũkona ũcuaja'che ijoopo chũ'ũ aineesijoopo cana chũ'ũ kũache asa jachame —chiisi'kũa'mũ Jesús repañare.

⁵⁸ Repañapi repañni cuasamařũna Diochi'a cho'omasiche rũarepa cho'o ñomanesi'kũa'mũ Jesús repajooopo pa'irũmũ.

14

*Juan Pãi Okoro'vekũ'te vanisõsi'ere kũamũ
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)*

¹ Ūcuarũmũna Herodes Galilea cheja pa'inare chũ'ũkũ Jesús cho'oche asaasomũ. ² Jã'aja'ñe asa repaũ'te cho'oche cho'okainare soni rao Jesús pa'iche'te vesũkũ ija'che i'kaasomũ repaũ: “Juan Pãi Okoro'vesi'kũ chũ'ũpi chũ'ũna chuenisõsi'kũpi jũni vajũrani pa'icosomũ jã'ũ. Jã'aja'ñejekũna Diochi'a cho'omasiche cho'omasicosomũ repaũ”, chiniasomũ.

³⁻⁴ Aperũmũ repaũ Herodes repaũ cho'jeũ Felipe rũjoni Herodĩani tũa paakũna Juan asa, “Dios ũseche'te cu'ache cho'omũ mũ'ũ”, chiũ

chũ'vaasomũ repaũ'te. Jã'aja'ñe chũ'vakũna Herodes asa pe'rukũ repaũ'te Juanre chẽa cũnameji quẽo cu'ache cho'onare chẽa cuaovũ'ena sa cuaoa'jũ chini chũ'uasomũ.

⁵ Juanre vanisõñe chũ'ura chiniasomũ repaũ. Jã'ata'ni pãipi ũcuanũko, “Juan Dios chũ'o kuakaikũ'mũ”, chiijũ cuasajũna chũ'uvajũchũasomũ repaũ, “Pãipi pe'rujũ”, chini. ⁶ Ũcuarũmũ Herodes repaũ'te jũaasiumucusejarũmũjekũna fiesta cho'ora chini pãi jainũkore soni rao chi'iasomũ. Fiesta'te cho'ojũna Herodías mamako pãi jainũko ñajũ'te eta te'eo ujacha'iasomo. Jã'aja'ñe cho'okona ña Herodes rũa pojoasomũ repaũ'te. ⁷ Pojokũ repaũ'te,

—Mũ'ure uache sẽejũ'ũ chũ'ure. Mũ'u sẽeñe ũcuauache ñsija'mũ chũ'u mũ'ure. Dios ñakũ'te chũ'o ũcuarepare i'kamũ chũ'u, — chiniasomũ repaũ. ⁸ Chikũna eta pũka'koni ija'che sẽniasomo repaũ:

—¿Ëquere repaũ'te sẽeja'ñe chũ'u? — chiniasomo. Chikona pũka'kopi chũ'vaona asa Herodes pa'iruupũna jo'e kaka ija'chere sẽniasomo repaũ:— Juan Pãi Okoro'vekũ sũjopũ'te tũso cũnare'avana maña ra ñsijũ'ũ chũ'ure —chiniasomo repaũ Herodías mamako.

⁹ Repaũ sẽeñe'te asaũna Herode'te rũa sũmaneasomũ. Jã'ata'ni repaũ soicojũnosina asajũ'te, “Ũcuarepare i'kamũ chũ'u”, chiisi'kũjekũ ũcuare ra ñsia'jũ chini chũ'uasomũ repaũ, pãipi, “Joreũ'mũ ikũ”, chiimanea'jũ chini.

¹⁰ Jã'ajekũna,

—Cu'ache cho'onare chëa cuaovü'ena sani Juan sïjorü tusojü'ü —chiiü chü'üasomü repau. ¹¹ Chikuna sani Juan sïjorü tusocuha cunare'ayana maña ra romichïioni ïsiasome repana. ïsirena koo puka'koni jo'e sa ïsiasomo repao.

¹² Jã'a cho'o pi'nisirümü repau Juan neena pa'isina repau'te vanisösi'ere asa pãi cu'ache cho'onare chëa cuaovü'ena sani repava'ure sa tãasome. Tã pi'ni sani Jesuni kuaasome repana.

Pãi cinco milrepanare Jesús ãu ãusi'ere kuaatü

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Juan chuenisösi'e asasirümü Jesús ücuachejapi chükuna repau neenana'me choovü tuni pãi peochejana chiara chekukã'kona jë'esi'kua'mü. Jã'ata'ni pãi repau saisichejare asa vü'ñajoopoã pa'isina eta repa chekukã'kona po'opi tuhasinaa'me repau'te. ¹⁴ Chiara chekukã'ko jëni tí'a mani Jesús, repau'te tuhasinare pãi ñasi'kua'mü. Ücuanani ña oiü repana sasiva'nare jü'iva'nare vasokaisi'kua'mü repau. ¹⁵ Ücuarümü chükuna repau neena na'isöcuhakuna repau'te sani ija'che i'kasinaa'me:

—Icheja vü'ñajoopoãjë'e peomü. Inare pãi saojü'ü vü'ñajoopoãna sani ãure koo ãarü. Na'isöcuhamü ie —chiisinaa'me chükuna.

¹⁶ Chitena Jesús i'kasi'kua'mü.

—Saiche chiima'mü inare. Müsanukonapi ãu ãujü'ü inare —chiisi'kua'mü.

¹⁷ Chikuna chükuna i'kasinaa'me.

—Pãpũã, cincoreparũã, va'i te'eka'chapanarechi'a paame chũkũna — chiisinaa'me.

¹⁸ Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Mũsanũkona paache pãna'me va'iva'nare ichejana chũ'ũni rajũ'u —chiisi'kua'mũ repaũ.

¹⁹ Ũcuarũmũ Jesús repanare pãi tachavũna pũũ'jũ chini chũ'ũsi'kua'mũ. Pũũ ñũ'ijũna pã, cincoreparũã va'iva'na te'eka'chapava'nare mini cãjikũ cũnaũmũre ñakũ Dioni, “Re'orepamũ Ja'kũ”, chini chũkũnani repaũ neenani tũ'se ĩsisi'kua'mũ. ĩsiũna pãire ĩsisinaa'me chũkũna. ²⁰ Pãi ũcuanũko chajiche ãisinaa'me repa. Jã'ata'ni repana ãijũna cajejaisi'e ãũ docerepajũ'ña sia maña timusinaa'me chũkũna. ²¹ Repa ãũ ãisina pãi romijẽ'e chĩijẽ'e kuẽkuema'ñe chekũrũmũ cinco milrepana pa'icosome mũmpãichi'a.

*Jesús oko sê'sevũji nũka ku'isi'ere kũamũ
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)*

²² Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús chũkũna'te repaũ neenare, ija'che i'kasi'kua'mũ: “Chũ'ũ inare pãi saochetũ'ka mũsanũkona choovũ tuni chiara chekũkã'kona charo jẽ'ejũ pa'ijũ'ũ”, chiisi'kua'mũ. ²³ Repanare sao pi'nisirũmũ Jesús aikũtina mũnisõasomũ, te'eũ Dioni sêsa chini. Mũni pa'iu na'isõũna ñami te'eũ paniasomũ repaũ. ²⁴ Jã'a cho'oto chũkũna chuta'a chiara joorepapo'te jẽ'ejũ pa'isinaa'me. Chũkũna saichejapi rache tutakũna rũa fa'asi'kua'mũ chiara. ²⁵ Ũcuarũmũ Jesús ñatacuhatona chiara sê'sevũji nũka ku'iu tuhasi'kua'mũ chũkũna'te.

26 Jã'aja'ñe raiuna ña kukusõ, vajuchujũ ija'che i'kajũ rua cuisinaa'me chukuna:

—Jũ'isi'kupi reko raimũ ikũ! —chiisinaa'me.

27 Jã'aja'ñe i'kajuna Jesús ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Jũjarekoñoã paajũ'ũ. Jesua'mũ chũ'ũ. Vajuchũmanejũ'ũ —chiisi'kua'mũ.

28 Chikuna Pedro i'kasi'kua'mũ.

—Chukuna'te Paakũ, mũ'upi ũcuau pani chũ'ujũ'ũ, chũ'ũ ũcuaja'che mũ'ũ nukachejana oko sē'sevũji nũka ku'ũ saau chini —chiisi'kua'mũ.

29 Chikuna Jesús,

—Raijũ'ũ —chiisi'kua'mũ repau'te.

Ūcuarũmu Pedro choovũji caje oko sē'sevũji nũka ku'ũ ũcuau nukachejana saisi'kua'mũ.

30 Jã'ata'ni rũarepa tutakuna ña kukusõ runisõpi'rakũ ija'che chiiũ cuis'i'kua'mũ repau:

—Chukuna'te Paakũ chũ'ũ ru'iche ũsekaijũ'ũ —chiisi'kua'mũ.

31 Chikuna Jesús teana repau jũtuna chẽa ija'che i'kasi'kua'mũ repau'te:

—Chũ'ure cuasamu mũ'ũ. Jã'ata'ni masi cuasama'mũ —chiisi'kua'mũ.

32 Repau Jesús Pedrona'me choovũna tutena tutasi'e cuhasõsi'kua'mũ. 33 Ūcuarũmu chukuna repau neena ũcuauji choovũna tukuna repauni pojojũ ija'che i'kasinaa'me:

—Dios Mamarepakũ'mũ mũ'ũ. Ūcuarepaa'me jã'a —chiisinaa'me.

*Genesaret cheja pa'iva'nare jũ'iva'nare Jesús vasosi'ere kũamũ
(Mr 6.53-56)*

34 Ûcuarumũ chukuna Jesuna'me chiaraji jēni Genesaret chejana tī'asinaa'me. 35 Tī'a maito repacheja pa'ina pāi Jesure ña masisinaa'me. Ûcuachi'a repau raisi'ere chekunapi kuajuna repacheja pa'ijooruã peore cana ũcuanuko asaasome. Asa ravu jũ'iva'nare Jesús pa'ichejana rasinaa'me repana. 36 Repava'nare jũ'iva'nare ra ija'che chiiju sēesinaa'me repana: “Iva'na jũ'iva'na mu'u ju'ikāa pũso juhasiru'tu chēseche jo'kajũ'u, chēse vajua'ju”, chiisinaa'me. Ûcuarumũ repana jũ'iva'na repau ju'ikāa chēsesina ũcuanuko vajusinaa'me.

15

Pāi rekoñoã cu'ache paache'te i'kamũ Jesús (Mr 7.1-23)

1 Ûcuarumũ fariseopāina'me judíopāi che'chona Jerusalén vu'ejoopo raisina Jesús pa'ichejana rani ija'che chu'o sēesinaa'me repau'te:

2 —¿Je'se pa'ina mu'u neena mai aipāi chũ'u jo'kasi'e cho'oma'ñe? Repa chũ'u jo'kasi'e cho'oche ãu ãipi'rani jũjña masi choamanaa'me —chiisinaa'me repana.

3 Chitena Jesús repanare ija'che i'kasi'kua'mu:
—Musanukona ũcuachi'a Dios chũ'u jo'kasi'ere jachaju ruvu musanukona cuasaju chũ'uñechi'a cho'ojũ pa'inaa'me. 4 Dios aperumũ ija'che chiu chũ'u jo'kasi'kua'mu:
Maja'kupāi ña, kukuju pa'ijũ'u musanukona.
Ûcuachi'a,
Maja'kupāi cu'ache i'kamanejũ'u.

Jã'aja'ñe i'kanare vanisõñe pa'imũ, cu'ache
 i'kasi'e ro'i,
 chiiũ chũ'ũ jo'kasi'kua'mũ. ⁵⁻⁶ Mũsanũkonata'ni
 chekũnare ija'che chũ'ũnaa'me: “Mai ja'kupãire
 ija'che i'kato re'omũ: ‘Ja'kupãi, mũsanũkonare
 kuirama'ñe chũ'ũ paache peore Dioni ïsija'mũ
 chũ'ũ. Jã'ajekũna mũsanũkonare kuiracu'amũ
 chũ'ũre’, chiito re'omũ. Jã'aja'ñe i'kanare
 pũka'kupãi kuirache peomũ”, chiinaa'me
 mũsanũkona. Dios chũ'ũ jo'kasi'e jachanafejũ
 pãipi rupũ mũsanũkona cuasajũ chũ'ũñechi'a
 cho'ojũ paapũ chini jã'aja'ñe i'kanaa'me
 mũsanũkona. ⁷ Dios chũ'ũñe cho'ona
 cho'ocheja'che sã'sevũchi'a cho'ojũ pa'inaa'me
 mũsanũkona. Jã'ata'ni Repaũ chũ'ũñe
 cuheme. Aperũmũ Dios chũ'o kũasi'kũ Isaías
 mũsanũkona pa'ijachere masi kũakũ tocha
 jo'kasi'e ija'che i'kamũ:

⁸ Jã'ana Israel jojosiña, “Mũ'ũni cuasajũ
 vajũchũnaa'me chũkũna”, chiime chũ'ũre.
 Jã'ata'ni repaña rekoñoã chũ'ũre
 cuasamanaa'me repaña.

⁹ Ñcuachi'a chũ'ũre cuasajũ pojojũ
 cho'ocheja'che sã'sevũchi'a peoche
 cho'onaa'me repaña.

Rupũ repaña cuasajũ chũ'ũñechi'a
 che'chonajejũ chũ'ũni cuasamarũ joreme
 jã'ana,

chiimũ —chiisi'kua'mũ Jesús.

¹⁰ Jã'aja'ñe i'kacuha Jesús, pãi soni rao ija'che
 i'kasi'kua'mũ:

—Chũ'ũ i'kache asa chãa masijũ'ũ
 mũsanũkona. ¹¹ Pãi ãu ãiñeji repaña rekoñoã

cu'ache cho'oma'me. Ija'chea'me: Repanapi cu'ache cuasani rekoñoã cu'ache cho'ome pãĩ —chiisi'kua'mu repau.

¹² Ūcuarumu chukuna repau neena na'a kuele sani sēsinaa'me repau'te.

—¿Mu'u i'kasi'ere asa fariseopãĩ pe'ruche vesuku mu'u? —chiisinaa'me.

¹³ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Pãĩ repana chiño tãmanesiñuã cu'ara'ñuruã cuheju ru'te sēsosme. Dios Cunaumu Pa'iku ũcuaja'che Repau chu'o masi che'chomana che'chocheji si'asõa'ku chini cuheku chũ'uja'mu.

¹⁴ Repana fariseopãĩ pe'ruche cuasamanejũ'u musanukona. Diore masi cuasamanajeju repana rekoñoã na'ava'naja'ñe pa'ınapi chekunani che'choju, na'ava'napi ũcuaja'che na'ava'nani juha sacheja'che cho'ome repana. Na'ava'upi chekuni ũcuaja'che na'ava'uni juha sani ũcuanuko cojena tuã'ijanaa'me repana ñamava'najeju. Fariseopãĩ ũcuaja'che repana che'chosinana'me Diopi chũ'uuna na'ava'na ti'jñecojñoñeja'ñe rua cu'ache ti'jñecojñojanaa'me —chiisi'kua'mu repau.

¹⁵ Jã'aja'ñe i'kauna asa Pedro repau'te i'kasi'kua'mu.

—Mu'u i'kasi'ere na'a masi kuajũ'u chukuna'te —chiisi'kua'mu.

¹⁶ Chikuna Jesús ija'che i'kasi'kua'mu:

—¿Musanukona ũcuaja'che chu'u i'kasi'e asavesuche? ¹⁷ Ija'chea'me: Pãiu ãu ũcuauache'te ãni mevo cutapuna jmamakarũ paa sēsosmu. Rekocho kakamaũ repau rekochota'ni meno cho'oma'mu. ¹⁸ Jã'ata'ni

pāi cu'ache cutuna repaña rekoñoã cuasache'te i'kame. Jã'ajekuna repaña rekoñoã cu'ache pa'imũ. ¹⁹ Pāi te'ena repaña rekoñoã cu'ache cuasajũ chekũnare vanisõme. Chekũna repaña pa'imanare ja'me kãime. Chekũna romineeju chekũna umuneeju cu'ache cho'ome. Chekũna põse ñaame. Chekũna joreme. Chekũna cu'ache cutume chekũnare. Pāi cu'ache cuasana rua si'ache cu'ache cho'ome. ²⁰ Jã'aja'ñe cuasajũ cho'ona Diopi ñato repaña rekoñoã rua meno paame. Jã'ata'ni pāi ũcuauanapi rupũ mai aipāi chũ'ũ jo'kasi'ere jũjña masi choache'te cho'omaneni Diopi ñato repaña rekoñoã meno peome —chiisi'kua'mũ Jesús.

*Judío peokoji Jesure cuasasi'ere kũamũ
(Mr 7.24-30)*

²¹ ũcuarũmũ Jesús Genesaret chejapi eta Tiro vũ'ejoopona'me Sidón vũ'ejoopo pa'ichejana saisi'kua'mũ, chũkũna repaũ neenana'me. ²² Sakũna repacheja cako cananeapãio judío peokoji rani cuiko i'kasi'koa'mo repaũ'te.

—Pāi ũcuauukore Paakũ, aperũmũ pa'isi'kũ David Jojocojñosi'kũ, Dios Raosi'kũjekũ, oijũ'ũ chũ'ũva'ore. Chũ'ũ chũiva'o vatini paako ruarepa jũ'imo —chiisi'koa'mo.

²³ Jã'aja'ñe chiiko'teta'ni Jesús i'kamanesi'kua'mũ. ũcuarũmũ chũkũna repaũ neena repaoji jã'aja'ñe i'kaona asa repaũ'te kueñe tĩ'a rua i'kasinaa'me.

—Jã'ore saosõjũ'ũ. Maini tuhako ruarepa cuiko i'kamo jã'o —chiisinaa'me.

²⁴ Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Dios chu'ure, Israel jojovina Repau chu'ore vesujũ ovejava'na kuiraku'te peova'naja'ne pa'ijũ chũova'na pa'inani judiopãichi'a Repau chu'ore kũakũ cho'okaaũ chini raosi'kua'mũ —chiisi'kua'mũ.

²⁵ Jã'aja'ne i'kaku'teta'ni Jesure ti'jñe'ne ro're puũ ñu'io i'kasi'koa'mo repao.

—Pãĩ Ūcuaukore Paaku, chu'ũva'ore cho'okaijũ'ũ —chiisi'koa'mo.

²⁶ Chikona Jesús i'kasi'kua'mũ repao'te.

—Pãipi chĩiva'na ãi'ne'te ãure tua jamuchaire ãuto cu'amũ —chiisi'kua'mũ.

²⁷ Chikũna repao i'kasi'koa'mo.

—Ūcuarepaa'me jã'a. Jã'ata'ni jamuchai, mesako'a vu'evũ'te pa'ijũ pãĩ ãu ãijũ pu'che to'jñomajñarũãre ãime —chiisi'koa'mo repao.

²⁸ Chikona Jesús repao'te i'kasi'kua'mũ.

—Diore masi cuasamo mũ'ũ. Mũ'ũ chiiche cho'okaija'mũ chu'ũ —chiisi'kua'mũ.

Repau jã'aja'ne i'karũmũpi repao mamako teana vajuasomo.

Pãĩ jũ'iva'nare jainũkore vasomũ Jesús

²⁹ Ūcuarũmũ Jesús ūcuachejapi eta sani Galilea chiara ru'tuvana tí'asi'kua'mũ. Jã'achejapi aikũtina mũni pu'usi'kua'mũ repau.

³⁰ Puũ ñu'iana pãĩ jainũko repau ñu'ichejana rani chi'isinaa'me. Chekũnare cu'acũ'a paava'nare, na'ava'nare, nũka ku'imava'nare, chu'o cutumava'nare, chekũnare ravũ jũ'iva'nare ra chi'i repava'nare ūcuau ti'jñe'ne'na jo'karena Jesús vasokaisi'kua'mũ repanare.

³¹ Ūcuarũmũ repana pãĩ chu'o cutumanesinapi cutujũna, nũka ku'imanesisinapi

nuka ku'ijuna, cu'acũ'are paaju ro'osiva'napi re'oja'che ku'ijuna, na'ava'na pa'isinapi ñajuna, ña jñano, “Maire Israelpai Paaku Dios cho'osi'ea'me ie”, chiiju Diore pojosinaa'me.

Pai cuatro milrepanare Jesús au ausi'ere kua'mu
(Mr 8.1-10)

³² Ūcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare soni rao i'kasi'kua'mu.

—Inare pai repana rasi'ere au ani si'asõ aiñejẽ'e peova'napi chu'una'me choteumucujña pa'ijuna oimu chu'c. Au aimava'nare repana vu'ñana saоче cuhemu chu'c, saiju aucuhana phã'pha ai jũ'iju chini —chiisi'kua'mu repau.

³³ Chikuna chukuna repau neena i'kasinaa'me repau'te.

—Icheja pai peochejajeku au aiñejẽ'e peomu. ¿Je'se chukuna ja'arepanukore au jña aujanaa'ñe? —chiisinaa'me.

³⁴ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—¿Jetopuã pa paache musanukona? —chiisi'kua'mu.

Chikuna chukuna repau neena,

—Pã sieterepauãna'me va'iva'nare te'eva'narechi'a paame chukuna —chiisinaa'me.

³⁵ Ūcuarumu Jesús repanare pai, chejana puuaju chini chu'usi'kua'mu.

³⁶ Puurena paupã sieterepauãna'me va'iva'nare mini cãjiku Dioni, “Re'orepamu”, chini chukunani repau neenani tu'se isiuna paire ausinaa'me chukuna. Jmanukoru pa'isi'e au Ūcuauji Dioni sũkuna teana rua carũhisi'kua'mu. ³⁷ Pai

ũcuanũko chajichechi'a ãisinaa'me repa. Jã'ata'ni repana ãijuna cajejaisi'e sieterepaju'ña sia maña timusinaa'me chũkũna. ³⁸ Repa ãu ãisina pãi romijẽ'e chĩijẽ'e kuẽkuema'ñe chekũrũmũ cuatro milrepana pa'icosome. ³⁹ Jã'a cho'o pi'nisirũmũ Jesús repanare pãi saosõ choovũji tuni Magadán chejana jẽ'esi'kũa'mũ chũkũnana'me.

16

Jesupi Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoa'ku chini fariseopãina'me saduceopãi sãesi'ere kũamũ

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Ũcuarũmũ fariseopãina'me saduceopãi Jesuni ñañu chini raisinaa'me. Rani repa'ute, "Dios Raosi'kũma'mũ ikũ", chijũ cuasanajeju ũcuauñi cu'ache cho'oñu chini,

—Diochi'a te'eũ cho'omasiche'te cho'o ñojũ'ũ chũkũna'te —chiisinaa'me repana.

² Jã'aja'ñe i'karena Jesús i'kasi'kũa'mũ repanare.

—Icheja cana na'ito ija'che cuasaju i'kanaa'me mũsanũkona: "Ina'ito cũnaũmũ maajaũmũ pa'iũna che'ro re'o ñataja'mũ", chiinaa'me.

³ Apeñataroã ũcuachi'a ija'che cuasaju i'kanaa'me mũsanũkona: "Cũnaũmũ maajaũmũ pa'iũ oko pikopi rũa pa'iũ iumucuse oko raja'mũ", chiinaa'me. Cũnaũmũ ñani umucuse pa'ijache cuasa i'kamasinata'ni irũmũ chũ'ure ñanata'ni chũ'ũ pa'iche vesũme mũsanũkona.

⁴ Mũsanũkona cu'ache pa'ijũ chũ'ure masi cuasamanapi, rupũ ñañu chini, "Diochi'a

te'eu cho'omasiche'te cho'o ñojũ'u chukuna'te; mũ'u pa'iche'te masiñu chukuna", chiime chu'ure. Jã'ata'ni cho'o ñomaneja'mũ chu'u musanukonare. Chu'upi Dios chu'o kuasi'ku Jonás cho'ocojñosi'eja'chechi'a cho'ocojñokuna ñajanaa'me musanukona —chiisi'kua'mũ repau repanare.

Chini repanare jo'ka sanisōsi'kua'mũ repau, chukuna repau neenana'me.

*Fariseopāi cu'ache che'choche'te kwamũ Jesús
(Mr 8.14-21)*

⁵ Chukuna Jesús neena chiara chekukā'ko jē'erumũ, pã cavesu jēnisōsinaa'me.

⁶ Ūcuarumũ Jesús chukuna'te i'kasi'kua'mũ.

—Ñarepajũ'u. Fariseopāina'me saduceopāi pã saucheja'chere ña chēamanejũ'u —chiisi'kua'mũ.

⁷ Chikuna chukuna ija'che cuasaju sãñeche'i'a i'kasinaa'me:

—Maipi pãre ramanerena jã'aja'ñe i'kacosomu iku —chiisinaa'me chukuna.

⁸ Chukuna cuasaju sãñeche'i'a cutuche'te masiku Jesús ija'che i'kasi'kua'mũ:

—¿Je'se pa'ina musanukona pã peoche'te cuasaju cutuche? Chu'ure chuta'a masi cuasama'me musanukona. ⁹ ¿Chu'u i'kache chuta'a asa chēama'ñe musanukona? ¿Chu'u aperumũ pã cincorepauāpi umupāi cinco milrepanare āusi'e cuasama'ñe musanukona? Repana āijuna cajejaisi'e, ¿jetopujũ'ña maña timure musanukona? ¹⁰ ¿Ūcuachi'a pã sieterepauāpi umupāi cuatro milrepanare chu'u āusi'e cuasama'ñe musanukona?

Repana ãijuna cajejaisi'e, ¿jetopũju'ña maña timure musanukona? ¿Peore jã'a chu'u cho'osi'e cavesusõre musanukona? Chu'u peore cho'omasiku musanukonare jã'aja'ñe kuiramasikujekuna, “Mai ãijañe pã peome mai”, chiimanejũ'u. ¹¹ Chu'u i'kache masi asavesume musanukona. Pãre i'kama'mu chu'u. Repana fariseopãina'me saduceopãi pã saucheja'chere che'chemanejũ'u —chiisi'ku'a'mu repau chukuna'te.

¹² Ũcuarumu chukuna Jesús neena repau i'kache'te asamasi ija'che cuasasinaa'me: “Áa, iku Jesús pã cho'orepache'te i'kama'mu. Rupũ maipi repana fariseopãina'me saduceopãi che'choche'te asa chẽamanea'ju chini i'kamũ iku”, chiisinaa'me chukuna sãĩñechi'a.

Pedro, “Dios Raosi'ku'a'mu Jesús”, chiisi'ere kũamũ

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Ũcuarumu Jesús Cesarea de Filipo vũ'ejoopo pa'ichejana sani tĩ'a chukuna'te repau neenare ija'che sãesi'ku'a'mu:

—Pãi chu'ure, pãire ja'me paaũ chini Dios Raosi'ku pa'iche cutuni, ¿je'se i'kache? —chiisi'ku'a'mu.

¹⁴ Chikuna chukuna i'kasinaa'me.

—Pãi te'ena mu'u pa'iche'te cutuni, “Juan Pãi Okoro'veku'mu jã'u”, chiime. Chekuna, “Aperumu pa'isi'ku'a'mu jã'u; Elíaa'mu”, chiime. Jo'e chekuna, “Jeremíaa'mu jã'u. Jã'apãani cheku'a'mu jã'u; aperumu Dios chu'o kuasi'ku'a'mu”, chiime mu'ure —chiisinaa'me chukuna.

15 Chitena,

—Musanukonajě'e chũ'u pa'iche'te cutuni, zje'se i'kache? —chiisi'kua'mũ.

16 Chikũna Simón Pedro i'kasi'kua'mũ.

—Dios, Si'arũmu Pa'ikũ Mamakũ'mũ mũ'u. Pãi ũcuanukore chũ'ua'kũ chini Ũcuau Raosi'kua'mũ mũ'u —chiisi'kua'mũ.

17 Chikũna Jesús i'kasi'kua'mũ repau'te.

—Mũ'ure Simonre, Jonás mamakũ'te pãiu te'eujě'e kuamanesinaa'me jã'a, mũ'u cuasakũ i'kasi'e. Chũ'u Ja'kũ Cũnaũmu Pa'ikũji mũ'u rekochona kua jũauũna masikũ i'kasi'kua'mũ mũ'u. ¹⁸ Chũ'u mũ'ure, “Pedro'mũ”, chiimũ. “Pedro” chini “Catapũ” chiimũ. Mũ'u i'kasi'e ũcuarepajekũ catapũ jujacheja'che si'ama'ñe pa'ija'mũ. Mũ'u chũ'ure i'kakũ masi cuasacheja'che cuasajũ chũ'u chũ'ũñe asa jachama'ñe cho'onare si'arũmu na'a rua jainukore chěakũ pa'ija'mũ chũ'u, repanapi jũnisõsirũmu jũ'isina pa'ichejare ai pa'ima'ñe Dios pa'ichejare ai sani paapũ chini. ¹⁹ Chũ'u mũ'ure, Dios chũ'ore chũ'vaa'kũ chini jo'kamũ. Mũ'upi chũ'vakũna pãipi asa chěa Repau'te cuasajũ jvonare repana cu'ache cho'oche Dios Cũnaũmu Pa'ikũ tũnosõkaija'mũ, repanapi Ũcuau pa'ichejare sani paapũ chini. Mũ'u chũ'vache'te asa jachajũ Repau'te cuasacuhenareta'ni Dios Cũnaũmu Pa'ikũ repana cu'ache cho'oche tũnosõkaimaneja'mũ. Jã'ajekũna Repau' pa'icheja saimanejanaa'me repana —chiisi'kua'mũ Jesús.

²⁰ Ūcuarum̄ Jesús chūkuna'te repau neenare, repau pa'iche'te chūkunapi kuamanea'ju chini ija'che chũ'usi'kua'mu:

—Chu'u pa'iche pāi chekunare te'eu'terejē'e, “Dios Raosi'kua'mu iku”, chiiju kuamanejũ'u — chiisi'kua'mu.

Repau chuenisōjañere kuamu Jesús

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Jā'arum̄pi pi'ra Jesús chūkuna'te repau neenare repau Jerusalén sani cu'ache cho'ocojñojañere kuasi'kua'mu.

—Chu'u repacheja saisirum̄ judío ainana'me judío phairipāi chũ'unana'me judiōpāi che'chonapi chũ'ujuna rua cu'ache cho'ojanaa'me chu'ure. Jā'aja'ñe cu'ache cho'ojū vanisōjanaa'me repana chu'ure. Jā'ata'ni chuenisō tācojñosi'kuta'ni choteumucujña pa'itona jo'e vajurajia'mu chu'u —chiisi'kua'mu repau. ²² Jesupi jā'aja'ñe i'kauna asa Pedro oiū repau'te te'eu'te juha sa ija'che i'kasi'kua'mu:

—¡Diopi ũsekaiuna jā'aja'ñe cho'oche ti'jñemanea'ku mu'ure! ¡Mu'uni jā'aja'ñe ti'jñeto cu'amū! —chiisi'kua'mu repau.

²³ Jā'ata'ni Jesús churi ña Pedro'te ija'che i'kasi'kua'mu:

—Vati ai cuasacheja'che cuasakujeku chu'ure ja'me pa'ima'ñe saijũ'u mu'u. Dios chu'ure jo'kasi'ere chu'upi cho'oma'to cu'amū. Chekurum̄ mu'upi ũseku i'kauna chu'upi cho'omaneni cu'ache cho'omū. Pāi, Dios cuasacheja'che cuasamanaa'me. Mu'u ũcuaja'che Dios cuasacheja'che cuasama'mu —chiisi'kua'mu repau.

24 Chini Jesús chukuna'te repau neenare i'kasi'kua'mu.

—Musanukonapi chu'u neena pañu chini musanukonare cho'ouache'te jo'kasō chu'u chũ'uñechi'a cho'ojũ pa'ijũ'u. Chu'ure cuasanare chu'ure cho'ocheja'che vanisōñu chiijanaa'me pãi. Pãipi musanukonani jã'aja'ñe cho'oñu chiiche'te asanijẽ'e chu'ure cuasache jo'kasōmanejũ'u. 25 Musanukonapi chuenisōñe'te vajuchujũ musanukona asa chẽasi'ere jo'kasōni jūnisōsirumu vati toana sani uujũ pa'ijanaa'me. Jã'ata'ni chuenisōñejẽ'e vajuchuma'ñe chu'uni ũcua cuasajũ chuenisōna, Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me.

26 Pãi cu'amajñaruã si'ache paanapi chu'ure cuasamaneni, repaña jūnisō vati toa saisirumu ũcuana paacheji ro'i eta Dios pa'ichejana saicu'amũ. 27 Na'a pa'isirumu chu'u pãire ja'me paaũ chini Dios Raosi'ku chu'u Ja'kuja'iu ko'sija'iu chu'u neena ángelena'me jo'e cajeja'mũ. Reparumu, pãi ũcuauko re'oja'che cho'osi'ena'me cu'ache cho'osi'e ro'i ro'ija'mũ chu'u.

28 Musanukona icheja chu'ure ja'me pa'ina te'ena chuta'a jūnisōma'ñe pa'ijũ chu'u Dios Raosi'ku pãire chũ'ura chini raiche ñajanaa'me. ũcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mũ repau chukuna'te.

17

*Rua ko'sija'iu Jesús carũhisi'ere kuaumu
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)*

1 Seirepaumucujña pa'isirumuna Jesús, aikūtina mũiu Pedro'te, Santiagona'me Juanre, Santiago cho'jeu'te chëa chekũnare jo'ka te'enare aikūtina rua umu pa'ikūtina mũasi'kua'mu. 2 Mũni pa'iu Jesús repa na ñaju'te tiiuja'iu carũniasomu. Repau chia ũsũ miañeja'ñe ko'sijanasomu. Repau ju'ikãña rua poko'sijakãña carũniasomu. 3 Ūcuarumu Jesús neena, aperumu pa'isinare Moisenana'me Elía'te ũcuauna'me nukaju chu'o cutunani ñaasome. 4 Jã'aja'ñe pa'ijuna ña Pedro ija'che i'kaasomu Jesure:

—Chu'ure Paaku, maipi ichejare pa'ijuna rua re'omu. Mũupi chiito vu'ñarua chotevu'ñarua cho'okaija'mu chu'u, mũu vu'eruna'me Moisés vu'eruna'me Elías vu'eru —chiniasomu.

5 Repau Pedro chuta'a jã'aja'ñe i'katona repa na nukachejana piko rua poko'sija'chepi caje ta'pisõ piko sa'navuji chu'o i'kache asoasomu repa nare, ija'che chiicheji: “Iku chu'u chii chu'u oia paaku'mu. Rua pojomu chu'u ikure. Repau chu'ore asaju pa'ijũ'u musanukona”, chiniasomu.

6 Jã'aja'ñe i'kache'te asa kukucajejanisõ Jesús neena vajuchuju tãni meñe ũmeasome.

7 Ūcuarumu Jesús sani repa nare chëaku ija'che i'kaasomu:

—Vuijũ'u. Vajuchumanejũ'u musanukona —chiniasomu.

8 Chikuna mũne ñato Jesús te'eu nukaasomu; chekuna te'eujẽ'e peoasome.

9 Jã'aja'ñe cho'ocuha repa na aikũti cajerumu Jesús ija'che chũ'uasomu repa nare:

—Diopi ñokuna musanukona irumũ ñasi'e, chu'u Dios Raosi'ku jūnisō vajuraisirumujatũ'ka chekunare te'eũ'terejē'e kuamanejũ'u — chiniasomũ. ¹⁰ Chikuna repau neena Jesure ija'che i'kaasome:

—Jã'ata'ni, zje'se pa'iana maire judíopãi che'chona, “Dios raoja'mũ chiicojñokũ chuta'a raimarumuna Elías charo raija'mũ”, chiiju che'choche? —chiniasome.

¹¹ Chitena Jesús i'kaasomũ.

—Repana che'choche ũcuarepaa'me. Elíaa'mũ charo rani peore si'ache mamare care'vajau. ¹² Jã'ata'ni chu'u musanukonare, Elías ranicuhasi'kuamũ, chiimũ. Rani pa'iana repau pa'iche'te vesuju pãi repanare uache peore cu'ache cho'osinaa'me repau'te. Chu'ure Dios Raosi'kure ũcuaja'che repau'te cho'osi'ēja'che cu'ache cho'ojanaa'me repana —chiniasomũ.

¹³ Jã'aja'ñe i'kauna repau neena asa masi, “Aperumũ pa'isi'ku Elías rani cho'ojachere i'kama'mũ ikũ. Irumũ pa'isi'ku Juan Pãi Okoro'vesi'ku rani pa'iu Elías cho'osi'ēja'che cho'osi'ku pa'isi'ere i'kamũ ikũ”, chiniasome repana.

Chũiva'ure vatire paava'uni Jesús vasosi'ere kumũ

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Ũcuarumũ repana Jesuna'me aikũti muisina chukuna repau neenana'me pãi repau'te tuhasina cha'aju nukachejana caje tĩ'asinaa'me. Caje tĩ'arena pãiu Jesús ti'jñeñena sani ro're pũ ñu'iu ija'che i'kasi'kuamũ:

15 —Pāi Ūcuanukore Paaku, chu'u chīiva'ure oijū'u. Vatipi chēa paaku chū'ukuna si'arumu vē've curuku chekurumu toana tāiu chekurumu chiachana tāimu repava'u. ¹⁶ Mu'u neenani rasi'kua'mu chu'u repava'ure, repanapi vatini eto saosōkaapu chini. Jā'ata'ni eto saovesusinaa'me repana —chiisi'kua'mu repa.

17 Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Musanukona pāi irumu cana rua tīiñe cuasaju masi cuasama'me chu'ure. ¿Keekerumu musanukona tīiñe cuasache ñaku pa'iche chu'u? —Jā'aja'ñe i'ka pi'ni— Ichejana rajū'u repava'ure mu'u chīiva'ure —chiisi'kua'mu.

18 Chini repava'ure rauna Jesupi chū'uuna eto sanisōsi'kua'mu vati. Jā'arumapi repava'u teana vajuu pa'isi'kua'mu.

19 Jā'a cho'o pi'nisirumu chukuna Jesús neena ūcuaua'me te'ena cutuju ija'che sēsinaa'me repa'te:

—¿Je'se pa'iuna chukuna'te vature eto saocu'au? —chiisinaa'me.

20 Chitena i'kasi'kua'mu repa.

—Dioni masi cuasamaruna vature eto saocu'asi'kua'mu musanukonare. Musanukonapi mostazara'karuā rua jmara'karuāja'ñe Diore jmamakarū cuasanapi, “Dios peore masiku'mu”, chini cuasaju ikūtire aikūtire, “Chekuchejare kuñu nukajū'u”, chiito ikūti teana chekuchejana kuñura'amu. Musanukonapi Dioni masi cuasarepato peore cho'ore'ochechi'a pa'ira'amu. Ūcuarepaa'me jā'a. ²¹ Vati, iva'u chīiva'u sa'navu pa'isi'kujanare Dioni cuasaju āu āima'ñe

pa'ijũ Repaũ'te sēenarechi'a eto saore'omũ —
chiisi'kua'mũ repaũ chũkũna'te.

Repaũ chuenisõjañere jo'e kũatũ Jesús
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Ũcuarũmũ Jesús chuta'a repaũ Galilea cheja
ku'irũmũ ija'che i'kasi'kua'mũ chũkũna'te repaũ
neenare:

—Chũ'ũre Dios Raocojñosi'kũre cuhena pã
cu'ache cho'oa'jũ chini chēa jo'kajanaa'me.

²³ Jo'karena chũ'ũre vanisõjanaa'me repana.
Chuenisõ tãcojñosi'kũta'ni choteumucujñana
jo'e vajũraija'mũ chũ'ũ —chiisi'kua'mũ repaũ.

Jã'aja'ñe i'kache'te asarena rũa
sũmanesi'kua'mũ chũkũna'te.

Dios vũ'e chũ'ũnare kuri ro'iche'te i'kamũ
Jesús

²⁴ Ũcuarũmũ chũkũna Jesús neena
Ũcuau'na'me Capernaum vũ'ejoopo sani
tĩ'asirũmũ Dios vũ'e chũ'ũnare kuri kookaina
Pedroni ñaũu chini rani ija'che sēniasome:

—Jesús, mũsanũkonare che'choku, ¿Dios vũ'e
chũ'ũnare kuri ro'ima'kũ? —chinasome.

²⁵ Chitena Pedro,

—Jũjũ, ro'ikũ'mũ repaũ —chinasomũ.

Jã'aja'ñe i'kacuha ũcuau pa'ivũ'ena Pedroji
kakaũna ña Jesús ija'che i'kakũ repaũni charo
sēniasomũ:

—Simón, ¿je'se cuasakũ mũ'ũ? Pã chũ'ũna,
¿neeni pa'iche ro'i kuri sēeñe? ¿Ũcuana ma-
machĩire sēeñe? Jã'apãani, ¿chekũnani sēeñe?
—chinasomũ.

²⁶ Chikũna Pedro,

—Chekũnani sēeme repana —chinasomũ.

Chikuna Jesús jo'e i'kaasomũ.

—Jã'a pa'ito repana mamachĩi kuri ro'ichejẽ'e peomũ. Jã'ajekuna chũ'ũre Dios Mamakũjekuna Ja'ku vũ'e chũ'ũnare kuri ro'iche peomũ. ²⁷ Jã'ata'ni repanapi maini pe'rumanea'jũ chini ija'che cho'ojũ'ũ: Chiarana caje pitome su'a rũo va'ire chareparo no'isiva'ũni mini ñato repava'ũ chũ'opo'te kurire'reva paaja'mũ. Repare'reva kurire'reva chũ'ũna'me mũ'ũ Dios vũ'e chũ'ũnare ro'iche ũcuapa'rũva ro'ire'reva pa'ija'mũ. Mini ma ũcuare'revaji Dios vũ'e chũ'ũnani ro'ijajũ'ũ —chiniasomũ repaũ repaũ'te.

18

“¿Kaupi na'a rũa masiku?”, chiime Jesús neena

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Reparũmũ chũkuna Jesús neena ũcuauñi sani ija'che i'kajũ sēsinaa'me repaũ'te:

—Chũkuna Dios neena, ¿kaupi na'a rũa masiku? —chiisinaa'me.

²⁻³ Chitena Jesús chĩiva'ũre soni rao chũkuna chenevũna nũko ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—Mũsanũkonapi tĩĩne cuasache'te jo'kasõ iva'ũ chĩiva'ũ cuasacheja'che cuasamaneni Dios pa'icheja saimanejanaa'me. ⁴ Jã'ajekuna mũsanũkonapi iva'ũ chĩiva'ũ vesũkũ, “Cho'okaijũ'ũ chũ'ũre; vesũmũ chũ'ũ”, chiiũ cuasacheja'che cuasanapi chũ'ũ neena chekũnare na'a masina pa'ijanaa'me. ⁵ Pãi chũ'ũni cuasajũ chĩiva'nare ikũjava'nare pojona chũ'ũ neenajejũna chũ'ũre pojochaja'che

cho'ome, Diopi ñato. Ûcuarepaa'me jã'a —
chiisi'kua'mu repau.

*Pãi rũhiñe cuasamana cu'ache cho'oche'te
kuamũ*

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Ûcuarumu Jesús chukuna'te jo'e ija'che
i'kasi'kua'mu:

—Chĩiva'na cuasacheja'che chu'ure cuasakuni
te'eu'te cu'ache chu'vakũ'te pãipi ija'che cho'oto
na'a re'ora'amũ: Repau chuta'a chu'u neeva'ure
cu'ache chu'vamarumuna toacunapũji rua
ũjarũji repau cavuna pãipi jepo vee chiarana
tõ ruoru na'a re'ora'amũ repau'te. Jã'aja'ñe
cho'oma'to ùcua pa'iu chu'u neeva'ure cu'ache
chu'vauna Diopi repau cu'ache cho'osi'e ro'ire
chũ'uto na'a rua cu'ache pa'ija'mu repau'te. ⁷ Pãi
ùcuauko re'oja'che pañu chiinata'ni re'oja'che
pa'ivesakuna si'arumu ùcua cu'ache cho'oju
pa'ime. Jã'ajekuna chu'ure cuasava'napi cu'ache
cho'oa'ju chini cu'ache chu'vakũ'te rua cu'ache
ti'jñeja'mu.

⁸ 'Jã'ajekuna, mu'u jũtupi chekuni cu'ache
cho'oni repa jũtu tũso so'ona sējjosōjũ'u.
Chekurumu mu'u cũ'apũji chekuni cu'ache
cho'oni repa cũ'apu tũso so'ona sējjosōjũ'u.
Jã'aja'ñe cho'omaneni jũjñana'me cũ'a peore
paakuta'ni vati toana saouna uuku pa'ija'mu
mu'u, ùcuapi jo'e cu'ache cho'osi'kũjeku. Na'a
re'omu mu'upi jũture tũso sējjosō jã'apãani
cũ'apu'te tũso sējjosō rũhiroora paava'uta'ni Dios
pa'ichejana sani re'oja'che pa'ito. ⁹ Ûcuaja'che
mu'u ñakovaji ñaku chekuni cu'ache cho'oni

repa ñakova ruta so'ona sējosōjū'ũ. Jã'aja'ñe cho'omaneni ñakocaã peore paakuta'ni vati toana saonna uuku pa'ija'mũ mu'ũ, ũcua ñakovaji ñaku jo'e cu'ache cho'osi'kujeku. Na'a re'omu mu'ũpi ñakova'te ruta sējosō te'eñakova paava'uta'ni Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ito —chiisi'kua'mũ Jesús chukuna'te.

*Ovejava'ũ cavesusiva'ũ pa'iche'te kũamũ Jesús
(Lc 15.3-7)*

¹⁰ Ũcuarũmũ Jesús chukuna'te jo'e ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Iva'nare chĩiva'nare te'eũ'terejẽ'e cu'ache cuasajũ cuhemanejũ'ũ musanũkona. Iva'na chĩiva'na, chu'ũ Ja'kũre Cũnaũmũ Pa'ikũ'te Diore si'arũmũ ja'me pa'ina ángeles kuira-cojñova'naa'me. ¹¹ Chu'ũ, pãire ja'me paau chini Dios Raosi'kũ, pãire vati toa sani uuche'te ũseku chẽa paara chini chejana cajesi'kua'mũ.

¹² 'JJe'se cuasoku musanũkonare? Chekurũmũ musanũkona te'eũji ovejava'nare cienrepava'nare paamũ. Jã'ajanũkore paakũni chekurũmũ ovejava'ũ te'eva'ũ tĩichejana sani cavesusõmũ. Ũcuarũmũ mu'ũ chekũva'nare noventa y nueverepava'nare te'eva'nare aikũti ja'mevana jo'ka, cavesusiva'ũni ku'era chini sanisõmũ. ¹³ Sani ku'ekũ pa'iu jñaani chekũva'nare noventa y nueverepanare cavesumanesiva'nare na'a rũa pojomũ mu'ũ repava'ũre. Pojoku repava'ũre mini kuã ramũ mu'ũ. Ũcuarepaa'me jã'a. ¹⁴ Mai Ja'kũ Dios Cũnaũmũ Pa'ikũ ũcuaja'che, Repau'te cuasanare vesũva'nare iva'nare chĩiva'nare

oicheja'che oiũ te'eũ'terejẽ'e vati toana saapũ
chiima'mũ —chiisi'kua'mũ repaũ.

*Chekũna cu'ache cho'oto jo'e cuasama'ñe
pa'iche'te i'kamũ Jesús*

¹⁵ Ūcuarũmũ Jesús chũkũna'te jo'e ija'che
i'kasi'kua'mũ:

—Chekurũmũ mũ'u majapãiũja'iuji Diore
cuasakũji mũ'ũni cu'ache cho'oto, sani repaũ'te
te'eũ'te i'kajũ'u, repaũ cu'ache cho'osi'ere
masia'kũ. I'kaũna asa jachama'to ũcua ja'me
pa'imũ mũ'u repaũ'te. ¹⁶ Jã'ata'ni repaũji asa
jachato chekũni te'eũ'te jã'apãani ka'chanare
soni rao jo'e ũcuare repana asajũ'te i'kajũ'u,
repaũni ja'me chũ'vaa'ju. Repaũ cho'osi'e asa
kuakainapi chotena jã'apãani te'eka'chapana
pa'ito re'omũ. ¹⁷ Repana chũ'vache'te asacuheto
Diore cuasakuanupũ'te soni rao kuajũ'u repaũ
cho'oche, repanapi asa ja'me chũ'vaa'ju.
Jã'ana chũ'vache'te ũcua asacuheto, “Diore
cuasama'kũja'che pa'iu Romapãi chũ'ũnare kuri
kookaina pa'icheja'che cu'ache pa'imũ iku”, chini
cuasaku ja'me pa'imanejũ'u repaũ'te.

¹⁸ 'Mũsanũkonapi Diore cuasanapi jã'aja'ñe
cho'onani chekũre, “Mũ'u cu'ache cho'osi'e ro'i
cu'ache chũ'ũcojũjoja'mũ mũ'u”, chiito Dios
Cũnaũmũ Pa'iku ũcuaja'che i'kaja'mũ. Jã'ata'ni
mũsanũkonapi repaũni, “Mũ'u cu'ache cho'osi'e
ro'i cu'ache chũ'ũñe peomũ mũ'ũre”, chiito
Dios Cũnaũmũ Pa'iku ũcuaja'che i'kaja'mũ.
Ūcuarepaa'me jã'a.

¹⁹ 'Jo'e ija'chere i'kamũ chũ'u mũsanũkonare:
Mũsanũkonapi ichejare chejare pa'iju ka'chana

ũcuate'e cuasa, “Dioni sēñu maini cho'okaaũ”, chini Repaũni sēeto chũ'u Ja'ku Dios Cũnaũmũ Pa'ikũ asa cho'okaija'mũ musanũkonare. ²⁰ Chũ'ũre cuasanapi chotena jã'apãani te'eka'chapana chi'i pa'ijũ chũ'ũre pojonare repana chenevũ'te ja'me pa'ija'mũ chũ'ũ, ñoma'kũta'ni —chiisi'kũa'mũ Jesús chũkũna'te.

²¹ Ũcuarũmũ Pedro na'a kueñe sani Jesure ija'che sēesi'kũa'mũ:

—Chũkũna'te Paakũ, chekurũmũ chũ'u majapãiuja'iuji chũ'ũni cuhama'ñe cu'ache cho'oto, ¿jetopũñoã cuasamaneja'ñe chũ'u repaũ cho'oche? ¿Sieterepañoãjatũ'ka? —chiisi'kũa'mũ.

²² Chikũna Jesús repaũ'te ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—Sieterepañoãjatũ'kama'ñe, si-
eterepañoãchi'api setentarepañoã cho'otojẽ'e jo'e cuasamanejũ'ũ repaũ cu'ache cho'oche —chiisi'kũa'mũ repaũ.

Põsero'i cavesũcuhesi'ku cho'osi'ere kũamũ Jesús

²³ Ũcuarũmũ Jesús chũkũna'te jo'e ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—Dios neena chekũnare cu'ache cho'ocojũo jo'e cuasama'ñe pa'inana'me cavesũcuhenare Repaũ cho'ojache ija'chea'me: Aperũmũ pa'isi'ku pãi chũ'ũkũ repaũ'te cho'oche cho'okainapi ũcuauñi pũsero'i paajũna repanapi ro'ia'jũ chini sēsa chiniasomũ. ²⁴ Chini ũcuauũkore sēepi'rakũ repaũ'te na'a rũa pũsero'i paakũni te'eu'te charo soni raoasomũ repaũ. ²⁵ Jã'ata'ni repaũ'te cho'oche cho'okaiva'ũ pũsero'i ro'ijache kurijẽ'e peoasomũ. Jã'ajekũna pãi chũ'ũkũ

chekunare soni rao, “Ikure repau rãjona'me mamachiina'me repana paamajñaruã tua peore ïsisõjũ'u. Chu'upi repau põsero'i paache'te koorã”, chiiu chũ'uasomũ. ²⁶ Chikuna asa repava'u ũcuau ti'jñeñena ro're puu ñu'iu ija'che i'kaku rua sēniasomũ: “Chu'ure paaku, oijũ'u chu'uva'ure. Na'mirepa sēema'ñe cha'ajũ'u. Jmanukoruãchi'a peore ro'isõra chu'u mu'ure”, chiniasomũ. ²⁷ Jã'aja'ñe i'kauna asa pãi chũ'uku repauni oiũ, “Põsero'i sēema'mu chu'u mu'ure”, chini etoasomũ repau'te.

²⁸ Jã'ata'ni repau, etoũna saiũ repau'te ja'me cho'оче cho'okaiku'te repau'te jmanukoru põsero'i paakuni tijñaasomũ. Tijña repau'te cavũna chēa rusoku, “Mu'u põsero'i teana ro'isõjũ'u chu'ure”, chiniasomũ. ²⁹ Jã'aja'ñe cho'oũna repava'u ũcuau ti'jñeñena ro're puu ñu'iu ija'che i'kaku rua sēniasomũ: “Chu'uva'ure oiũ na'mirepa sēema'ñe cha'ajũ'u. Jmanukoruãchi'a ro'isõra chu'u mu'ure”, chiniasomũ repau. ³⁰ Jã'aja'ñe i'kava'ureta'ni cha'acuheku repauni cu'ache cho'onare chēa cuaovũ'ena cuao repau põsero'i ro'i pi'niñetu'ka paaa'ju chini pãi chēanani chũ'uasomũ repau. ³¹ Jã'aja'ñe cho'oũna asa chekuna repauna'me cho'оче cho'okaina suma'ñe cuasa oijũ sani repanare paakuni peore kuaasome repau cho'osi'e. ³² Kuarena asa pãi chũ'uku repauni soijani raa'ju chini chũ'uasomũ. Rarena repau'te, “Rua cu'aku'mu mu'u. Chu'ure rua põsero'i paaku'teta'ni mu'ure sēemanesi'kua'mu chu'u, mu'upi rua i'kaku,

'Oijũ'u chu'vva'ure', chiiu chu'uni sêkuna.
 33 Chu'u mu'ure oia re'oja'che cho'osi'ēja'che cho'okairuja'chere chekure rúa cu'ache cho'oasomu mu'u. Rúa cu'amũ jã'a", chiniasomu repau. 34 Jã'aja'ñe i'kaku pãi chũ'uku rúa pe'rukũ repau pōsero'i peore ro'isõñetũ'ka repau'te cu'ache cho'оче chũ'uasomu — chiisi'kua'mũ Jesús chukuna'te.

35 Chini Jesús jo'e cheke ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Chu'u Ja'ku Cũnaumu Pa'iku ũcuaja'che cho'oja'mũ musanukonare, chekuna cu'ache cho'osi'ere musanukonapi cavesuma'ñe cuasato —chiisi'kua'mũ.

19

*Rũjoromi sêjoma'ñe paache'te chu'vamu Jesús
 (Mr 10.1-12; Lc 16.18)*

1 Jã'aja'ñe i'kacuha Jesús Galilea cheja pa'isi'kupi Judea chejana Jordán chiacha ũsuu muikã'ko pa'ichejana sani tĩ'asi'kua'mũ repau, chukuna repau neenana'me. 2 Pãi rúa jainuko ja'me tuhasinaa'me repau'te. Tuharena ũcuachejana jũ'iva'nare vasosi'kua'mũ repau.

3 Ūcuarumu fariseopãi te'ena Jesús pa'ichejana rani ija'che i'kaju sêesinaa'me repau'te, tĩñe i'kauna repauni chẽa cu'ache cho'oñu chini:

—¿Pãiu'te repau rãjopi ũcuauache'te cho'oru cuheku sêjore'oku? —chiisinaa'me.

4 Chitena Jesús ija'che i'kasi'kua'mũ:

—¿Aperumu tocha jo'kasi'e Dios chu'o kuache ñamanaa'ñe musanukona? Ija'che chiimũ repa:

Dios apereparumũ pãiu'te cho'osi'ku umuuna'me romio'te cho'osi'kuamũ.

⁵ Jã'ajekuna umu repau puka'kupãi ja'me pa'isi'e jo'kasõ rũjona'me pa'imũ.

Jã'aja'ñe cho'o ũcuate'euja'che pa'ime repana, chiimũ. ⁶ Diopi ñato ũcuate'euja'che pa'iju ka'chanama'me repana. Jã'ajekuna pãiuji Dios jã'aja'ñe paapũ chini jo'kasi'ere jachaku rũjoni sãjosõni cu'ache cho'omu —chiisi'kuamũ repau.

⁷ Chikuna repau'te ija'che sãesinaa'me repana:
—Moisés aperumũ ija'che chiiche chũ'u jo'kaasomũ:

Pãiu ũcuauakũji repau rũjore paacuheku sãjora chiiku charo repao'te sãjojañere kuaku utija'ovana tocha pi'ni ũcuaoni ñsia'ku, repao chekunare ñojaja'ova.

Jã'aja'ñe cho'ocuha repau sãjore'omu repao'te. ¿Je'se pa'iuña jã'aja'ñe chiiche tocha jo'kau? —chiisinaa'me.

⁸ Chitena Jesús repanare i'kasi'kuamũ.

—Musanukonapi cu'ache cho'oche'te jo'kacuheju ũcuauache cho'oñu chiijuna jã'aja'ñe chũ'u jo'kaasomũ Moisés. Jã'ata'ni Dios mamarumũ jã'aja'ñe chũ'u jo'kamanesi'kuamũ.

⁹ Chu'u musanukonare ija'che i'kamũ: Pãiu ũcuauakũji repau rũjore chekure ja'me kãima'koni rureparũ sãjosõ chekoni vejani Dios ũseche'te cu'ache cho'omu —chiisi'kuamũ.

¹⁰ Jã'aja'ñe i'kauna asa chukuna repau neena ija'che i'kasinaa'me repau'te:

—Jã'aja'ñekuna pãipi vejama'ñe pa'ito na'a re'ora'amũ —chiisinaa'me chukuna.

¹¹ Chitena Jesús jo'e i'kasi'kuamũ.

—Jã'ata'ni pãi vejama'ñe te'ena pa'ina ũcuarepanũko pa'imasima'me. Dios cho'okaicojñonachi'a pa'imasime vejama'ñe pa'ina. ¹² Pãi si'ache cho'ojũ romi vejamana pa'ime. Te'ena chĩirũmũna teana romi paacu'ava'na aineesiva'na pa'ime. Te'ena romire cu'a cho'ochete ũsejũ chekũnapĩ re'vasõkatena romi peome. Chekũnata'ni Dios chũ'ũñe'te cho'ojũ paũu chini romi vejama'me. Pãi te'ena pa'imasini vejamanejũ'ũ. Jã'ata'ni te'ena pa'ivesũni vejajũ'ũ —chiisi'kua'mũ.

Chĩiva'nare Jesús re'oja'che i'ka jo'kasi'ere kũamũ

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Ũcuarũmũ pãi repaña chĩiva'nare Jesús pa'ichejana rasinaa'me, repauji chĩiva'nani chẽsekũ Dioni re'oja'chere sẽekaau chini. Jã'aja'ñe rajũna ña chũkũna repau neena ũsepi'rasinaa'me repañare. ¹⁴ Jã'aja'ñe cho'ojũna Jesús chũkũna'te i'kasi'kua'mũ.

—Chĩiva'nare raiũsemanejũ'ũ musanũkona chũ'ũni raapũ. Iva'na chĩiva'naja'ñe pa'ijũ chũ'ũre masi cuasanapi Dios chũ'o asa chẽajanaa'me —chiisi'kua'mũ repau.

¹⁵ Chini Jesús repava'nare chĩiva'nare chẽsekũ Diore sẽekani pi'ni ũcuachejapi jo'e tĩichejana sanisõsi'kua'mũ chũkũnana'me.

Põsũũ kuriũ Jesure Dios pa'icheja saiche sēniasasi'ere kũamũ

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Ũcuarũmũ põsũũ Jesuni ñara chini rani ija'che sēesi'kua'mũ repau'te:

—Masiu, ¿ñquere re'oja'che cho'oni'te Dios pa'icheja saija'che chu'u? —chiisi'kua'mu.

¹⁷ Chikuna Jesús repau'te i'kasi'kua'mu.

—¿Je'se pa'ina mu'u Dios pa'icheja sasa chiikuta'ni re'oja'che cho'ochete masira chini chu'uni sēeku? Diochi'aa'mu te'eu re'oja'che cho'omasiku. Repau pa'ichejana sasa chini Repau chũ'u jo'kasi'ere asa jachama'ñe cho'oku pa'ijũ'u —chiisi'kua'mu Jesús repau'te.

¹⁸ Chikuna pōsuu i'kasi'kua'mu.

—Maipe cho'ojũ paapu chini Dios chũ'u jo'kasimajñaruã ruaa'me. Jã'ata'ni, ¿jeere Dios na'a ruu chiimajñaruã cho'oja'che chu'u? —chiisi'kua'mu.

Chikuna Jesús i'kasi'kua'mu.

—Ija'chea'me Dios chiirepache, Repau chũ'u jo'kasi'e: “Pai vanisōmanejũ'u. Umupai, romi paana chekunare romi ja'me kaimanejũ'u. Ũcuaja'che romi umu pa'ina chekunare umupai ja'me kaimanejũ'u. Chekuna nee ñaamanenjũ'u. Chekuna pa'iche'te kuani joremanejũ'u. ¹⁹ Maja'kupai ña, kukuju pa'ijũ'u. Chekunare oiju pa'ijũ'u musanukona meñe oicheja'che”, chiimu. Jã'are cho'oku pa'ijũ'u mu'u —chiisi'kua'mu Jesús repau'te.

²⁰ Chikuna i'kasi'kua'mu repau.

—Peore jã'a jachama'ñe cho'oku pa'iku'mu chu'u. ¿Ëqueri chu'ure chuta'a re'oja'che cho'ochete karaku? —chiisi'kua'mu repau pōsuu.

²¹ Chikuna Jesús repau'te i'kasi'kua'mu.

—Mu'upi karama'ñe re'oja'che cho'ora chini mu'u paache'te cu'amajñaruãre peore ñisisō, kuri

koo chuova'na pa'iva'nani rupũ ïsijũ'ũ. Ìsisõjani rani chu'una'me ku'ia chu'ũ chu'ũña'ne'te cho'okũ pa'ijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oni'te Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ija'mũ mu'ũ —chiisi'kua'mũ Jesús repau'te.

²² Jesupi jã'aja'ñe i'kauna asa põsuũ ïsicuheku samava'ũ sanisõsi'kua'mũ rua kuriu'jekũ.

²³ Ūcuarũmũ Jesús chukũna'te repau neenare ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Kuriu'te Dios pa'icheja saiuaku'teta'ni saicu'aja'mũ, repau'ji kurire na'a rua cuasaku Dioni cuasama'to. Ūcuarepaa'me jã'a.

²⁴ Jo'e ũcuare i'kamũ chu'ũ musanũkonare. Camellova'ũre miuñakarũ cojerũ kaka etajaicu'acheja'che kuriu'te Dios pa'icheja saicu'aja'mũ, repau'ji kurire na'a rua cuasaku pa'ito —chiisi'kua'mũ repau chukũna'te.

²⁵ Jesupi jã'aja'ñe i'kauna asa jñano repau'te ija'che i'kasinaa'me chukũna:

—Jã'a pa'ito, ¿je'se cho'onani Dios pa'icheja saire'oja'ũ? —chiisinaa'me.

²⁶ Chitena Jesús chukũnani ñaku ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Maichi'a te'ena cuasajũna Dios pa'icheja saicu'amũ maire pãi. Diopi cho'okaitota'ni Repau pa'icheja saiche vesama'mũ —chiisi'kua'mũ.

²⁷ Chikũna Pedro ija'che i'kasi'kua'mũ Jesure:

—Chukũna mu'ũna'me pañu chini chukũna paasimajñaruã peore jo'kasõ rani mu'ũna'me ku'ime. Jã'aja'ñe cho'osi'e ro'i, ¿ũquere koo-janaa'ñe chukũna? —chiisi'kua'mũ.

²⁸ Chikũna Jesús chukũna'te ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Dios si'amajñaruã peore jo'e mama cho'osirumũ chũ'u pãire ja'me paaũ chini Dios Raosi'ku pãi chũ'una ñu'isaivũ'te ñu'iu chũ'ujamũ. Reparumũ musanukona chũ'una'me ku'isina ũcuaja'che pãi chũ'una ñu'isai docerepasaire te'esaichi'a ñu'ijũ Israelpãi docerepana jojosingani chũ'ujũ pa'ijanaa'me. Ũcuarepaa'me jã'a. ²⁹ Pãi chũ'uni cuasajũ Dios chũ'uñe'te cho'oju paũ chini chekurumũ repaña vu'ña jo'kasõme. Chekurumũ repaña majaa'chupãire jo'kasõme. Chekurumũ repaña majaa'choromire jo'kasõme. Chekurumũ repaña cho'jechĩire jo'kasõme. Chekurumũ repaña puka'kupãire jo'kasõme. Chekurumũ repaña mamachĩire jo'kasõme. Chekurumũ chejña repaña cho'uche cho'osichejña jo'kasõme. Jã'aja'ne cho'osina ũcuanũko repaña aperumũ paasinũko na'a ruã jñaajanaa'me. Ũcuachi'a jũnisõsirumũ Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me repaña. ³⁰ Pãi te'ena põsũ kuriũ repaũ nee jo'kacuhesi'ejache repaña neere jo'kacuhejũ karama'ne paajũ chekũnare, "Re'oja'che pa'inaa'me ina", chiicojñome. Chũ'u chũ'uñe'te cho'oju repaña paache jo'kasõnareta'ni chekũna ña cu'ache cutume. Jã'ata'ni Dios na'a pa'isirumũ repaña paache'te jo'kacuhejũ karama'ne paajũ chekũnare, "Re'oja'che pa'ime ina", chiicojñosinare, "Cu'ache pa'inaa'me ina", chiija'mũ. Chũ'u chũ'uñe'te cho'oju repaña paache jo'kasõ chekũnare cu'ache cutucojñosinareta'ni, "Re'oja'che pa'inaa'me ina", chiija'mũ Dios —

chiisi'kua'mu Jesús chukuna'te.

20

Cho'оче чо'окaisinare ro'isi'ere kwamu

¹ Ūcuarumu Jesús chukuna'te repau neenare jo'e ūcuauji cuasaku ija'chere kuasi'kua'mu:

—Repau chũ'uñe cho'onare Dios cho'ojache ija'chea'me: Pãiu cheja cho'оче чо'очеja paaku rua apeñatato vuni etaasomu, päire ku'e jñaa repau pïsi uche chio tuakaiche'te chũ'u jo'kara chini. ² Ku'e jñaa repanare, “Cho'оче чо'оче te'eumucuse denario kurire'reva te'ere'reva ro'ija'mu chu'u musanukonare”, chinasomu. Chini, “Jau”, chitena repanare chiona chũ'u saomasomu repau, pïsi uhere tuakaaru chini. ³ Repanare saocuha vu'ena co'i, nueve pa'itona umucuse jo'e vu'ejoopona eta au isichejana mua chekunare pãi cho'оче'te peoju ruvu pa'inani ñaasomu repau. ⁴ Ña repanare ija'che i'kaasomu repau: “Musanukona ūcuaja'che, chu'u uche chiona sani uhere ja'me tuakaijũ'u. Cho'okaisi'e ro'i masi ro'ira”, chinasomu. Chikuna asa, “Jau”, chini, saniasome repana. ⁵ Repana saisirumu jo'e vu'ena co'iasomu repau. Co'i pa'iu nukarepau su'itona jo'e eta mua repau charo cho'osi'eja'che cho'oasomu repau. Tres pa'ito na'ito eta jo'e ūcuaja'che cho'oasomu repau. ⁶ Jã'aja'ñe cho'osi'kupi na'irepa chekurumu cinco pa'itona jo'e eta au isichejana mua chekunare pãi ruvu pa'inani ña ija'che i'kaasomu repau: “¿Je'se pa'iana musanukona cho'очеjẽ'e

cho'oma'ñe si'aumucuse ichejare pa'ijũ pa'iche?", chinasomũ. ⁷ Chikũna repaũ'te ija'che i'kaasome repaña: "Pãĩ te'eũjẽ'e, 'Rani cho'oche cho'okaijũ'ũ chũ'ũre; ro'ira', chiikujẽ'e peomũ chũkũna'te", chinasome. Jã'aja'ñe i'karena asa, "Chũ'ũ uche chiona sani uhere tũakaijũ'ũ chũ'ũni", chinasomũ repaũ. Chikũna, "Jau", chini sani, na'isõcuhasirũmũta'ni tũakaniasome repaña.

⁸ 'Ūcuarũmũ chio paakũ, repaũ'te cho'oche cho'okainare chũ'ũkaikũ'te na'ĩna ija'che i'kaasomũ: "Chũ'ũre cho'oche cho'okainare ũcuanũkore soni rao, cho'jerepa raisinani charo ro'ijũ'ũ. Chareparo raisinare cho'jerepana ro'ijũ'ũ", chinasomũ. ⁹ Chikũna asa repaũji sokũna na'ito cinco pa'itona kaka cho'oche cho'osina rianasome. Rani ũcuanũko denario kurire're te'ere'rechi'a cho'oche te'eumucuse ro'ichenũko kooasome repaña. ¹⁰ Jã'anare ro'i pi'nisirũmũ charo saisina ũcuanani ro'ipi'rajũna ija'che cuasaasome: "Maita'ni si'aumucuse cho'oche cho'osinajejũ na'a rũa koojanaa'me", chiijũ cuasaasome. Jã'aja'ñe cuasanareta'ni repanare ũcuajanũkorũchi'a ro'iasomũ repaũ. ¹¹ Ro'ĩna koo ña chio paakũni ke'rejũ ¹² ija'che i'kaasome repaña: "Inare na'irepa sani te'ehorachi'a cho'oche cho'osinare, chũkũna'te rũa asucheja si'aumucuse cho'oche rũa cho'ojũ na'isinare ro'ichenũko ro'isi'kũa'mũ mũ'ũ", chinasome repaña. ¹³ Chitena chio paakũ repanare te'eũ'te i'kaasomũ. "Ñakũ, mũ'ũre tĩĩne cho'oma'ñe ũcuarepa cho'omũ chũ'ũ. Apepũmũ chũ'ũ mũ'ũre,

‘Cho’oche cho’oche ro’i te’eumucuse denario kurire’eva te’ere’eva ro’ija’mu’, chiisi’kua’mu. ¹⁴ Jã’ajekuna mu’ure ro’isinuko saku saijũ’u mu’u. Chu’upi chio paakũji inani cho’jerepa saisinareta’ni musanukonare ro’ichenuko ro’ira chiito re’omu. ¹⁵ Chu’u neea’me jã’a kuri. Repa kuri chu’ure uache cho’ore’omu. ¿Chu’upi inani oiũ ũcuajanukochi’a ro’ikuna pe’ruche musanukona?”, chiniasomu repau —Jã’aja’ne i’kaku chu’vasi’kua’mu Jesús chukuna’te.

¹⁶ Dios ũcuaja’che chio paaku repau’te si’aumucuse cho’oche cho’osinana’me na’irepa sani cho’osinani ũcuajanukoruchi’a ro’isi’aja’che Repa’ni cuasaju Repau chũ’u’ne rua jeerumu cho’onare na’a cho’je cuasaju Repau chũ’u’ne cho’onare ũcuapa’ruvachi’a oiũ repa’na jũnisõsirumu pa’iche re’oja’chere ïsija’mu.

*Jesús repau chuenisõja’ne jo’e kamu
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)*

¹⁷ Ũcuarumu Jesús Jerusalén vu’ejoo’ona maiũ pa’ipi jainuko ja’me maijuna, chukuna’te repau neenare docerepanare te’enare soni ija’che kuasi’kua’mu:

¹⁸ —Jerusalén vu’ejoo’ona maima mai. Ũcuachejana chu’ure Dios Raosi’kure pa’ipi chã judío phairipai chũ’unana’me judiopai che’chonani sa jo’kajanaa’me. Ũcuapani chu’ure vanisõja’ne chũ’u ¹⁹ judío peonani jo’karena, rua cu’ache cutuju pa’isoju su’isue pi’ni kurususẽ’verona jẽ’jo nuko vëasõjanaa’me repa’na chu’ure. Jã’ata’ni choteumucujñana

vajurajja'mu chu'u —chiisi'kua'mu Jesús
chukuna'te repau neenare.

*Santiago'ame Juanre puka'ko Jesure
sēekaisi'ere kamu
(Mr 10.35-45)*

20 Ūcuarumu Zebedeo mamachii
puka'kona'me Jesús pa'ichejana raisinaa'me.
Rani repana puka'ko Jesús ti'jneñena
ro're puusi'koa'mo mamachii're re'oja'che
cho'okaijachere sēsa chini. 21 Jā'aja'ñe
cho'okona ña Jesús repao'te ija'che sēesi'kua'mu:
—¿Ëquere chiiko mu'u? —chiisi'kua'mu
repao'te.

Chikuna repao ija'che i'kasi'koa'mo:

—Iva'nare chu'u chīiva'nare, mu'u chū'urumu
te'eu'te mu'u ujjajūtu cakā'kona, chekuni
kā'kojūtu cakā'kona puuche chū'ujū'u ñu'iju
ja'me chū'ujū paapu —chiisi'koa'mo repao.

22 Chikona Jesús repao mamachii're ija'che
i'kasi'kua'mu:

—Musanukona Dios cho'ojachere vesuju
jā'aja'ñe sēeme. Pāipi musanukonani
chu'ure cho'opi'racheja'che vanisōñu chiito,
¿cuhemanejanaa'ñe musanukona? —
chiisi'kua'mu repau.

Chikuna repana ija'che i'kasinaa'me:

—Cuhema'ñe cho'ocojñojanaa'me chukuna —
chiisinaa'me repana.

23 Chitena Jesús repanare ija'che i'kasi'kua'mu:

—Chu'u cho'ocojñoñeja'ñe cho'ocojñorepajanaa'me
musanukona. Jā'ata'ni musanukonare
chu'una'me ñu'ija'ñe chū'u jo'kacu'amu chu'ure.
Chu'u Ja'ku apereparumuna Repau ĩsija'mu

chiicojñosinani jo'kaja'mu jā'a chu'una'me ñu'iñe —chiisi'kua'mu repau. ²⁴ Ūcuarumu chukuna Jesús neena dierepana, repao sēesi'ere asa mamachīre ka'chanare rua pe'rusinaa'me. ²⁵ Jā'aja'ñe pe'rujuna ña Jesús chukuna'te soni rao ija'che i'kasi'kua'mu:

—Ie masicosome musanukona: Icheja cheja pāi chū'una repa neenare rua cuaja pa'iche'te chū'uju rua chuova'nare cho'oju pa'ime. ²⁶ Jā'ata'ni musanukonapi te'eu pāi chū'uku pasa chini repa cho'ocheja'che cho'omanējū'u. Jā'aja'ñe cho'oma'ñe, cho'oche cho'okaiva'uja'che chekunare cho'okaiu pa'ijū'u. ²⁷ Te'euji chekunare paara chini repa paacojñoku pa'icheja'che pa'ijū'u. ²⁸ Jā'aja'ñe pa'iku'mu chu'u pāire ja'me paa chini Dios Raosi'ku. Pāipi cho'okaapu chini raisi'kuma'mu chu'u. Pāire ūcuanukore re'oja'che cho'okaiu repa cu'are jūni ro'ikasa chini raisi'kua'mu —chiisi'kua'mu repau chukuna'te.

*Na'ava'na ka'chanare Jesús vasosi'ere kumatu
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Ūcuarumu chukunapi Jericó vu'ejoopo pa'isinapi Jesuna'me eta saijuna pāi rua jainuko ja'me saisinaa'me chukuna'te. ³⁰ Eta saiju ñato na'ava'na ka'chava'na ma'a ru'tava'te ñu'isinaa'me. Ūcuarumu repa Jesús caraiche'te asa ija'che i'kaju ujachu'opi cuisinaa'me:

—Pāi Ūcuanukore Paaku, David aperumu pa'isi'ku jojosi'ku, oijū'u chukunava'nare —chiisinaa'me repa.

31 Jã'aja'ne i'kajuna chukuna'te tuhana pãi,
 —Re'omũ. Jo'e i'kamanejũ'u —chiisinaa'me
 repanare. Jã'ata'ni repana jo'e na'a rua cuiju
 i'kasinaa'me.

—Pãi Ũcuanukore Paaku, David aperumũ
 pa'isi'ku jojosi'ku, oijũ'u chukunava'nare —
 chiisinaa'me repana.

32 Jã'aja'ne i'kaju cuijuna asa canuka Jesús
 repanare soni rao ija'che sēesi'kua'mũ:

—¿Ëquere cho'okaau chini sēeñe
 musanukona chu'ure? —chiisi'kua'mũ Jesús
 repanare.

33 Chikuna repana,

—Pãi Ũcuanukore Paaku, chukuna ñakocaã
 ñoa'ku chiime chukuna —chiisinaa'me repana.

34 Jã'aja'ne i'karena Jesús repanani oia repana
 ñakocaãna nouna repana ñakocaã teana
 re'ojañakocaã care'osōsi'kua'mũ. Ũcuarumũ
 repana na'ava'na pa'isina ñakocaã re'oja'che
 ñaju ũcuauni jovo ja'me ku'iju pa'isinaa'me.

21

*Jerusalén vã'ejoopo Jesús sani tĩ'asi'ere
 kua'mũ*

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1-2 Ũcuarumũ chukuna Jesuna'me saiju
 Jerusalén kueñe cajoopo Olivo aikũti
 pa'ijooona Betfagé vã'ejoopona tĩ'asinaa'me.
 Ũcuarumũ Jesús chukuna'te repau neenare
 te'eka'chapanarechi'a saopi'raku ija'che
 chu'usi'kua'mũ:

—Jeejoopona kueñe cajoopona saiijũ'u mʉsanʉkona. Sani ũcuachejana burrava'ore quẽo sʉosiva'ore chĩina'me rĩiva'oni jĩaaajanaa'me mʉsanʉkona. Jĩaa repava'nare jose ichejana rakaijũ'u. ³ Pãiu ũcuauakũji mʉsanʉkonare, “¿Ëque cho'oñu chini mʉsanʉkona jã'ava'nare joseche?”, chiito, “Maire Paakũ iva'nare chiimũ. Na'mi co'choja'mũ repau iva'nare”, chiijũ'u — chiisi'kua'mũ.

⁴ Jesupi jã'aja'ñe i'kauna, aperumũ Dios chu'o kuakaisi'ku tocha jo'kasi'epi ija'che chiicheji ũcuarepa ti'jñesi'kua'mũ:

⁵ Jerusalén vu'ejoopo pa'inare ija'che i'kakaijũ'u: “Ñajũ'u, mʉsanʉkonare chũ'uku raiche. Pe'kerũ pa'iu burrava'o põse ve'eva'o mamakuni tuhiũ raimũ”, chiicheji.

⁶ Ũcuarumũ repana Jesús neena sani repau chũ'usi'e cho'oasome. ⁷ Burrava'ore jĩaa, repaona'me mamakũ'te jose Jesús pa'ichejana ra, kãñapi tuorena Jesús repava'ure tuhisi'kua'mũ.

⁸ Ũcuarumũ pãi rua jainuko repau tuhiũ saima'ana repana sã'sevũ ju'ikãñapi tí'te ja ũhasinaa'me. Chekuna pũti kare veri ũcuama'ana ũhasinaa'me. ⁹ Repau'te tuhana pãi charo sainana'me cho'je raina ija'che i'kajũ cuisinaa'me:

—¡Ikũ aperumũ pa'isi'ku David Jojocojñoku rua masiũ'mũ! ¡Diopi re'oja'che cho'okaau ikure, Repau Raosi'kure! Cunaumũ Pa'iku Dios peore Masiũ'mũ —chiisinaa'me repana.

10 Repaꝝ Jesús Jerusalén vꝝ'ejoopo sani tĩ'asirꝝmꝝ repajoopo pa'ina pãi repaꝝni ñaꝝu chini jainꝝko chi'i repaꝝ'te ja'me tuhasinani ija'che sēesinaa'me:

—¿Jeeja'iu'u jā'u? —chiisinaa'me.

11 Chitena chekꝝna ija'che i'kasinaa'me:

—Galilea cheja pa'ijoopo Nazaret vꝝ'ejoopo raisi'kꝝa'mꝝ jā'u. Jesua'mꝝ. Dios chꝝ'o kꝝakaikꝝ'mꝝ —chiisinaa'me.

*Dios vꝝ'ena kaka pōse ĩsinare Jesús eto saosi'ere kꝝamꝝ
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48)*

12 Ũcuarꝝmꝝ Jesús Dios vꝝ'ena kaka, repavꝝ'e pōse koosinana'me ĩsisinare peore eto saokꝝ chekꝝnare kuri sa'ñekaisina mesako'ñana'me ũkupova'nare ĩsisina ñu'isaisaivꝝã jꝝjo tajño ũhasi'kꝝa'mꝝ. 13 Jã'aja'ñe cho'okꝝ ija'che i'kasi'kꝝa'mꝝ repaꝝ:

—Dios chꝝ'o aperꝝmꝝ tocha jo'kasi'e ija'che kꝝamꝝ:

Chꝝ'u vꝝ'e pãi chꝝ'ure pojojꝝ sēevꝝ'ea'me, chiimꝝ. Jã'ata'ni mꝝsanꝝkona pōse ñaana cho'ocheja'che kaka cu'ache cho'ome ivꝝ'e —chiiꝝ eto saosi'kꝝa'mꝝ Jesús repanare.

14 Ũcuarꝝmꝝ na'ava'nana'me cu'acũ'a paava'na Dios vꝝ'ena kakarena Jesús ña repanare vasosi'kꝝa'mꝝ. 15-16 Jesupi Diochi'a masiche'te cho'oꝝna ña judío phairipãi chũ'unana'me judiópãi che'chona rꝝa pe'rusinaa'me. Ũcuachi'a repavꝝ'e pa'inapi chĩipi Jesús cho'osi'ere ña, cuijꝝ uꝝjachꝝ'opi, “¡Ikꝝ aperꝝmꝝ pa'isi'kꝝ David Jojosi'kꝝ Dios

Raocojñosi'kũ rũa masiũ'mũ!”, chiiũana asa pe'ruũa Jesure ija'che i'kasinaa'me repaña:

—¿Chĩi i'kajũa cuiche asama'kũ mũ'u? —
chiisinaa'me.

Chitena Jesús i'kasi'kũa'mũ.

—Jũũa, asamũ chũ'u. Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e, ¿ñamanaa'ñe mũsanũkona? Ija'che chiimũ:

Vĩjachĩina'me na'a aina Diopi cho'okaiũana

Ũcuauũni pojojũa re'oja'che i'kajanaa'me,
chiimũ —chiisi'kũa'mũ Jesús repanare.

¹⁷ Ũcuarũmũ chũkũna repanare pãi jo'ka Jesuna'me Betania vũ'ejoopona sani kãisinaa'me.

*Higoñũi jo'e kũimaneakũ chini i'kamũ Jesús
(Mr 11.12-14, 20-26)*

¹⁸ Jo'e apeñatato Jesús chũkunana'me Jerusalén vũ'ejoopona jo'e co'isi'kũa'mũ. Co'ikũna Jesure ãucuhaasomũ. ¹⁹ Co'ikũ higoñũa ma'a rũ'tũva nũkañũ'te ña repañũa kueñe sani ñato repara'pũrũã peoñũi ja'ochi'a pa'isi'kũa'mũ. Jã'ajekũna repañũa ija'che i'kasi'kũa'mũ repaũ:

—Jmamarũjẽ'e jo'e ãira'pũrũã kũimaneja'mũ iñũa —chikũna repañũa teana te'erũmũ jũnisõsi'kũa'mũ. ²⁰ Jã'aja'ñe cho'oũna ña cuasajũa chũkũna repaũ neena ija'che sãesinaa'me repaũ'te:

—¿Je'se cho'okũna jã'añũa higoñũa teana jũnisõũ? —chiisinaa'me.

²¹⁻²² Chitena Jesús i'kasi'kũa'mũ.

—Mũsanũkonapi Diore jachama'ñe masi cuasani higoñũa chũ'u cho'osi'eja'chechi'a

cho'oma'ñe, cheke si'ache cho'omasijũ ikũtire aikũtire, “Icheja kũñũ chiarana sũ'a nukajũ'ũ”, chiito repakũti musanũkona chũ'ũñe cho'oja'mũ. Musanũkona Repau'te s̄eeñe peore cho'okaija'mũ Repau, Ũcuauñi masi cuasajũna. Ũcuarepaa'me jã'a —chiisi'kũa'mũ repau.

Jesús rũa masi i'kasi'ere kũamũ

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Jã'aja'ñe cho'ocuha jo'e rani reparũmũ Jesús Dios vũ'ena kakasi'kũa'mũ. Kaka pa'iu che'chokũna judío phairi chũ'ũnana'me judío aina rani ija'che s̄eesinaa'me repau'te:

—¿Je'se cuasa pãi chũ'ũna cho'ocheja'che cho'okũ mũ'ũ? ¿Neepi chũ'ũrena rani cho'okũ mũ'ũ? —chiisinaa'me.

²⁴⁻²⁵ Chitena i'kasi'kũa'mũ repau.

—Chũ'ũ ũcuaja'che musanũkonani chũ'o s̄eniasara. ¿Neepi Juanre Pãi Okoro'vekũ'te ch̄ea raore? ¿Diopi raou? Jã'apãani, ¿pãipi ch̄ea raore repau'te? Musanũkonapi kũaru chũ'ũ ũcuaja'che iere cho'oa'kũ chini chũ'ũre ch̄ea raosi'kũ mami kũaja'mũ musanũkonare —chiisi'kũa'mũ.

Chikũna sãĩñechi'a ija'che cutusinaa'me repana: “¿Je'se mai ikũre i'kajanaa'ñe? Maipi, ‘Juanre Dios ch̄ea raosi'kũa'mũ’, chiito ikũ maire, ‘¿Musanũkona je'se pa'iuana jã'aja'ñe cuasanata'ni Juan chũ'vasi'e cuasamanere?’, chiija'mũ. ²⁶ Ũcuachi'a, ‘Pãipi ch̄ea raosinaa'me’, chiicu'amũ maire. Ina pãi jainũko, ‘Juan Dios chũ'o kũakaikũ pa'isi'kũa'mũ’, chiiju cuasame. Jã'ajekũna maipi jã'aja'ñe i'kato

ina asa pe'rujũ cu'ache cho'ojanaa'me maire", chinasome repaña. ²⁷ Sãĩnechi'a jã'aja'ñe cutu pi'ni Jesure ija'che i'kasinaa'me repaña:

—Juanre raosi'kũ mami vesũme chũkũna — chiisinaa'me.

Chitena Jesús i'kasi'kũa'mũ.

—Chũ'u ũcuaja'che mũsanũkonapi jã'aja'ñe i'karena chũ'ũre chũ'ũ raosi'kũ mami kũamaneja'mũ —chiisi'kũa'mũ repaña.

Pãiu mamachĩi te'eka'chapana cho'osi'ere kũamũ

²⁸ Ūcuarũmũ Jesús repañani chũ'vakũ ija'chere cuasakũ kũasi'kũa'mũ:

—¿Ie je'se cuasokũ mũsanũkonare? Pãiu chĩi ka'chanare mũmũpãichi'a paaasomũ. Paakũji repañare te'eũ'te ija'che i'kaasomũ repaña: “Jmava'ũ, iumucuse chũ'u pĩsi ũche chio cho'oche cho'ojaikajũ'ũ”, chinasomũ.

²⁹ Chikũna mamakũ i'kaasomũ. “Saiũama'mũ chũ'ũre”, chinasomũ. Jã'ata'ni na'a pa'iu jo'e mama cuasa saniasomũ repaña, pũka'kũni cho'oche'te cho'okasa chini. ³⁰ Jã'aja'ñe cho'ocuha pũka'kũ chekũre mamakũ'te ũcuaja'che i'kaasomũ.

I'kaũna asa, “Jaũ, sasa”, chinasomũ. Jã'ata'ni saimaneasomũ repaña —Jã'aja'ñe chiiũ kũasi'kũa'mũ Jesús repañare. ³¹⁻³² Jã'aja'ñe kũa pi'ni repañare ija'che sãniasasi'kũa'mũ repaña:

—Mũsanũkona cuasato repaña mamachĩi, ¿kaũpi pũka'kũ chiiche cho'okakũ? — chiisi'kũa'mũ.

Chikũna i'kasinaa'me repaña.

—Charo i'kacojñosi'kũ —chiisinaa'me.

Chitena Jesús repanare ija'che i'kasi'kua'mu:

—Juan Pãi Okoro'veku rani musanukonare, Dios chũ'ũñe cho'ona re'oja'che pa'iche'te chũ'vasi'kua'mu. Jã'ata'ni jachasinaa'me musanukona. Jã'a cho'oto Romapãi kuri kookainana'me sũ'uromi, Juan chũ'vasi'ere asa chẽa repaña cu'ache cho'oche ũhasõsinaa'me. Jã'aja'ñe cho'osinaajeju repaña jũnisõsirumu Dios pa'ichejana saijanaa'me. Musanukonata'ni repaña cho'oche peore ñasinata'ni mama cuasa cu'ache cho'oche ũhasõmanesinaajeju saimanejanaa'me. Ũcuarepaa'me jã'a — chiisi'kua'mu repau.

Cho'oche cho'okaina cu'ache cho'osi'ere kũamu

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Ũcuarumu Jesús repañani chũ'vakũ jo'e chekere cuasaku kuasi'kua'mu.

—Pãiu cheja paaku pĩsi uche chio tã pi'ni si'acachio rũhiso'koro jeo tusuasomu. Repaso'koro jeo pi'ni uche cha'ca chachojavu je'naasomu repau ũcuate'evũji conora'ka meajacheja pa'ivũ. Ũcuachi'a repachio kuirakaijanapi si'acachio ñaju kuirakaiju paapu chini vũ'e umu nukavũ'e cho'oasomu repau. Peore cho'o pi'ni repa chio kuirakaijanare jãaa jo'ka tũichejana sanisõasomu repau. ³⁴ Sani pa'iu uche tuarumu tĩ'auna repau'te cho'oche cho'okainare uche chio kuirakaina pa'ichejana saoasomu repau, uchere miijani rakaapu chini. ³⁵ Jã'ata'ni sani tĩ'arena ña repaña uche kuirana repanare chẽa te'eũ'te rua asi vaiju, chekuni

vanisōjɯ jo'e chekɯni catapi asi su'aasome. Jā'aja'ñe cho'o ɯchejē'e peonare asichi'a vani co'choasome repana. ³⁶ Co'irena ña ɯche chio paakɯ repaɯ'te cho'oche cho'okainare na'a jainɯkore jo'e ũcuachejana saomasomɯ. Jā'ata'ni sani tī'arena repana ɯche chio kuirakaina peore ũcuaja'che repanare asi vani co'choasome.

³⁷ Jo'e ũcuaja'che cho'o co'chorena ña ɯche chio paakɯ ija'che cuasakɯ i'kaasomɯ: “Chu'ɯ chīini repana pa'ichejana saora. Jā'ureta'ni ña, kɯkɯjacosome repana”, chiiɯ cuasaasomɯ repaɯ. ³⁸ Jā'aja'ñe cuasa mamakɯni saomasomɯ repaɯ. Jā'ata'ni repaɯ mamakɯji sani tī'aɯna ña ɯche chio kuirakaina sāiñechi'a ija'che i'kaasome: “Jā'ɯ ɯche chio paakɯ mamakɯ'mɯ. Puka'kɯ jūnisōsirumɯ repaɯ paasi'e paajaɯa'mɯ jā'ɯ. Vanisōñu jā'ɯni. Maipi puka'kɯ jūnisōsirumɯ repaɯ paasi'ere paañu”, chiniasome repana. ³⁹ Chini repaɯ'te chēa chio rɯ'tɯvana juha sa vanisōasome repana — chiisi'kɯa'mɯ Jesús repanare.

⁴⁰ Jā'aja'ñe kɯacuha repaɯ kɯasi'e asasinare ija'che sēesi'kɯa'mɯ Jesús:

—Repaɯ mamakɯ'te vanisōsi'ere asa ɯche chio paakɯji sani, ɟe'se cho'oja'ɯ repanare ɯche kuirakainare? —chiisi'kɯa'mɯ.

⁴¹ Chikɯna repana i'kasinaa'me.

—Sani repaɯ mamakɯ'te vanisōsinare sāiñe vanisōja'mɯ repaɯ. Repanare vanisō ɯche chio kuirakaijanare chekɯnani jñaa jo'kaja'mɯ repaɯ, cu'ache cho'oma'ñe ɯche tɯa pi'ni repaɯ'te sa īsijanani —chiisinaa'me repana.

⁴² Chitena Jesús i'kasi'kɯa'mɯ.

—¿Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e jma-makarũjẽ'e ñamanaa'ñe mũsanũkona? Ija'che chiimũ:

Pãi vũ'e cho'ona vũ'ña tuu re'ojatuure ku'eju paniasome.

Ku'eju te'etuupũ jñaani cuheasome repana.

Cuheju jo'kaasome repatuupũ.

Chekũnata'ni na'a rũa masinajeju rani repatuupũ mini kuãa sa

repana vũ'e chakavũna nũkoasome,

repana vũ'epi na'a rũa jujaa'ku chini.

Diopi cho'okaiũna jã'aja'ñe cho'ojuña ña cuaca

Repaũni pojojũ i'kame chũkana,

chiimũ. ⁴³ Jã'ajekũna mũsanũkonare ija'che

i'kamũ chũ'ũ: Repaũ chũ'ũ jo'kasi'ere cho'oma'to

ũche paaku repaũ chio kuirakaisinare

cho'osi'eja'che cho'oja'mũ Dios mũsanũkonare.

Mũsanũkonare sẽjosõ chekũnani chẽa paaja'mũ,

Repaũ chũ'ũñe cho'ojanare. ⁴⁴ Pãiu vũ'e tuupũna

tãni rũa asi tãimũ. Ũcuachi'a vũ'e tuupũji pãiuñi

tãito jũnisõmũ —chiisi'kũa'mũ repaũ.

⁴⁵ Ũcuarũmũ judío phairipãi chũ'ũnana'me

fariseopãi Jesús cuasaku i'kasi'ere asa masi, “Iku

Jesús Ũcuau cuasaku kũacheji maini cu'ache

i'kamũ”, chiiju pe'rusinaa'me. ⁴⁶ Jã'aja'ñe

i'kaũna asa pe'ruju repaũ'te chẽañũ chiisinata'ni

pãipi, “Jesús Dios chũ'o kũakaiku'mũ”, chiiju

cuasajũna, “Maipi repaũ'te chẽañe'te chũ'ũto

pe'rujanaa'me ina maire”, chini vajũchũju

chẽamanesinaa'me repana.

22

*Pāi chũ'ukũ mamakũ romi vejarũmũ fiesta cho'oa'jũ chini soisina cho'osi'ere kũamũ
(Lc 14.15-24)*

¹ Ūcuarũmũ Jesús jo'e judío phairipāi chũ'unana'me fariseopāire chũ'vakũ ija'chere cuasakũ kũasi'kũa'mũ:

² —Repaũ chũ'ũñe cho'onare Dios cho'ojache ija'chea'me: Pāi chũ'ukũ repaũ mamakũji romioni vejakũna pojokũ fiesta cho'oasomũ.

³ Jã'aja'ñe cho'okũ ja'me fiesta cho'ojanare repaũ aperũmũ kũasinani soijani raa'jũ chini, repaũ'te cho'oche cho'okainare chũ'ũ saomasomũ repaũ. Jã'ata'ni repana sani soito raicuheasome. ⁴ Raicuharena repaũ'te cho'oche cho'okainare jo'e chekũnani saomasomũ. “Ija'che chũ'o sa kũajũ'ũ repanare: Chũ'ũpi chũ'ũna vacava'nare ãure ãujũna jujusiva'nare vani peore care'vacuhasi'ea'me. Rani ñaa'jũ; chũ'ũ neekũ romi vejache'te pojojũ ãure ãũu, chiijũ'ũ repanare”, chiniasomũ repaũ.

⁵ Jã'ata'ni repana soicojñosina asa jachajũ raicuheasome. Cuheku te'eũ repaũ chiore ñara chini saniasomũ. Chekũ pōsere ĩsira chini saniasomũ. ⁶ Chekũnata'ni pāi chũ'ukũ saosinare chẽa te'enare asi vaijũ chekũnani vanisōasome. ⁷ Repanare vanisōsi'ere asa pāi chũ'ukũ rũa pe'rukũ repaũ neenare sōtaopāi chũ'ũ saomasomũ, repaũ'te cho'oche cho'okainare vanisōsinani sãĩñe vanisō repana pa'isijoope peore uosōa'jũ chini.

⁸ Jã'aja'ñe cho'ocuhasirũmũ repaũ pāi chũ'ukũ repaũ'te cho'oche cho'okainare jo'e i'kaasomũ.

“Chũ'u neeku romi vejache ñaju pojoju fiesta cho'ojache peore care'vacuhasi'ea'me. Chũ'u charo soisinata'ni raicuhesinajeju fiesta ja'me cho'omanejanaa'me repa na raicuhesi'e ro'i. ⁹ Jã'ajekuna callejoovũã pã rua nuka ku'ijoovũãna sani musanukona tijñanare ũcuauanare soni rajũ'u, fiesta'te ja'me cho'oa'ju”, chiniasomũ repa. ¹⁰ Chikuna eta sani ku'iju repa na tijñasinare pã, cu'ache pa'inana'me re'oja'che pa'inare ũcuanukore soni ra pã chũ'uku vu'ena cuaoasome repa. Jã'aja'ñe cho'orena repavũ'e timuvũ'e kakaasome pã.

¹¹ 'Ūcuarũmũ pã chũ'uku repa soisinani ñara chini fiesta cho'oruupũna kaka pãiu'te te'eũ'te romi vejaku'te pojona fiesta cho'ojũ ju'ikãña ju'imava'uni ñaasomũ. ¹² Ña repa'te ija'che i'kaasomũ: “¿Je'se pa'ina mu'u romi vejaku'te fiesta cho'ona ju'ikãña ju'ima'kupi ja'me kaka pa'iku icheja?”, chiniasomũ. Jã'ata'ni repa i'kamaneasomũ. ¹³ Ūcuarũmũ repa pã chũ'uku ãu ãunare ija'che i'kaasomũ: “Ikũre jũjñana'me cũ'a ṽe chijachejana ve'sena etua jo'kajũ'u. Ūcuachejare pa'iu oiu cõjire asoche ãiu paau”, chiniasomũ. ¹⁴ Dios ũcuaja'che pã chũ'uku cho'ocheja'che pã ũcuanukore soimũ Repa'ni cuasaju jovo re'oja'che paaru chini. Jã'ata'ni pãipi repa'ni cuheju te'eva'na cuasajũna jainukore ch̃ea paama'mũ Dios — chiisi'kua'mũ Jesús repanare.

Jesús pã chũ'unare kuri ro'iche'te i'kasi'ere kũamũ

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Ūcuarumũ fariseopãi Jesupi jã'aja'ñe i'kauna asa sani sãinechi'a cutuasome.

—Chekũnani Jesús pa'ichejana saõnu mai. Repanapi chũ'ore sějuna repauji tĩĩne i'kato maire chũ'unani kuañu repau i'kasi'e. Maipi kũato chekurumũ repau'te chẽañe chũ'ujanaa'me repana —chiiju repana cho'ojache care'vaasome repana. ¹⁶ Chini repana neenare te'enare chẽa Herode'te chiikuanupũ ja'me pa'inare raosinaa'me repana, Jesuni ija'che i'kaa'ju chini:

—Masiũ, chũ'o ũcuarepare cutukũ'mũ mũ'ũ. Pãipi asa chẽa re'oja'che paapũ chini Dios chũ'ũñe ũcuarepare che'chokũ'mũ mũ'ũ. Jã'a masime chũkũna. Mũ'ũ che'choche'te chekũnapi asa cu'ache i'katõjẽ'e kũkũ cuasoma'ñe ũcua che'chokũ pa'ikũ'mũ mũ'ũ. ¹⁷ Jã'ajekũna mũ'ũni chũ'o sēniasañu chiime chũkũna, mũ'ũ cuasakũ i'kache'te asa masiñu chini. Romapãi chũ'ũkũji Cēsapi, chũkũna pa'iche ro'ire sēeto, ¿ro'ijanaa'ñe chũkũna repau'te? Jã'apãani, ¿ro'imanejanaa'ñe? ¿Je'se cuasakũ mũ'ũ? —chiisinaa'me repana.

18 Jã'ata'ni Jesús repana cu'ache cho'oñu chi-iche'te masikũ ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Re'oja'che pa'ina cho'ocheja'che sē'sevũchi'a re'oja'che cho'ome mũsanũkõna. Chũ'ũpi tĩĩnere i'kaa'kũ chini jã'aja'ñe sēeme mũsanũkõna chũ'ũre. ¹⁹ Kurire'reva mũsanũkõna pa'iche ro'i ro'ijare'reva'te mini ñõjũ'ũ chũ'ũre —chiisi'kua'mũ repau.

Chikuna repau'te kurire'reva miiyani ra ñosinaa'me repana. ²⁰ Ñojuna Jesús ija'che i'kasi'kua'mu repanare:

—Iku kurire'reva pa'iku kuechusi'ku, ¿keeja'ia'u? Ūcuachi'a, ¿nee mamipi pa'iku ire'reva? —chiisi'kua'mu.

²¹ Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Maire chũ'uku César chiana'me repau mami pa'imu jā'are'reva —chiisinaa'me repana.

Chitena Jesús i'kasi'kua'mu repanare.

—Jā'a pa'ito pa'iche ro'ire repauji kuri ro'iche chũ'uto ro'ijũ'u repau'te. Dios chũ'u jo'kasi'e ūcuachi'a cho'ojũ pa'ijũ'u —chiisi'kua'mu Jesús repanare.

²² Jā'aja'ñe i'kauna asa kuku repau'te jo'ka sanisōsinaa'me repana.

Jũ'isina vajuraiche'te Jesure sēniasasi'ere kua'mu

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Ūcuaumucusena saduceopāi te'ena Jesuni ñañu chini raisinaa'me. “Pāi jũ'isina jo'e vajuraimanejanaa'me”, chiijũ cuasanajejũ Jesure ija'che sēesinaa'me repana:

²⁴ —Masiu, Diopi chũ'uuna Moisés aperumu maire tocha jo'kasi'e ija'che chiimu:

Pāiu romio'te vejasi'kupi, chuta'a chĩ peokũji jo'ka jũnisōru repau cho'jeuji veja paa'ku majaa'chu paasi'kore.

Repaoni veja chĩire paaku ija'che cuasaku paa: “Chu'u a'chu jũnisōsiva'u chĩjanaa'me ina chu'u chĩ”, chiau,

chiimũ repaũ tocha jo'kasi'e. ²⁵ Jã'ajekũna chũ'o kuañũ chiime chũkũna mũ'ure. Icheja chũkũna'te ja'me pa'isina majapãichi'a sieterepana pa'isinaa'me umupãi. Pa'ijũ repana majaa'chũ chareparo cakũpi te'eũ romio'te veja paakũ chuta'a chĩi peokũji jo'ka jũnisõsi'kua'mũ.

²⁶ Jo'ka jũnisõũna cho'jeũ repaũ majaa'chũ rãjo pa'isi'koni veja paakũ ũcuaja'che chuta'a chĩi peokũji jo'ka jũnisõsi'kua'mũ. Jũnisõũna na'a cho'je cakũ ũcuate'eo'te veja ũcuaja'che chĩi peokũji jũnisõsi'kua'mũ. Jã'aja'ñechi'a sieterepana ũcuanũko ũcuate'eo'te vejajũ chĩi peonachi'a jo'ka jũnisõsinaa'me repana.

²⁷ Repana peore jũnisõsirũmũ romio ũcuaja'che jũnisõsi'koa'mo. ²⁸ Jã'ajekũna pãi jũnisõsina ũcuanũko jo'e vajũraisirũmũ, ¿kaupi repao'te jo'e paaja'ũ? —chiisinaa'me repana.

²⁹ Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ repanare.

—Tĩiñe cuasame mũsanũkona. Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'ejẽ'e vesũjũ jũ'isinare Dios vasomasichejẽ'e vesũme mũsanũkona.

³⁰ Pãi ũcuanũko jo'e jũni vajũraisirũmũ umupãina'me romi jo'e vejamanejanaa'me Diore ja'me pa'ina ángeles pa'icheja'che pa'inajejũ. ³¹ Diopi i'kakũna asajũ pãi jũ'isina vajũrajachere kũajũ tocha jo'kasi'e,

¿ñamanaa'ñe mũsanũkona? Ija'che chiimũ:

³² “Chũ'ũ Dios, pãi jũnisõsinarejẽ'e vajũnareja'che ñakũ'mũ, repana rekoñõãpi vajũkũna.

Jã'ajekũna mũsanũkona aipãi vajũrũmũ chũ'ure cuasasinare paakũ'mũ chũ'ũ, Abrahamre, Isaare, Jacobre”, chiisi'kua'mũ Dios,

chiimũ repa tocha jo'kasi'e —chiisi'kua'mũ Jesús repanare saduceopãi.

³³ Jesupi jã'aja'ñe che'choũna asa kũkũasome repana.

Dios pãi na'a rũa chũ'ũñe'te kũamũ Jesús

(Mr 12.28-34)

³⁴ Jesupi jã'aja'ñe masi chũ'vaũna saduceopãi jo'e i'kamanesi'ere asa fariseopãi repaũ pa'ichejana rani chi'isinaa'me. ³⁵ Chi'i repanare ja'me pa'ikũ te'eũ judiõpãi che'chokũji Jesure ija'che sãesi'kua'mũ, repaũ masiche'te cho'o ñara chini:

³⁶ —Dios maire chũ'ũ jokasi'e, ¿jeea'che Repaũ maire na'a rũa cho'ojũ'ũ chiiche? — chiisi'kua'mũ.

³⁷ Chikũna Jesús ija'che i'kasi'kua'mũ:

—Pãi Ũcuanũkore Paakũni Dioni mũsanũkona aũji rũa cuasaju pa'ijũ'ũ. Mũsanũkona rekoñoãna'me cuasache peore jã'api Dioni rũa cuasaju pa'ijũ'ũ. Jã'aa'me Repaũ chũ'ũrepache.

³⁸ “Jã'are na'a rũa cho'ojũ pa'ijũ'ũ”, chiimũ Dios.

³⁹ Cheke ũcuaja'chea'me, repaũ chũ'ũrepache. Ija'che chiimũ: “Mũsanũkona meñe oicheja'che chekũnare oiju pa'ijũ'ũ”, chiimũ. ⁴⁰ Jã'are ka'chamajña cho'ojũ pani, cheke Repaũ chũ'ũsi'e ũcuate'erũmũ peore cho'ocheja'che cho'ome mũsanũkona Repaũji ñato, aperiũmũ Repaũ chũ'o kũakaisina che'chosi'e ũcuachi'a — chiisi'kua'mũ repaũ.

¿Nee chũia'ũ pãire chũ'ũa'kũ chini Dios Raosi'kũ?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41-42 Repana fariseopāi chi'isikuanupū chuta'a pa'ijūna Jesús repau pa'iche'te kuara chini ija'che sēesi'kua'mu repanare:

—Cristo, Dios raoja'mu chiisi'ku pa'iche'te cuasani, ¿je'se cuasache musanukona? ¿Nee chiia'u repau? —chiisi'kua'mu Jesús repanare.

Chikuna i'kasinaa'me repana.

—Aperamu pa'isi'ku David Jojosi'kua'mu repau —chiisinaa'me repana.

43-44 Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Repau David, aperamu Dios Rekochoji cho'okaiuna ija'che i'kaasomu:

Cristo Dios Raojau chu'ure paaku'mu, chiniasomu. Ūcuachi'a cheke ija'che chiimu repau i'kaku tocha jo'kasi'e:

Dios chu'ure Paaku'te ija'che i'kaasomu:

“Chu'ure kuele űjajũtu cakã'kona puujũ'u.

Chu'upi cho'okaiuna mu'ure cuhesina űcuanuko mu'u chũ'ũne cho'ojanaa'me”, chiniasomu Dios.

Jã'aja'ne tocha jo'kaasomu David. ⁴⁵ ¿Je'se pa'ijuna, David, “Chu'ure paaku'mu Cristo”, chiisi'eta'ni, “David Jojosi'kua'mu Cristo”, chiiche pãi? —chiisi'kua'mu Jesús repanare.

⁴⁶ Jã'aja'ne i'kauna asa sãine i'kavesuju te'echu'opojẽ'e i'kamanesinaa'me repana. Jã'ajekuna repana fariseopãi jã'arumupi pi'ra repau'te te'eujẽ'e jo'e chu'o sēevajuchusinaa'me.

23

Fariseopãina'me judíopãi che'chona cu'ache cho'oche'te kwamu Jesús

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Jã'a i'ka pi'nisirumu pãire ija'che i'kasi'kua'mu Jesús, chukuna'te repau neenare ũcuachi'a:

² —Maire judíopãi che'chonana'me fariseopãi si'arumu Moisés tocha jo'kasi'e chu'vaju pa'ime, pãipi asa chëa cho'ojũ paapu chini. ³ Repana chu'vaju chũ'ũne peore asa jachama'ne cho'ojũ pa'ijũ'ũ. Repana pa'icheta'ni ña chëa ũcuaja'che pa'imanejũ'ũ musanukona. Ũcuana i'kache cho'oma'ne chekere cho'onaa'me repana.

⁴ Jmamarujë'e repanare cho'ouama'ñere chekunare rua cuajare si'ache chũ'ũ jo'kanaa'me repana. ⁵ Aperumu pa'isina judío umupãi Dios chũ'usi'e cho'ojũ va'i ca'nipi rũhira'vuruã cho'o ũcuara'vuruã sa'navuãna Dios chu'o tochasija'oruã mañaasome, repana jũjñare quëo tũñu chini. Jã'ajekuna repana fariseopãi pãipi ña, “Re'onajeju Dios chu'o rua chiime ina”, chiapu chini si'ache cho'ojũ Dios chu'o tocha maña tũira'vuruã na'a uvavuã cho'o repana chiapuãna'me jũjña quëo tũime repana. Ũcuaja'che pãipi ña, “Diore rua cuasanaa'me jã'ana”, chiapu chini kãña re'ojakãñapi uvacueñoãre ju'iju nuka ku'ime repana. ⁶ Ũcuaja'che pãipi repnani ãu ãuñu chini soito mua repnare soisi'kure kueñe ñu'ineeme repna. Ũcuachi'a mai judíopãi chi'ivũ'ena mua kakani masina ñu'isaivũãre

ñu'ineenaa'me repana. ⁷ Ûcuachi'a ãu ïsichejñare ku'ijuna, pãipi repanani ña chëa pojoju, “Peore masinajeju pãi che'chonaa'me ina”, chiito rua pojonaa'me repana.

⁸ 'Musanukonata'ni pãire che'choni rupu repanapi musanukonani, “Peore masinajeju pãi che'chonaa'me ina”, chiapu chini che'choto cu'amu. Musanukona chu'ure cuasaju mapãija'ñechi'a pa'inaa'me. Musanukonare che'choku peore Masiu ùcuate'e'u'mu chu'u, Dios Raosi'ku. ⁹ Ûcuachi'a icheja cheja pa'inare te'e'u'terejẽ'e masinare, “Peore masi'u'mu iku”, chini repau'te, “Ja'ku”, chiiju pa'imanejũ'u, Cunaumu Pa'iku'te Diorechi'a ùcuate'e'u'te peore Masiu'te Ja'ku paanajeju. ¹⁰ Ûcuachi'a pãi chũ'uni rupu repanapi musanukonani, “Peore masinajeju pãi chũ'una'a'me ina”, chiapu chini chũ'uto cu'amu. Musanukonare chũ'uku peore masi'u ùcuate'e'u'mu chu'u, Dios Raosi'ku. ¹¹ Musanukonapi te'e'u chekunare pãi chũ'ura chini cho'оче cho'okaiva'uja'che chekunare re'oja'che cho'okaiu pa'ijũ'u. ¹² Ija'chea'me: Pãi ùcuanapi meñe, “Chekunare na'a rua masime chukuna”, chiiju cuasanare, “Rua vesunaa'me ina”, chiija'mu Dios. Jã'ata'ni repanapi meñe, “Chekunare na'a rua vesunaa'me chukuna”, chiiju cuasanare, “Rua masinaa'me ina”, chiija'mu Dios —chiisi'ku'a'mu Jesús.

¹³ Ûcuarumu Jesús fariseopãina'me judíopãi che'chonare ija'che i'kasi'ku'a'mu:

—Sẽ'sevuchi'a re'oja'che cho'onajejuna rua cu'ache ti'jñeja'mu musanukonare judíopãi

che'chonana'me fariseopāi. Dios chũ'o masinata'ni chũ'uni cuhejũ Dios pa'icheja saimanejanaa'me mʉsanʉkona. Jǎ'ajekuna chekuna ũcuaja'che chũ'ure cuasajũ jovoŋu chiisinata'ni jovoma'me mʉsanʉkona chũ'ure cuheche'te ñani. ¹⁴ Ũcuachi'a va'jeva'na paache jorejũ tutesōnaa'me mʉsanʉkona. Jǎ'aja'ñe cho'onata'ni pāipi ña, "Re'onaa'me ina", chiapũ chini Diore sēni rʉa jeerumũ sēejũ pa'inaa'me mʉsanʉkona. Jǎ'aja'ñe cho'onajejuna Diopi chũ'ũna rʉa cu'ache ti'jñeja'mũ mʉsanʉkonare, sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onare.

¹⁵ 'Sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onajejuna rʉa cu'ache ti'jñeja'mũ mʉsanʉkonare judíopāi che'chonana'me fariseopāi. Jǎ'aja'ñe cu'ache pa'inapi si'achejña ku'ijũ chiaraã chekukã'jño jēni, pāi jainukore che'chome mʉsanʉkona, repa'napa asa chēaa'jũ chini. Mʉsanʉkonapi che'chojuna asa chēasina mʉsanʉkonare na'a cajejaiche cu'ache pa'inajejũ mʉsanʉkona saijatoana vati toana saijanaa'me repa'na.

¹⁶ 'Na'ava'napi ũcuaja'che na'ava'nani juha sacheja'che chekʉnare cu'ache che'chonajejuna rʉa cu'ache ti'jñeja'mũ mʉsanʉkonare. Ija'che i'kajũ che'chonaa'me mʉsanʉkona: "Dios mamire i'kacuhejũ Repaũ vũ'ere roijũ, 'Cho'ojanaa'me', chiisi'ere cho'omaneni cu'ache cho'oma'me. Jǎ'ata'ni Dios vũ'e pa'imajñarũã pachokuri cho'osimajñarũãre roijũ, 'Cho'ojanaa'me', chiisi'ere cho'omaneni cu'ache cho'ome mʉsanʉkona", chiinaa'me.

17 ¡Ñakocaã ñamava'naja'ñe rúa vesúnaa'me mʉsanʉkona! ¿Keere Dios na'a rúa chiiku? ¿Repau vʉ'e? Jã'apãani, ¿pachokuri repavʉ'equée? Dios rúa chiimʉ Repau vʉ'e. Repa pachokuri ũcuachi'a repavʉ'e pa'ichejekuna chiimʉ Repau. 18 Ũcuachi'a ija'che i'kanaa'me mʉsanʉkona: “Mesako'a pãi Diore ĩsisimajñaruã tʉo ʉoko'are roiju, mʉsanʉkona ‘Cho'ojanaa'me’, chiisi'ere cho'omaneni cu'ache cho'oma'me. Jã'ata'ni Diore ĩsisimajñaruãre roiju, ‘Cho'ojanaa'me’, chiisi'ere cho'omaneni cu'ache cho'ome”, chiinaa'me. 19 ¡Ñakocaã ñamava'naja'ñe rúa vesúnaa'me mʉsanʉkona! ¿Keere Dios na'a rúa chiiku? ¿Repau'te ĩsimajñaruã? Jã'apãani, ¿repamajñaruã ʉoko'a? Dios rúa chiimʉ repau'te ĩsimajñaruã. Repako'a ũcuachi'a repau'te ĩsimajñaruã ʉoko'ajekuna chiimʉ Repau. 20 Repako'are pãipi roiju i'kani repako'a tʉosi'e ũcuachi'a peore roiju i'kame. 21 Ũcuaja'che Dios vʉ'ere roiju i'kani repavʉ'e Pa'iku'te Diore ũcuachi'a roiju i'kame. 22 Ũcuaja'che cʉnaʉmʉre roiju i'kani repacheja pa'isaiʉ Dios chũ'ʉku ñu'isaiʉ'te roiju ũcuachi'a repasaivʉ ñu'iku'te Diore roiju i'kame. 23 'Dios chũ'ʉ jo'kasi'ere cho'oju ja'oruã ʉu va'isʉche maña kua'koja'oruãre si'arʉmʉ ĩsiju pa'inaa'me mʉsanʉkona, Repau chʉ'ʉre ĩsijũ'ʉ chiisi'e. Chekʉrʉmʉ dierepaja'oruã jñaani te'eja'oru ĩsinaa'me. Chekʉrʉmʉ cienrepaja'oruã jñaani dierepaja'oruã ĩsinaa'me. Jã'aja'ñe cho'onata'ni Dioni masi

cuasamañe pa'ijũ sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onajejũ Dios chũ'urepache asa jachajũ cho'omanaa'me mʉsanʉkona: re'oja'che cho'oche, chekʉnare oijũ pa'iche, chekʉnare ũcuarepa cho'oche. Jã'aja'ñe cho'onajejũna rʉa cu'ache ti'jñeja'mʉ mʉsanʉkonare fariseopãina'me judíopãi che'chonare. Repa cu'amajñarũ ũcua ĩsijũ pa'ijũ'ũ Diore. Repaũ chũ'usi'ea'me jã'a. Jã'ata'ni, "Chekʉnare re'oja'che cho'okaiche'te na'a rʉa cho'oju pa'ijũ'ũ", chiimʉ Dios. ²⁴ Na'ava'napi chekʉnani juha sacheja'che cho'ome mʉsanʉkona. Āiñena mi'api tuãni mañaru jmava'ureta'ni ña mini sējo āiñeja'ñe Dios rʉarepa chũ'uma'ñere si'arũmʉ cuasajũ rʉa cho'ome mʉsanʉkona. Ũcuachi'a camelloji tuãni mañaru ʉjau'teta'ni ña mini sējoma'ñe ũcuau'te cuasoma'ñe teana rʉosõñeja'ñe Repaũ chũ'urepacheta'ni cuasamarʉ cho'oma'me mʉsanʉkona.

²⁵ Ũcuachi'a cʉnarorona'me cʉnare'a sē'sevuãchi'a sosajũ sa'navuã sosama'ñeja'ñe mʉsanʉkona rekoñoã cu'ache cuasache jo'kasõmanajejũ sē'sevuchi'a re'onaja'ñe cho'oju chekʉna nee jorejũ tute paanaa'me mʉsanʉkona. Ũcuachi'a mʉsanʉkonare cho'ouache ũcuauache cho'onaa'me. Jã'aja'ñe pa'ijũna Diopi chũ'ũna rʉa cu'ache ti'jñeja'mʉ mʉsanʉkonare fariseopãina'me judíopãi che'chonare. ²⁶ Mʉsanʉkona fariseopãi rekoñoã cu'ache cuasanaa'me. Jã'ajekʉna mʉsanʉkona rekoñoã cu'ache cuasache'te jo'kasõjũ'ũ. Jo'kasõni re'oja'che cho'oju pa'ijanaa'me mʉsanʉkona.

27-28 'Musanukona judíopāi che'chonana'me fariseopāi pāi'u'te tāsicheja catapu poja'che choasi'p̄are nukorena re'oja'che ñoñeja'ñe sē'sevuchi'a re'onaja'ñe ñome. Jā'ata'ni musanukona rekoñoã jũ'isi'kure tāsicoje sa'navu jā'jusi'ena'me tara pa'icheja'che cu'ache cuasanata'ni sē'sevuchi'a re'onaja'ñe cho'ojuna pāi ña, "Re'onaa'me ina", chiime musanukonare. Jā'aja'ñe cho'ojuna rua cu'ache ti'ñeja'mu musanukonare.

29 'Sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onajejuna rua cu'ache ti'ñeja'mu musanukonare judíopāi che'chonana'me fariseopāi. Ūcuachi'a aperumu Dios ch̄'o kuasiva'nana'me Dioni cuasaju re'oja'che pa'isinare musanukona aipāipi vanisōsiva'nare tāsichejña sē'sevuāchi'a, re'oja'che ñochejña care'vaju pa'ime musanukona, pāipi ña, "Dios ch̄'o kuaju chuenisōsiva'nare oime jā'ana", chiapu chini. ³⁰ Jā'aja'ñe cho'ojū ija'che i'kanaa'me musanukona: "Mai aipāi pa'irumu chukunapi ja'me pani Dios ch̄'o kuasiva'nare vanisōmanera'asinaa'me", chiinaa'me.

³¹ Jā'aja'ñe i'kaju, "Dios ch̄'o kuasiva'nare vanisōsina jojocojñosinaa'me chukuna", chiicheja'che kua jñaume musanukona.

³² Musanukona aipāi cho'osi'ēja'che cu'ache cho'ojū pañu chiime musanukona. Jā'aja'ñe cho'ojuna rua cu'ache ti'ñeja'mu musanukonare.

³³ 'Aña pa'icheja'che rua cu'ache pa'inaa'me musanukona. Jā'ajekuna Dios musanukonare vati toana saoja'mu. ³⁴ Jā'aja'ñe pa'inani ch̄'u

mʉsanʉkonare Dios chʉ'o kʉajanana'me Repaʉ chʉ'o che'chojanana'me masinare chʉa raoja'mʉ. Jǎ'ata'ni mʉsanʉkona repanare cuhejʉ te'enare vanisõjʉ chekʉnare kurususẽ'veroãna jẽ'jo vʉasõjʉ jo'e chekʉnare mai judíopǎi ch'i'ivʉñana mʉva asi vaijanaa'me. Ûcuaja'che repanani cu'ache cho'oñu chini vʉñajoopoã repana saisijooopã tuha ku'ejanaa'me mʉsanʉkona. ³⁵ Jǎ'are cuhasõma'ñe cho'oju pani, aperʉmʉ Dioni cuasajʉ re'oja'che pa'inare vanisõsi'e ro'i mʉsanʉkonapi peore ro'ijanaa'me. Chareparo re'oja'che cho'osi'kure Abelre vanisõsirʉmʉpi Berequías mamaku'te Zacaríate, Diore ísimajñarʉã ʉochejana vanisõrʉmʉjatʉ'ka re'oja'che pa'isinare mʉsanʉkona aipǎipi vanisõrena mʉsanʉkonapi ro'ijanaa'me repanare vanisõsi'e ro'i. ³⁶ Ûcuarepaa'me jǎ'a. Irʉmʉ pa'inapi repana cho'osi'e peore ro'ijanaa'me mʉsanʉkona —chiisi'kʉa'mʉ Jesús repanare.

*Jerusalén vʉ'ejoopo pa'inani oimʉ Jesús
(Lc 13.34-35)*

³⁷ Ûcuarʉmʉ Jesús jo'e i'kasi'kʉa'mʉ.

—Mʉsanʉkona Jerusalén vʉ'ejoopo pa'ina cu'ache cho'oche'te ñaku rʉa suma'ku pa'imʉ chʉ'ʉ. Kuraõ repao chĩiva'nare kue'chaka vʉ'evʉãna soni paacheja'che re'oja'che cho'okasa chiiku'teta'ni cuheme mʉsanʉkona chʉ'ʉre. Mʉsanʉkona Jerusalén vʉ'ejoopo cana Repaʉ chʉ'ore mʉsanʉkonani kʉaa'ju chini Dios raosiva'nare cuhejʉ vanisõnaa'me. Ûcuachi'a Repaʉ chʉ'ore chʉ'vaa'ju chini

Dios raosiva'nare cuheju si'arumũ catapi su'a v̄easõnaa'me musanukona. ³⁸ Asarepajũ'u. Ijoopo musanukona pa'ijooopo Jerusalén vu'ejoopo, pãipi cu'ache cho'oñu chiito ãsemaneja'mũ Dios. Æsemauna pãi rani peore ñañosõjanaa'me ijoopo. ³⁹ Chekere kuara. Saipi'ramũ chu'u chura. Sanisõuna rua jeerumũ ñamanejanaa'me musanukona chu'ure. Jã'ata'ni chu'upi jo'e chejana cajekuna ña, “Diopi re'oja'che cho'okaau ikure, Repau Raoku'te”, chijjanaa'me musanukona chu'ure —chiisi'kuuamũ Jesús.

24

Dios vu'e ñañosõjañere kuamũ Jesús
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Æcuarumũ Jesús Dios vu'e pa'isi'kupi eta saiuna chukuna repau neena repau'te rani,
—Dios vu'e pa'iche'te ñaju cutuñu —
chiisinaa'me. ² Chitena Jesús ija'che
i'kasi'kuuamũ:

—Musanukona ivu'e Dios vu'e pa'iche'te peore ñaju cutume. Jã'ata'ni na'a pa'isirumũ, catapuã te'epujẽ'e chekupuna'me su'ima'ñe peore ñañosõjanaa'me pãi ivu'e —chiisi'kuuamũ Jesús chukuna'te.

Cheja si'api'rarumũ cho'ojachere kuamũ
(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24; 21.7-24)

³ Jã'aja'ñe i'kacuha Jesús chukuna repau neenana'me sani Olivo aikütina mũni puu ñu'isi'kuuamũ. Æcuarumũ chukuna repauni

chũ'ore te'ena sēniasañu chini raisinaa'me repau'te. Rani ija'che sēesinaa'me:

—Mu'u chukuna'te kuasi'e, ¿jeerumu cho'ojachea'che? Ũcuachi'a mu'u jo'e raijarumuna'me icheja cheja si'ajarumu tĩ'añe, ¿je'se masijanaa'ñe chukuna? —chiisinaa'me chukuna.

⁴ Chitena Jesús i'kasi'kua'mu.

—Ñarepaju pa'iju jorena i'kache asa chēama'ñe pa'ijũ'u. ¡Cacu'ocojñoñe! ⁵ Pāi jainuko te'enachi'a ku'iju jorejũ chũ'uni roiju, “Dios Raosi'kua'mu chũ'u. Cristoa'mu”, chiijanaa'me. Jã'aja'ñe i'kaju jorejuna pāi jainuko repanare cuasaju jovojanaa'me repana.

⁶ Ũcuachi'a si'achejña pāi vaiche asani kukumanejũ'u musanukona. Jã'aja'ñe pa'ija'mu cheja si'api'raramu. Jã'ata'ni cheja chuta'a si'amaneja'mu. ⁷ Pāi ũcuate'echeja pa'ina chekũchejña pa'inani sani vanisōjanaa'me. Ũcuaja'che ruarepa asuku āupi aineemauna pāi si'achejñarũã āucuhana jūnisōjanaa'me. Ũcuaja'che cheja si'achejñarũã ruu pi'ruja'mu.

⁸ Jã'ata'ni peore jã'a na'a ruu cu'ache cho'orũmupi tĩ'api'raku chareparo cho'oche'me.

⁹ 'Reparumu pāi musanukonare chũ'uni cuasajuna cuheju chēa sa chekunani jo'kajanaa'me, cu'ache cho'oa'ju chini. Jã'aja'ñe cho'ojũ musanukonare te'enare vanisōjanaa'me repana. Pāi si'avāju musanukonare chũ'uni cuasajuna cuhejanaa'me. ¹⁰ Reparumu pāi jainuko chũ'ure cuasache jo'kasō pa'iju, chũ'ure ũcua cuasava'nare cuheju chekunapi

repanani cu'ache cho'oa'ju chini rope'e chũ'u jo'kajanaa'me. ¹¹ Ũcuachi'a pãi jainuko te'enachi'a ku'iju, "Dios chu'o kuakaiku'mu chu'u", chiiju joreju pãi jainukore cacu'ojũ pa'ijanaa'me. ¹² Reparũmu rũa si'ache cu'ache cho'orũmũjekuna pãi jainuko chekunare cuasache jo'kasõjanaa'me. ¹³ Jã'ata'ni pãi repa jũnisõrũmũjatũ'ka chu'ũre masi cuasana Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me. ¹⁴ Pãi cu'ache cho'oche ũhasinare Dios chẽa paache kuachu'o Repaũ chu'o re'oja'che chu'ũre cuasanapi ku'iju chu'vajanaa'me, pãi si'achejũna pa'ina asa chẽaa'ju chini. Jã'aja'ũe cho'o pi'nisirũmũna icheja cheja si'asõja'mũ.

¹⁵ 'Dios chu'o aperũmu kuasi'ku Daniel tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

Na'a pa'isirũmu pãi Dios cuheche'te rupũ tũosi'kũni Dios vu'ena sa nũko,

"Dioa'mũ iku. Pojojũ'u ikũre", chiijanaa'me, chiimũ. Repa tochasi'ere ña masijanaa'me mũsanũkona. ¹⁶ Pãipi jã'aja'ũe cho'ojũna ñani Judea cheja pa'ina aikũjũnana vu'vu katisõa'ju. ¹⁷ Pãi ũcuauana repa vu'ũa ve'koroãre pani cu'amajũnarũãre miũu chini kakama'ũe teana vu'vũsõa'ju. ¹⁸ Ũcuaja'che pãi chiũo saisina pani repa vu'ũa paache'te cu'amajũnarũãre miũu chini co'ima'ũe teana ũcuachejari vu'vũsõa'ju. ¹⁹ Reparũmu romiva'nare chũi sũ'iva'nana'me oje chũsava'nare rũa vesache cu'ache pa'ija'mũ. ²⁰ Dioni rũa sũejũ pa'ijũ'u, reparũmũpi pũaumucusena jã'apãani okorũmũna tĩ'ama'nea'ku chini. ²¹ Reparũmu

tĩ'aru mamarumupi pi'ra irumujatũ'ka pãi jmakarujẽ'e ñama'ñepi cu'a rua cu'acheji pa'ija'mũ. Ũcuachi'a reparumũ cho'osi'e cu'a jo'e ti'ñemanaja'mũ. ²² Repa cu'ache pa'irumũre Diopi ãsemauna na'a jeerumũ cu'ache pa'ito pãi te'eujẽ'e jujamañe cho'osõra'ame. Jã'ata'ni Diopi Repaũ chẽa paanani oiũ ãsekuna cu'a rua jeerumũ pa'imaneja'mũ.

²³ 'Reparumũ pãi musanukonare ija'che i'kajanaa'me: "Rani ñajũ'ũ. Dios Raosi'ku Cristo ichejare pa'imũ". Jã'apãani, "Sani ñajũ'ũ. Dios Raosi'ku jeechejare pa'imũ", chijanaa'me. Pãipi jã'aja'ñe i'kato asa jachajũ'ũ musanukona. ²⁴ Reparumũ pãi te'ena ku'ijũ jorejũ, "Dios Raosi'ku'a'mũ chũ'ũ. Cristoa'mũ", chijanaa'me. Chekuna, "Dios chũ'o kuakainaa'me chũkuna", chijanaa'me. Jã'aja'ñe jorejũ i'kajũ Dios cho'ocheja'chere cho'o ñojanaa'me repaña, Dios chẽa paanapi ña Repaũ'te cuasache'te jo'kasõ ũcuanani jovo repaña chũ'ũñe'te cho'oju paapũ chini. Jã'ata'ni Dios neenapi ñarepajũ pa'imaneni repaña jorena i'kachũ'o asa cuasajũ jovojanaa'me. ²⁵ Musanukonare chũ'ũ repaña cho'ojachere masia'jũ chini irumuna kuamũ. ²⁶ Jã'ajekuna pãiu ũcuauakujĩ musanukonani, "Rani ñajũ'ũ. Dios Raosi'ku pãi peochejare pa'imũ", chiito sani ñamanejũ'ũ. Ũcuachi'a chekunapi, "Rani ñajũ'ũ. Dios Raosi'ku jeechejare kati pa'imũ", chiito cuasamanejũ'ũ. ²⁷ Cunaumupi oko fe'neni ãsũũ muikã'kopi ãsũũ na'ikã'kojatũ'ka peore miañe fe'ne chũvokuna ñame pãi. Chũ'ũ ũcuaja'che Dios Raosi'ku

icheja cheja jo'e cajerumũ pãĩ ũcuanũko ñajũ'te cajeja'mũ. ²⁸ Cu'ava'nare jũni jã'jusiva'nare jñaã caje chi'ime vacho —chiisi'kua'mũ Jesús chukũna'te.

Pãire ja'me paan chini Dios Raosi'kũ jo'e raijachere kũamũ

(Mr 13.24-37; Lc 17.26-30, 34-36; 21.25-36)

²⁹ Ũcuarumũ Jesús chukũna'te jo'e i'kasi'kua'mũ.

—Repa cu'ache cho'o pi'nisirumũ ũsũ miamaneja'mũ. Pãimiaũ ũcuaja'che miamaneja'mũ. Cũnaumũ pa'ina ma'jñoko

chejana tuã'tuasõjanaa'me. Ũcuachi'a cũnaumũ pa'imajñaruã ñũ'kueja'mũ.

³⁰ Reparumũ pãĩ si'achejñaruã pa'ina chũ're cuhena cũnaumũ cho'ochete ña, “Dios Raosi'kũ jo'e cajepi'racosomũ”, chini kũkũcajajani ruã oijanaa'me. Jã'aja'ñe cho'otona chũ'ũ Dios

Raosi'kũ peore Masiũji, ruã re'oja'che ñou ko'sija'iu cũnaumũpi pãĩ ũcuanũko ñajũ'te pikona'me cajeja'mũ. ³¹ Reparumũ trompetavu

ruã asoche juhitiona chũ'ũ neenare ángeles chũ'ũ saoja'mũ chũ'ũ. Chũ'ũna sani ku'iju chũ'ũ chẽa paanare cheja si'acheja pa'inare ũsũ muikã'ko suripu cakã'ko, co'covũ cakã'ko pa'inana'me ũsũ na'ikã'ko pa'inare ra chi'ijanaa'me repana.

³² 'Chura higoñũ pa'iche'te cuasajũ'ũ. Higoñũ karũã ã'jikaũã carũni ja'o ma'mañe ñani, “Ũsurumũ tĩ'api'ramũ ie”, chiime musanũkona. ³³ Ũcuaja'che chũ'ũ chura

kũasi'epi tĩ'akũna ñani, “Jesús Dios Raosi'kũ

chejana jo'e cajepi'ramu", chiijanaa'me musanukona. ³⁴ Musanukona jojosina

chuta'a jūnisōmarumna chu'u kuasi'e peore ti'jñeja'mu. Ūcuarepaa'me jā'a.

³⁵ Cunaumna'me cheja si'asōja'mu. Chu'u chu'u jo'kasi'eta'ni si'asōma'ñe ūcua pa'ija'mu.

³⁶ 'Pāi te'eujē'e masima'me chu'u kuasi'e pa'ijarumu. Cunaumu pa'ina ángeles ūcuachi'a vesume. Chu'u Dios Mamaku ūcuachi'a vesumu. Ja'kuchi'a masimu jā'a.

³⁷ 'Chu'u Dios Raosi'ku jo'e cajeumucuse tī'ari'rarumu Noé pa'irumu pa'isina pa'isi'eja'che cu'ache pa'ijanaa'me pāi.

³⁸ Reparumu pāi chuta'a cheja peore ko'sa mevosōmarumu Dioni cuasamaru āu āiju, cono ūkuju, romi vejaju, repanare uache cho'ojū paniasome, Noé choovu ujavu kakaumucusejatū'ka. ³⁹ Jā'ata'ni repana,

"Cu'ache ti'jñeja'mu maire", chiima'ñe pa'irumna okopi ra ko'sauna peore runisōasome. Ūcuaja'che pāi chu'u Dios

Raosi'ku rajache cuasamarumna jo'e rajaja'mu chu'u. ⁴⁰ Reparumu ángeles

caje chekurumu umupāi te'eka'chapana chio ūcuate'echio pa'inare te'eu'te saju chekuni jo'kajanaa'me. ⁴¹ Chekurumu romi

te'eka'chapana ūcuate'echeja āu toanare te'eo'te saju chekoni jo'kajanaa'me.

⁴² 'Chu'u musanukonare paaku rajarumu vesume. Jā'ajekuna ñarepaju pa'iju chu'uni cha'aju pa'ijū'u. ⁴³ Iere asa chēajū'u

musanukona. Pāiu vū'e paaku ñaau rairumu

masini pē'jemu, ñaaɯ kakache'te ũsera chini.
 44 Mɯsanɯkɔna chu'u raijache cuasamarumuna
 icheja cheja jo'e cajeja'mu chu'u, Dios Raosi'ku.
 Jã'ajekuna vu'e paaku ñaaɯ'te pē'jeñeja'ñe
 chu'u cajejachere pē'jeju mɯsanɯkɔna rekoñoã
 re'ojarekoñoã care'vaju pa'ijũ'u —chiisi'kua'mu
 Jesús.

*Dios chũ'uñe re'oja'che cho'ona pa'ichena'me
 re'oja'che cho'omana pa'iche'te kɯamɯ
 (Lc 12.41-48)*

45 Ūcuarumu Jesús chukunani chu'vaku
 ija'chere cuasaku kuasi'kua'mu:

—Cho'ochē cho'okaiku rūhiñe cuasakujeku
 repau'te paaku chũ'u jo'kasi'e re'oja'che
 cho'okaiɯ paniasomu. Jã'aja'ñe cho'okuna
 repau'te paaku so'ona saipi'raku ũcuauɯni cheke
 cho'ochē chũ'u jo'kaasomu, chekunani repau'te
 cho'ochē cho'okainani repaɯa chiiche'te ãure
 si'aumucujña ñisikaiɯ paau chini. Jã'aja'ñe jo'ka
 so'ona sanisõasomu repau. 46-47 Sani pa'isi'kupi
 na'a pa'isirumuna jo'e rani ñato repau'te
 cho'ochē cho'okaiva'u, repau chũ'u jo'kasi'e
 re'oja'che cho'okaiɯ paniasomu. Jã'aja'ñe
 re'oja'che cho'okaisi'ere co'i ña repau'te paaku
 pojoku repau paache peore ũcuauɯni jo'kaasomu,
 chũ'ukaiɯ paau chini. 48-49 Jã'ata'ni repauji
 cu'ache cuasaku ija'che cho'oru ruu cu'ache
 ti'jñera'amɯ repau'te, “Chu'ure paaku, so'o
 saisi'ku pesa raimaneja'mu”, chini repau'te ja'me
 cho'ochē cho'okainare vaiɯ, cono jũ'inana'me
 jovo repau'te paaku nee ãu ruu ãiɯ conore
 ũkuku pa'ito. 50 Ūcuachi'a repau'te paaku

raijarumjē'e cuasamañe pa'iu repaujē'e vesurumna raira'amũ repau. ⁵¹ Jã'aja'ñe cho'okũ pa'ikũni rani ña repau'te paakũ raa pe'rukũ raa vani pi'ni cu'achejana saora'amũ repau'te, sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onare saochejana. Saouña ũcuachejare pa'iu raa oiũ cõjire asoche ãiũ raa chũova'ũ pa'ira'amũ —chiisi'kua'mũ repau.

25

Romichĩ dierepana cho'osi'ere kũamũ

¹ Ũcuarumũ Jesús chũkũnani jo'e chũ'vakũ ija'chere cuasakũ kũasi'kua'mũ:

—Pãi chũ'ũ jo'e raijachere cha'ajũ repana rekoñoã re'ojarekoñoã care'vasinare chũ'ũ cho'ojache ija'chea'me: Pãiũ romi vejajau chekũcheja sani pa'isi'kũpi jo'e raiũna romichĩ dierepana repau'ni tijña pojoũu chini uopũã u'chape'epi miapũã mini eta mũasome. (Aperumũ judío romichĩ, romi vejapi'ranare jã'aja'ñe cho'oasome.) ² Repana romichĩ,

cincorepana rũhiñe cuasamasina paniasome. Chekũna cincorepana rũhiñe cuasavesũasome.

³ Repana romichĩ rũhiñe cuasavesũna uopũã mini sanata'ni u'chape'e reparũã pa'iche si'aũna jo'e ro'vejache samaneasome. ⁴ Chekũnata'ni rũhiñe cuasamasinajejũ uopũã mini u'chape'e reparũã pa'iche si'aũna jo'e ro'vejache

churura'pũrũãna ro've saasome. ⁵ Sani repana romichĩ romi vejajau'pi pesa raimaũna cha'a ca'na ũcuauko u'me kãnisõasome.

⁶ Namirepana pãi i'kache ija'che chiiche'te

asaasome repaña romichĩi: “Romi vejajaũ ranicuhamũ. Sani tijña pojojũ’ũ repaũ’te”, chiniasome. ⁷ Jã’aja’ñe i’kache’te asa repaña romichĩi, ũcuanũko vuni uopũã care’vaasome. ⁸ Ũcuarũmu rũhiñe cuasavesũna chekũnani masinani ija’che i’kaasome: “Chũkũna’te uopũã chachapi’ramũ. Mũsanũkona paache u’chape’e jmanũkorũã ĩsijũ’ũ chũkũna’te; ro’veũ”, chiniasome. ⁹ Chitena rũhiñe cuasamasina i’kaasome. “Pãame. Chũkũnapi ĩsisõru u’chape’e karasõja’mũ maire ũcuanũkore. U’chape’e ĩsichejana sani mũsanũkona chiiche koojũ’ũ. Jã’aja’ñe cho’oto na’a re’omũ”, chiniasome. ¹⁰ Chitena repaña u’chape’e kooũu chini saisirũmũna romi vejajaũ raniasomũ. Ũcuarũmu romichĩi rũhiñe cuasamasina repaũ’te tijña pojojũ ũcuauña’me vũ’ena kakaasome repaũ romi vejache’te ñajũ pojoũu chini. Kakarena repavũ’e jatisa’aro jeosõasome. ¹¹ Repaña kakasõsirũmũna romichĩi chekũna u’chape’e kooũu chini saisina ũcuavũ’ena rani tĩ’a ija’che i’kaasome repaũ’te: “Jatisa’aro vatakaĩjũ’ũ chũkũna’te; kakaũu”, chiniasome. ¹² Jã’aja’ñe i’kanareta’ni ija’che i’kaasomũ repaũ: “Mũsanũkonare vesũkũ’mũ chũ’ũ. Ũcuarepa’a’me jã’a”, chiniasomũ. ¹³ Mũsanũkona ũcuaja’che chũ’ũ jo’e raijarũmu vesũnajejũ ñarepajũ pa’ijũ, romichĩi cuasamasisina cho’osi’aja’che peore re’oja’che care’va pa’ijũ cha’ajũ’ũ chũ’ũre — chiisi’kũa’mũ Jesús chũkũna’te.

*Kurire're koosina pa'iche'te kuamũ
(Lc 19.11-27)*

¹⁴ Ūcuarũmũ Jesús chũkũnani jo'e chũ'vakũ ija'chere cuasakũ kuasi'kuã'mũ:

—Dios chũ'ũ jo'kasi'e masi cho'osinana'me masi cho'omanare Repaũ cho'ojache ija'chea'me: Pãiu chekũchejana saipi'rakũ repaũ'te cho'oche cho'okainare soni rao repanare te'enarechi'a kuri ĩsiasomũ, ũcuapi cho'oche'te cho'oa'jũ chini. ¹⁵ Soni te'eũ'te cinco milrepare're kurire're ĩsiasomũ, chekũni dos milrepare're, jo'e chekũni milrepare're. Na'a rũa paamasikũ'te na'a rũa ĩsi, chekũnare na'a vesũnare jmanũkorũã ĩsi sanisõasomũ repaũ. ¹⁶ Repaũ jo'ka sanisõsirũmũ repaũ'te cho'oche cho'okaikũ kuri cinco milrepare're koosi'kũ põsere koo ĩsikũ jo'e cinco milrepare're kooasomũ. ¹⁷ Chekũ dos milrepare're koosi'kũ ũcuaja'che põsere koo ĩsikũ jo'e dos milrepare're kooasomũ. ¹⁸ Jã'ata'ni chekũ milrepare're koosi'kũ sani chejana coje ũni repaũ'te paakũ nee kurire're ũcuacojena chave paasomũ.

¹⁹ 'Rũa jeerũmũ sani pa'isi'kũpi repanare paakũ co'i ũcuanani soapũ chini chũ'ũ saoasomũ, repaũ ĩsisi'ere kurire repaũ paajũ cho'osi'ere kuẽkue ña masira chini. ²⁰ Sotena cinco milrepare're koosi'kũ charo rani repaũ'te paakũ'te ija'che i'kaasomũ: "Chũ'ũre paakũ, mũ'ũ chũ'ũre ĩsisi're'epi põsere koo ĩsikũ jo'e cinco milrepare're koosi'kuã'mũ chũ'ũ", chini, repaũ'te kurire're diez milrepare're ĩsiasomũ repaũ. ²¹ Chikũna

repau'te paaku i'kaasomu. "Re'omu jā'a. Cho'oche rua re'oja'che cho'okaisi'kua'mu mu'u. Kuri ka'charu koosi'kuta'ni re'oja'che cho'osi'kujekuna mu'ure jo'e na'a rua jo'kaja'mu chu'u. Chu'u pa'icheja'che pojoku pa'ijũ'u", chinasomu repau. ²² Repau cho'ocuhasirumu cheku dos milrepare're koosi'ku rani repau'te paaku'te ija'che i'kaasomu: "Chu'ure paaku, mu'u chu'ure ĩsisire'repi pösere koo ĩsiku jo'e dos milrepare're koosi'kua'mu chu'u", chini repau'te cuatro milrepare're ĩsiasomu repau. ²³ Chikuna repau'te paaku i'kaasomu. "Re'omu jā'a. Cho'oche rua re'oja'che cho'okaisi'kua'mu mu'u. Kuri ka'charu koosi'kuta'ni re'oja'che cho'osi'kujekuna mu'ure jo'e na'a rua jo'kaja'mu chu'u. Chu'u pa'icheja'che pojoku pa'ijũ'u mu'u", chinasomu repau.

²⁴ Jā'ata'ni cheku kurire're milrepare're koosi'ku rani repau'te paaku'te ija'che i'kaasomu: "Chu'ure paaku, mu'u pa'iche masimu chu'u. Mu'ure cho'oche cho'okainare oima'kua'mu mu'u. Chekuna cho'oche cho'o koosi'e kuri tuasõku'mu mu'u. Ũcuaja'che ãu chekuna tãsi'e tuasõku'mu mu'u. ²⁵ Jā'ajekuna jā'are cuasaku vajuchuku mu'u chu'ure ĩsisire're kurire're chejana coje ũni chave paaku ũcuare're co'chamu chu'u mu'ure", chini repau'te kurire're milrepare're ĩsiasomu repau. ²⁶⁻²⁷ ĩsiuna repau'te paaku i'kaasomu. "Rua cu'akujĩ ñameu'mu mu'u. Chu'u pãi oima'ñena'me chekuna cho'oche cho'o koosi'e kuri tuachena'me chekuna tãsi'e ãu chu'u tuasõñe masakuta'ni, ¿je'se pa'iana mu'u chu'u

ĩsisi'e kurire're kuri vʉ'ena sa jo'kamaney?
 Sa jo'karu rani na'a rʉa kooramʉ chʉ'u.
 Jã'aja'ñe cho'omaneyna pe'rukʉ mʉ'ure cu'ache
 cho'oja'mʉ chʉ'u", chinasomʉ repaʉ. ²⁸⁻²⁹ Chini
 chekʉnare repacheja pa'inare i'kaasomʉ repaʉ.
 "Pãiu ũcuache'te koo masi paakʉ ũcuare
 paakʉta'ni na'a rʉa koo karama'ñe paaja'mʉ.
 Jã'ata'ni jmanʉkorʉ koosi'kupɪ masi paama'kʉ
 repaʉ paache rʉa jmanʉkorʉta'ni peore
 tʉasõcojñoja'mʉ. Jã'ajekʉna ikʉre kurire're
 milrepare're tʉa chekʉni, diez milrepare're
 paakʉni ĩsijũ'u. ³⁰ Repaʉ paasi'e tʉa chekʉni
 ĩsicuha ve'sena chijachejana saojũ'u repaʉ'te,
 chʉ'ure cho'оче re'oja'che cho'okaimanesi'kʉre.
 Ũcuachejare pa'iu chʉova'u oiʉ cõjire asoche
 aũ paʉ", chinasomʉ repaʉ —chiisi'kʉa'mʉ
 Jesús.

*Pãiu ũcuarʉko repana cu'ache cho'osi'e ro'i
 ro'ia'jʉ chini chũ'uja'mʉ Dios*

³¹ Ũcuarʉmʉ Jesús jo'e i'kasi'kʉa'mʉ.

—Chʉ'u Dios Raosi'kʉ re'oja'che ñou ko'sija'iu
 chʉ'u neena ángelena'me ũcuarʉko chejana jo'e
 caje pãiu chũ'ukʉ ñu'isaivʉ'te ñu'iu pãiu ũcuarʉko
 re'oja'che cho'osi'ena'me cu'ache cho'osi'e ro'iche
 chũ'uja'mʉ chʉ'u. ³² Ñu'iu chũ'ukʉna pãiu
 ũcuarʉko rani chʉ'u ti'jñeñena chi'ijanaa'me.
 ũcuarʉko rani chi'irena oveja kuirakʉ
 ovejava'nana'me cabrava'nare te'ekuanuchi'a
 jña'nuñeja'ñe chʉ'u Dios Raosi'kʉ repanare
 pãiu re'oja'che pa'inana'me cu'ache pa'inare
 te'ekuanuchi'a jña'nuja'mʉ. ³³ Re'oja'che
 pa'inare chʉ'u ʉjajũtu cakã'kona raiche

chũ'uja'mu chu'u. Cu'ache pa'inareta'ni chu'u
 kã'kojũtu cakã'kona raiche chũ'uja'mu chu'u.
 34 Chũ'u pi'ni chu'u Pãi Ũcuanũkore Chũ'ũku
 ujjajũtu cakã'ko pa'inare ija'che i'kaja'mu:
 "Raijũ'u musanũkona, chu'u Ja'ku Dios re'oja'che
 cho'okaicojũna. Musanũkonare chu'u neenani
 jo'kara chini chuta'a cheja cho'omarũmũna
 Dios care'vasichejare Repaũ pa'ichejare sani
 re'oja'che pa'ijũ'u. 35 Chu'ure ãucuhato ãu
 ãusinaa'me musanũkona. Ũcuachi'a chu'ure
 okouato oko ũkuasinaa'me. Ũcuachi'a chu'upi
 ku'ia kãĩñe peoto chu'ure kãĩñe jo'kasinaa'me.
 36 Ũcuaja'che chu'upi kãña peoto chu'ure
 kãña rupũ ïsisinaa'me. Ũcuaja'che chu'u
 jũ'ito kuirasinaa'me. Ũcuaja'che pãi cu'ache
 cho'onare chẽa cuaovũ'e chu'u pa'ito rani
 ñasinaa'me musanũkona chu'ure", chiija'mu
 chu'u. 37 Jã'aja'ñe i'kaũna asa repaũ re'oja'che
 cho'osina chu'ure ija'che sãniasajanaa'me:
 "Chũkũna'te Paaku, mu'ure chũkũna, ¿jeerũmu
 ãucuhakũni ãu ãure? Ũcuachi'a, ¿jeerũmu
 chũkũna mu'ure okouakũni oko ũkuare?
 38 Ũcuachi'a, ¿jeerũmu chũkũna mu'ure kãĩñe
 peokũni kãĩñe jo'kare? Ũcuachi'a, ¿jeerũmu
 chũkũna mu'ure kãñare peokũna kãña ïsire?
 39 Ũcuachi'a, ¿jeerũmu chũkũna mu'ure jũ'ikũni
 kuirare? Ũcuachi'a, ¿jeerũmu chũkũna mu'ure
 pãi cu'ache cho'onare chẽa cuaovũ'e pa'ikũni
 mũa ñare?", chiijanaa'me. 40 Chitena chu'u
 Pãi Ũcuanũkore Chũ'ũku ija'che i'kaja'mu
 repaũre: "Chu'u neenare rũa vesũva'narejẽ'e
 musanũkona re'oja'che cho'okaisi'e peore

chũ'ure cho'okaisi'ēja'chea'me. Ûcuarepaa'me jā'a", chiija'mu chũ'u.

41 'Repanare i'kacuha chũ'u Pāi Ûcuanukore Chũ'uku kā'kojũtu cakā'ko pa'inare ija'che i'kaja'mu: "Mũsanukona, Diore cu'ache cho'ocojũopi'rana chũ'ure ja'me pa'imanejũ'u. Vati toana si'arũmu uuku pa'itoana saijũ'u, vati ai repau neenana'me paaũ chini Dios jo'kasitoana.

42 Chũ'ure āucuhato āu āumanesinaa'me mũsanukona. Ûcuachi'a chũ'ure okoũato oko ũkuamanesinaa'me.

43 Ûcuachi'a chũ'upi ku'iu kãĩne peoto chũ'ure kãĩne jo'kamanesinaa'me. Ûcuachi'a chũ'upi kãña peoto chũ'ure kãña rupũ ĩsimesinaa'me. Ûcuachi'a chũ'upi jũ'ito kuiramanesinaa'me. Ûcuachi'a chũ'upi pãĩ cu'ache cho'onare chẽa cuaovũ'e pa'ito rani ñamanesinaa'me mũsanukona", chiija'mu chũ'u repanare.

44 Chikũna repana chũ'ure ija'che sēniasajanaa'me: "Pāi Ûcuanukore Paaku, ¿jeerũmu chũkũna mũ'ure āucuhakũni āu āumanere? Ûcuachi'a, ¿jeerũmu chũkũna mũ'ure okoũakũni oko ũkuamanere? Ûcuachi'a, ¿jeerũmu chũkũna mũ'ure kãĩne peokũni kãĩne jo'kamanere? Ûcuachi'a, ¿jeerũmu chũkũna mũ'ure kãña peokũni kãña ĩsimesinere? Ûcuachi'a, ¿jeerũmu chũkũna mũ'ure jũ'ikũni kuiramanere? Ûcuachi'a, ¿jeerũmu chũkũna mũ'ure pãĩ cu'ache cho'onare chẽa cuaovũ'e pa'ikũni mua ñamanere?", chiijanaa'me.

45 Chitena chũ'u Pāi Ûcuanukore Chũ'uku ija'che i'kaja'mu repanare: "Chũ'u

neenare rua vesuva'narejē'e musanukona te'echojē'e re'oja'che cho'okaimanesi'e chū'ure re'oja'che cho'okaimanesi'eja'chea'me. Ūcuarepaa'me jā'a", chiija'mu. ⁴⁶ Jā'aja'ñe i'kacuha chū'upi chū'una repaana re'oja'che pa'imanesi'e ro'i vati toana sani si'arumu uuju pa'ijanaa'me. Re'oja'che pa'isinata'ni Dios pa'ichejare sani si'arumu re'oja'che pa'ijanaa'me —chiiu chū'vasi'kua'mu Jesús chukuna'te.

26

Jesuni chēañu chini pāi te'ena cutusi'ere kumatu

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Repa peore i'ka pi'nisirumu Jesús chukuna'te repau neenare i'kasi'kua'mu.

² —Pā sauma'ñe āirumu, pasua tī'añe ka'chaumucujña karache masime musanukona. Ūcuarumuna pāi chū'ure Dios Raosi'kure chēa sa jo'kajanaa'me, kurususē'verona jē'jo vēasōa'ju chini —chiisi'kua'mu repau.

³ Reparumu judío phairipāi chū'unana'me judío aina, judío phairi ai Caifás vū'ena chi'iasome. ⁴ Chi'i repaana, "Jesuni i'kaju cacu'o repauji cu'ache i'kauna chēa sa vanisōñe'te chū'ūñu", chini repaana cho'ojache care'vaasome.

⁵ Jā'aja'ñe cho'oñu chiinata'ni ija'che i'kaasome:

—Pascuarumuna repau'te chēañe chū'umaneñu. Jā'arumuna cho'oru pāi si'achejña raisina jainuko asa pe'ruju cavajanaa'me —chiniasome repaana.

*Romio Jesús sījopuna okoma'ña ro'vesi'ere
kumtu*

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jā'a cho'oto Jesús Betania vu'ejoopo'te pa'isi'kua'mu, Simón asi ravu paaku chiicojñoku vure. ⁷ Reparumu romio, okoma'ñatuopu alabastroji cho'osituopu rua ro'ituopu cājiko mta ũcuav'ena kaka, Jesure mesako'a au aiu ñu'ikuni repau sījopuna okoma'ña rosi'koa'mo. ⁸⁻⁹ Jā'aja'ñe cho'oona ña chukuna repau neena pe'ruju ija'che i'kasinaa'me:

—¿Je'se pa'una iko jā'ara'ka rurepapu jañoso, isisō kuri rua koo chuo'va'na pa'iva'nani isiruja'chere? —chiisinaa'me.

¹⁰ Jā'aja'ñe i'kajuna asa Jesús chukuna'te ija'che i'kasi'kua'mu:

—Iko cho'oche ñaju ke'remanejũ'u musanukona. Repao chu'ure okoma'ña rosi'e re'oja'chere cho'osi'koa'mo iko. ¹¹ Pāi chuo'va'na pa'ina musanukonana'me si'arumu pa'ijanaa'me. Jā'ajekuna repanare si'arumu re'oja'che cho'okaiju pa'ire'oja'mu musanukonare. Chu'uta'ni musanukonare si'arumu ja'me pa'imaneja'mu. Jā'ajekuna chu'ure si'arumu jā'aja'ñe cho'okaicu'aja'mu musanukonare. ¹² Iko chu'ure tācojñopi'rakuni okoma'ñapi ro care'vakaisi'koa'mo. ¹³ Cheja ũcuachejña Dios chu'o re'oja'che chu'vachejña iko chu'ure cho'osi'e ũcuaja'che kuajanaa'me, pāipi repao re'oja'che cho'osi'ere cavesuma'ñe cuasaa'ju chini. Ūcuarepaa'me jā'a —chiisi'kua'mu repau.

*Pãipi cu'ache cho'oa'jũ chini Judas chekũnare
Jesure jo'kajachere kũamũ*

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Ūcuarũmũ chũkũna Jesús neena docerepana pa'ikũji te'eũ Judas Iscariote, judío phairipãi chũ'ũna pa'ivũ'ena mũa ¹⁵ ija'che i'kaasomũ repanare:

—Chũ'ũpi, mũsanũkonani Jesuni jo'kato, ¿jeenũko ro'iche mũsanũkona chũ'ũre? —
chinasomũ.

Chikũna, Jesure jo'kajache ro'i, treintarepare're kurire're kuẽkue ĩsiasome repana.

¹⁶ ĩsirena koo repaũ Judas ũcuarũmũ teana Jesús pa'ichejana sani pẽ'je ñakũ paniasomũ, pãĩ jainũko peorũmũna repaũni jo'kara chini.

*Judĩopãire Dios cho'okaisi'ere cuasajũ ãũ
ãĩñe'te kũamũ*

*(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co
11.23-26)*

¹⁷ Ūcuarũmũ chũkũna Jesús neena judĩopãĩ pã saũma'ñe ãĩrũmũ pascua charo cho'oumucusepi tĩ'aũna Jesure sani ija'che sēniasasinaa'me:

—¿Jeechejana mai pascuarũmũ ãijañe ãũ care'vajaijũ'ũ chiikũ mũ'ũ chũkũna'te? —
chiisinaa'me.

¹⁸ Chitena Jesús i'kasi'kũa'mũ.

—Vũ'ejoopona sani pãĩũ'te repajoopo cakũre tijña ija'che kũajũ'ũ: “Masĩũ mũ'ũre ija'che chiĩũ chũ'o raomũ: ‘Chũ'ũre cu'ache cho'ojarũmũ tĩ'acuhaja'mũ. Pascua ãĩñe ãũ chũ'ũ neenana'me mũ'ũ vũ'ena sani ãija'mũ chũ'ũ’, chiisi'kũa'mũ Jesús”, chiijũ'ũ repaũ'te —chiisi'kũa'mũ Jesús chũkũna'te.

19 Ûcuarumũ te'eka'chapana repau neena sani Jesús i'kasi'e pãiu'te kua pi'ni ũcuau vu'ena kaka pascuarumũ ãijañe ãu care'vaasome.

20 Na'icuhasiřumũ Jesús chukuna repau neena docerepanana'me sani ãure ãiu ñu'isi'kua'mũ.

21 Æu ãiu ñu'ikuji Jesús chukuna'te i'kasi'kua'mũ.

—Musanukonare ja'me pa'iku te'eũ chũ'ure cuhenani jo'kaja'mũ, repanapi chũ'uni cu'ache cho'oa'ju chini. Ûcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mũ.

22 Jã'aja'ñe i'kauna asa chukuna repau neena suma'ñe cuasaju te'enachi'a ija'che sēniasasinaa'me repau'te:

—Chukuna'te Paaku, ¿chũ'ua'che mu'ure jã'aja'ñe jo'kajau? —chiisinaa'me chukuna ũcuanuko.

23 Chitena Jesús i'kasi'kua'mũ.

—Chũ'ure cu'ache cho'ojau, chũ'una'me ũcuate'ere'ava cunare'ava pãřũ chũ'seku pa'imũ. 24 Chũ'ure Dios Raosi'kure, Repau chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e kuache ũcuarepa cu'ache ti'jñeja'mũ. Jã'ata'ni chũ'uni vanisõa'ju chini jo'kasi'kure na'a rua cu'ache ti'jñeja'mũ. Repauji aineemaneru na'a re'ora'amũ repau'te —chiisi'kua'mũ repau.

25 Ûcuarumũ Judas cu'ache cho'ojanare Jesure jo'kajau ija'che sēesi'kua'mũ repau'te:

—Masiũ, mu'ũ i'kasi'ku, ¿chũ'ua'che? —chiisi'kua'mũ.

Chikuna Jesús,

—Jũju, ũcuau'mũ mu'ũ —chiisi'kua'mũ repau'te.

26 Chuta'a ãu ãiu ñu'ikuji Jesús pãpũ mini Diore, “Re'orepamũ”, chini chũkũnani repaũ neenani tũ'se ãsikũ ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—Ie pã chũ'ũ ca'nivũ'me. ãijũ'ũ —
chiisi'kũa'mũ repaũ chũkũna'te.

27-28 Chini conoro'rova mini Dioni, “Re'orepamũ”, chini chũkũnani repaũ neenani ãsikũ ija'che i'kasi'kũa'mũ:

—Ie ũche cono chũ'ũ chiea'me. Mũsanũkona ũcuanũko ũkujũ'ũ iro'rova. Pãi ũcuanũko cu'ache cho'oche'te jũni ro'ikasa chini chuenisõja'mũ chũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oche chũ'ũ chiepi menisõũna Dios mamare, “Ija'che cho'oũu”, chiisi'ere cho'okũ mũsanũkona cu'ache cho'oche tũnosõ jo'e cuasama'ñere cuasajũ chi'i iere ũche conore ũkujũ pa'ijũ'ũ. 29 Jã'ata'ni mũsanũkonare ija'che i'kamũ chũ'ũ: Chũ'ũ pãi ũcuanũkore chũ'ũrũmũjatũ'ka ũche cono jo'e ũkumanaja'mũ chũ'ũ —chiisi'kũa'mũ repaũ chũkũna'te.

Pedro, “Repaũ'te ñama'kũa'tũ chũ'ũ”, chii-jachere kũamũ Jesús

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 ũcuarũmũ chũkũna Jesuna'me Dioni pojojũ uja pi'ni Olivo aikũtina saisinaa'me. 31 Repacheja sani tĩ'asirũmũ Jesús ija'che i'kasi'kũa'mũ chũkũna'te:

—Iñami mũsanũkona ũcuanũko chũ'ũni masi cuasamarũ chũ'ũni cu'ache cho'ojũna vajũchũjũ jo'ka sanisõjanaa'me. Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Ovejawa'na repanare kuirakũni vanisõrena vajũchũjũ te'enachi'a vũ'vũsõjanaa'me,

chiimũ. ³² Jã'ata'ni chũ'u jũni vajurani Galilea chejana mʉsanʉkonare charo saija'mũ — chiisi'kua'mũ Jesũs chũkũna'te.

³³ Chikũna Pedro i'kasi'kua'mũ repau'te.

—Chekũna ũcuanũko mũ'ure jo'kasõto chũ'uta'ni mũ'ure jmamakarũjẽ'e jo'kamaneja'mũ —chiisi'kua'mũ.

³⁴ Chikũna Jesũs i'kasi'kua'mũ repau'te.

—Iñami chuta'a kura chu'ima'tona pãipi sēejana choteñoõ, “Jesure ñama'kua'mũ chũ'ũ”, chiija'mũ mũ'ũ. Ũcuarepaa'me jã'a —chiisi'kua'mũ.

³⁵ Chikũna Pedro jo'e i'kasi'kua'mũ.

—Pãipi chũ'uni vanisõñu chiitojẽ'e, “Jesure ñama'kua'mũ chũ'ũ”, chiima'ñe mũ'ũna'me chuenisõja'mũ chũ'ũ —chiisi'kua'mũ.

Chikũna asa chũkũna ũcuanũko Jesũs neena ũcuaja'che i'kasinaa'me.

Getsemaní chiichejare pa'iu Jesús Dioni sēesi'ere kũamũ

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni Jesũs, chũkũna repau neenana'me Getsemaní chiichejana sani tĩ'a ija'che i'kasi'kua'mũ chũkũna'te:

—Ichejare ñũ'iju cha'ajũ'ũ mʉsanʉkona, chũ'ũ na'a jã'achejarũna sani Ja'kũre sēni pi'niñetũ'ka —chiisi'kua'mũ.

³⁷ Chini repanare jo'ka Pedro'mũ Zebedeo mamachĩi ka'chanare sa, suma'ñe cuasaku oniasomũ repau. ³⁸ Jã'aja'ñe oiũ repanare ija'che i'kaasomũ repau:

—Chu'u rekocho jũ'iuache rua suma'mu chu'ure. Musanukona ichejana canuka kãima'ñe chu'una'me pa'ijũ'u —chiniasomu.

³⁹ Chini te'eu jmacheneru sani ro're ñu'iu meñe sime chejana chia tĩ'iu Dioni ija'che sēniasomu repau:

—Ja'ku, mu'ure ũseuato pãi chu'ure cu'ache cho'opi'rache ũsekaijũ'u. Jã'ata'ni chu'u chi-icheta'ni cho'omanejũ'u. Ūseuama'to mu'ure uache cho'ojũ'u —chiniasomu.

⁴⁰ Jã'aja'ñe i'kacuha vuni, repau neena pa'ichejana co'i ñato kãni ũhiju paniasome repana. Kãnisõrena Pedroni i'kaasomu repau.

—¿Musanukonare te'ehorajẽ'e kãima'ñe chu'una'me pẽ'jecu'au? ⁴¹ Rekoñoã re'oja'che cho'oñu chiime musanukona; jã'ata'ni re'oja'che cho'ovesume. Jã'ajekuna kãima'ñe Dioni sēeju pa'ijũ'u, Ūcuauji cho'okaiuna cu'ache cho'omaneñu chini —chiniasomu Jesús repanare.

⁴² Chini Jesús jo'e sani Puka'kuni ija'che sēniasomu:

—Ja'ku, chu'ure cu'ache cho'ojache ũsekaiuama'to mu'ure uache cho'ojũ'u —chiniasomu.

⁴³ Sēnicuha co'i repau neenare jo'e kãni ũhiju pa'inani ñaasomu repau. Repanare uokucajejani repana ñakocaã ñañejẽ'e cu'ache ta'piasomu. ⁴⁴ Puka'kuni sēsa chini repanare jo'ka jo'e sani, repau aperumu i'kasi'ere ũcuate'ere i'kaku sēniasomu repau. ⁴⁵ I'ka pi'ni co'i repau neenare ija'che i'kaasomu repau:

—¿Chuta'a v̄uma'ñe k̄ai'ñe ina? Ch̄u'ure Dios Raosi'k̄ure, p̄ai ch̄ea cu'ache cho'onare jo'kar̄um̄ t̄i'acuham̄. ⁴⁶ ¡J̄una, v̄aij̄ũ'u; sañu! Ch̄u'uni cu'ache cho'oa'j̄u chini chek̄unare jo'kaj̄u ranicuham̄ —chiniasom̄ Jesús repanare.

Jesure p̄ai ch̄easi'ere k̄uam̄

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.1-11)

⁴⁷ Jesús chuta'a i'katona Judas ch̄uk̄una do-cerepana Jesús neenare ja'me pa'ik̄uji, p̄ai r̄ua jain̄ukore va'j̄ñana'me v̄asoñõã c̄ajinani rak̄u charo raisi'k̄ua'm̄. Judío phairip̄ai ch̄ũ'unana'me judío aina ch̄ũ'urena raniasome repana. ⁴⁸ Jesure jo'kaj̄u Judas aper̄um̄, repanare p̄ai ija'che i'kaasom̄: “M̄san̄ukonapi Jesuni masia'j̄u chini, rep̄u pa'ichejana sani t̄i'ani ch̄usu pojoja'm̄ ch̄u'u rep̄u'te. Ch̄u'u j̄a'aja'ñe cho'otona ch̄ea saj̄ũ'u rep̄u'te”, chiniasom̄. ⁴⁹ J̄a'aja'ñe i'kasi'k̄ujek̄u Judas, Jesús pa'ichejana rani t̄i'a,

—¿Pa'ik̄u, Masiu? —chini rep̄u'te ch̄usu pojosi'k̄ua'm̄.

⁵⁰ J̄a'aja'ñe i'kak̄u ch̄usuña Jesús i'kasi'k̄ua'm̄ rep̄u'te.

—Ch̄u'ure ja'me pa'isi'k̄u, m̄u'u cho'ora chini raisi'e teana cho'oj̄ũ'u —chiisi'k̄ua'm̄.

Chik̄una chek̄una rani Jesure ch̄easinaa'me.

⁵¹ J̄a'aja'ñe cho'oj̄una ña Jesure ja'me pa'ik̄u te'e'u va'ti ruta judío phairi aire cho'oche cho'okaik̄u'te c̄ajoro t̄eo vatosõsi'k̄ua'm̄.

⁵² T̄eõna Jesús i'kasi'k̄ua'm̄.

—Mux va'ti mañajũ'u. Pãi ũcuanuko va'jñapi cavaju chekunare vanisõna, va'jñana chuenisõjanaa'me. ⁵³ Chũ'upi Ja'kuni sêeto teana ángeles rua jainuko pãi vaimasinani raora'amũ, chũ'ure ũsekaijanare. “Ikũre jã'aja'ñe cho'ocu'amũ”, chiiũ cuasacosomũ mux. ⁵⁴ Jã'ata'ni chũ'upi jã'aja'ñe cho'oto, Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e kuache, “Ija'che cho'ocojñoja'mũ”, chiiche ũcuarepa ti'jñema'mũ —chiisi'kuamũ.

⁵⁵ Chini Jesús repanare pãi ija'che i'kasi'kuamũ:

—¿Je'se pa'ũana musanukona chũ'ure ñaaũ'te cho'очеja'che va'jñana'me vãsoñoã cãjiju chẽañu chini raiche? Si'aumucujña Dios vũ'e mua musanukonana'me pa'iu pãire che'choku pa'isi'kuamũ chũ'u. Jã'ata'ni musanukona chũ'ure chẽamanesinaa'me. Irumũta'ni chũ'uni Diopi ũsemaũana chẽame musanukona.

⁵⁶ Jã'ata'ni peore ie irumũ cho'оче Dios chũ'o aperũmũ kuakaisina kujũ tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'jñecuhamũ —chiisi'kuamũ repau.

Ūcuarũmũ chũkũna Jesús neena ũcuanuko vajũchũju repau'te te'eũ'te jo'ka vũ'vũsõsinaa'me.

*Pãi chũ'ũana Jesure chũ'o sēniasasi'ere kuamu
(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14,
19-24)*

⁵⁷ Repana Jesure chẽasina judío phairi ai Caifás pa'ivũ'ena saasome repau'te, judiõpãi che'chonana'me judío aina chi'i pa'ivũ'ena.

⁵⁸ Jã'a cho'oto Pedro so'opi ñakũ cho'jepi phairi ai vũ'e sa'navũ pa'iraripũjatũ'ka tuhaasomũ. Tuha

ja'me kaka repavũ'e pẽ'jekaina pãi chẽanana'me
pũasomũ repaũ, Jesure cho'оче'te ñara chini.

59 Repavũ'e chi'i pa'ina judío phairipã
chũ'unana'me judiõpã chũ'una ũcuanũko
jorenani ku'e raa'jũ chini chekũnani
chũ'uasome, "Jesús cu'ache cho'osi'kua'mũ",
chiiijũ jorerena repaũni vanisõñe'te chũ'uũ
chini. 60-61 Ku'e jña rarena jorena jainũko
raisinata'ni ũcuanũko ũcuate'e i'kamapũna,
Jesure vanisõñe chuta'a chũ'ucuaasomũ
repanare.

Jã'ata'ni repana i'kacuhasirũmũ chekũna
ka'chana ũcuavũ'ena rani kaka ija'che
i'kaasome:

—Ikũ Jesús ija'che i'kasi'kua'mũ: "Chũ'upi
ivũ'ere Dios vũ'ere ñañosõni choteumucujña
jo'e cho'o pi'nija'mũ", chiisi'kua'mũ —
chinasome repana.

62 Jã'aja'ñe kũarena asa phairi ai vũni Jesure
ija'che sēniasomũ:

—¿Je'se chiikũ mũ'ũ? Ina mũ'ũre i'kache,
¿ũcuarepaa'che mũ'ũ i'kasi'e? —chinasomũ.

63 Jã'ata'ni Jesús i'kamaneasomũ. I'kamaũna
phairi ai jo'e i'kaasomũ.

—¿Dios Si'arũmũ Pa'ikũni roiũ chũ'o
ũcuarepare i'kaa'kũ chini chũ'ũmũ chũ'ũ
mũ'ũre! Mũ'upi pãi ũcuanũkore chũ'ua'kũ chini
Dios Mamakũ Cristo pani kũajũ'ũ chũkũna'te
—chinasomũ.

64 Chikũna Jesús i'kaasomũ.

—Ũcuau'mũ chũ'ũ. Ũcuachi'a ija'che
i'kamũ chũ'ũ mũsanũkonare: Na'a pa'isirũmũ
mũsanũkona chũ'ũre Dios Raosi'kũre Ja'kũ peore

Cho'omasia uajajutu cakã'kore kueñe ñu'ikuji pikona'me cunaumupi cajekuna ñajanaa'me —chinasomũ.

⁶⁵ Jã'aja'ñe i'kauna asa pe'rukũ phairi ai repau ju'ikãña meñe rueni che'rekũ chekunani ija'che i'kaasomũ:

—Dios rua cuheche'te i'kasi'kua'mũ ikũ. Iku cu'ache cho'osi'e kuanare chekunare chiima'me mai. Musanukonare ikũ i'kasi'e asasinare,

⁶⁶ ¿je'se cuasokũ? —chinasomũ.

Chikuna i'kaasome repaña.

—Cu'ache cho'okũ'te vanisõñe pa'imũ —chinasome.

⁶⁷⁻⁶⁸ Ūcuarũmũ pãi Jesús ñakocaã kãase'rechoji quẽo tusũ repau chiana coo tutuju jẽsoasome. Chekuna ija'che i'kaju repau chiana charaasome:

—Mũ'upi, Dios Raosi'kũ pani cuasa i'kajũ'u. ¿Neeri mũ'ure charare? —chinasome.

Pedro, “Jesure ñama'kua'mũ chu'u”, chiisi'ere kũamũ

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jã'a cho'oto Pedro repavũ'e sa'navũ cararipũ'te ñu'iu paniasomũ. Ūcuarũmũ romichĩio repavũ'e cho'оче cho'okaiko repau'te rani ija'che i'kaasomo:

—Mũ'u ũcuaja'che Jesús Galilea cheja cakuna'me ku'isi'kucosomũ —chinasomo.

⁷⁰ Jã'ata'ni Pedro chekuna ũcuauko asajũ'te ija'che i'kakũ jachaasomũ:

—Mũ'u i'kache vesumũ chu'u —chinasomũ.

⁷¹ Jã'aja'ñe i'kacuha repavũ'e kakasa'aro'te sani pa'iuña cheko romichĩio repau'te ña chekunani ija'che i'kaasomo:

—Ikũ ũcuaja'che Jesús Nazaret vũ'ejoopo cakũna'me pa'isi'kũcosomũ —chinasomo.

⁷² Chikona Pedro Dioni roiũ jo'e jachakũ ija'che i'kaasomũ:

—Jã'ũre ñama'kũa'mũ chũ'u —chinasomũ.

⁷³ Jmamarũ pa'isirũmũna repacheja pa'ina Pedro'te sani ija'che i'kaasome:

—Mũ'ũ ũcuaja'che chekũrũmũ Jesús neenare ja'me pa'isi'kũcosomũ. Mũ'ũ cutuchũ'opi asa masime chũkũna, Galilea cheja cana cutuche chũ'o i'kakũna —chinasome repaña.

⁷⁴ Chitena Pedro Dioni roiũ,

—Chũ'ũpi chũ'o ũcuarepare i'kama'to Diopi cu'ache cho'oa'kũ chũ'ũre —chiiũ jachakũ,— Jã'ũre ñama'kũa'mũ chũ'u —chinasomũ. Repañ jã'aja'ñe i'katona kura chuniasomũ. ⁷⁵ Chu'ũna Pedro, repañ'te Jesús i'kasi'ere cuasaasomũ, “Chuta'a kura chu'ima'tona choteñoã jachakũ, 'Jesure ñama'kũa'mũ chũ'u', chiija'mũ mũ'u”, chii'si'ere. Jã'are cuasa Pedro repacheja pa'isi'kũ eta rũa oiche oniasomũ.

27

Pilatoji vanisõñe'te chũ'ũa'kũ chini Judío phairipã chũ'ũnana'me judío aina Jesure sa jo'kasi'ere kũamũ

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Ñatasirũmũ repaña judío phairipã chũ'ũnana'me judío aina ũcuauũko, “Pilatoji jã'ũre Jesure vanisõñe chũ'ũa'kũ chini ũcuauũni sa jo'kaũ”, chinasome. ² Cutu pi'ni Jesure v̄e Romapã chũ'ũkũni Pilatoni sa jo'kaasome repaña.

Judas jū'isi'ere kɯamɯ

³ Ūcuarɯmɯ Judas, Jesure cu'ache cho'ojanare jo'kasi'kɯ repanapi, Jesuni vanisōñe'te Pilatoji chũ'ua'kɯ chini sajuna ña repaɯ cu'ache cho'osi'e sɯma'ñe cuasaasomɯ. Jã'aja'ñe cuasa repaɯ Jesure ïsiku koosi'e kurire're treintarepare're repare're ro'isinani judío phairipãi chũ'unana'me judío ainani jo'e co'choasomɯ repaɯ. ⁴ Jo'e co'chokɯ ija'che i'kaasomɯ repaɯ:

—Jesure, cu'ache cho'omanesi'kɯni vanisō'jɯ chini jo'kakɯ cu'ache cho'osi'kɯa'mɯ chũ'u — chiniasomɯ repaɯ repanare.

Chikɯna i'kaasome repana.

—Chukɯna'te chũ'ojẽ'e peomɯ jã'a. Mɯ'u cho'osi'ea'me jã'a —chiniasome repana.

⁵ Chini koocuhejuna Judas, kurire're Dios vɯ'ena kaka su'a ũha sanisōasomɯ. Sani sũkiñɯ ɯmɯ cakapɯna mɯni pĩsime quẽo sɯo ũcuauji meñe cavɯna pĩsimeji quẽo chãni rueeu jũnisōasomɯ repaɯ.

⁶ Repaɯ jũnisōsirɯmɯ phairipãi chũ'una repare're kurire're sia sãinechi'a ija'che i'kaasome:

—Ire're kurire're vanisōjaure sa jo'kasi'e ro'i, ro'isire'rejekɯna cãjovɯ Dios vɯ'e pa'ivɯ mañacu'amɯ. Mai aipãi chũ'u jo'kasi'e jã'aja'ñe cho'оче ũsemɯ —chiniasome repana.

⁷ Chini repare're cho'ojache cutu pi'ni toto miicheja chiichejare kooasome repana, tĩipãi rani pa'ijɯ jũnisōrena tãjachejare cho'o care'va paañu chini. ⁸ Jã'ajekɯna repacheja vanisōjaure sa jo'kasi'e ro'i ro'isire're koosichejajekɯ irɯmujatɯ'ka Chiecheja ve'emɯ. ⁹ Jã'aja'ñe cho'orena aperɯmɯ Dios chũ'o kɯasi'kɯ

Jeremías kuaku tocha jo'kasi'epi ũcuarepa ti'jñesi'kuu'mu. Ija'che chiimu repa tocha jo'kasi'e:

Diopi chũ'uuna chu'u cho'osi'eja'che cho'ojũ Israelpāi chejare kooñu chini pāi'u'te jo'kasi'e ro'i ro'isinuko kurire're treintarepare're mini saasome.

¹⁰ Repare're mini sa toto miicheja chiichejare kooasome repana, chiimu.

*Pilato Jesure chu'o sēniasasi'ere kuamu
(Mr 15.2-5; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)*

¹¹ Reparumu pāi chũ'uku Pilato ũcuau ti'jñeña Jesuni sa nukorena ija'che sēniasomu: —¿Judíopāi ũcuanukore chũ'uku'u mu'u? — chiniasomu.

Chikuna Jesús,

—Ūcuau'mu chu'u —chiniasomu.

¹² Judío phairipāi chũ'unana'me judío aina, —Si'ache cu'ache cho'oku'mu iku — chiniasome repau'te. Jā'ata'ni Jesús repanare sāiñe i'kamaneasomu. ¹³ Jā'ajekuna Pilato repau'te sēniasomu.

—¿Ina mu'ure cu'ache i'kache asama'ku mu'u? —chiniasomu.

¹⁴ Jā'ata'ni Jesús jmamakarujē'e i'kamaneasomu. Repau sēeñe'te i'kamana Pilato, “¿Jeeja'iu'u iku?”, chiiu cuasaasomu.

*Pāi Jesure vanisōñe chũ'usi'ere kuamu
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)*

¹⁵ Repau Pilato ũsurumu pa'iche pascuarumu tĩ'ato chēacojñosi'kure te'eu'te etoasomu, pāi,

“Jǎ'uni etojǎ'u”, chiicojñokuni. ¹⁶ Reparumũ pǎiũ rũa cu'ache cho'osi'ku Barrabás pǎi chěavũ'ere paniasomũ, repau cho'osi'e pǎi ũcuanũko asa masicojñokũ. ¹⁷⁻¹⁸ Ũcuarumũ Pilato ija'che cuasa, “Ikũre Jesure pǎipi jainũko jovojũna ña pe'rujũ chũ'uni ra jo'kacosome”, chini pǎi jainũko chi'i pa'ichejana ija'che sēniasomũ:

—¿Neeeni etojǎ'u chiiche mũsanũkona chũ'ure? ¿Barrabani? Jǎ'apǎani, ¿Dios Raosi'ku chiicojñokuni Jesuni etoja'che chũ'u? —chiniasomũ.

¹⁹ Jǎ'aja'ñe sēniasa repau pǎi chũ'ũku ñu'isaivũ ñu'itona repau rǎjo chũ'o raoasomo repau'te. “Jǎ'ure re'okũ'te pǎiũ'te cu'ache cho'omanejǎ'u. Mũ'upi repauni chěa paakũna ñami rũa vajũchũache ñoñe'te cu'ache kǎni ñasi'koa'mo chũ'u”, chiniasomo.

²⁰ Jǎ'ata'ni judío phairipǎi chũ'unana'me judío aina pǎire rũa i'kaasome, repanapi Barraba'te etochena'me Jesure vanisõñe'te sēapũ chini. ²¹ Ũcuarumũ Pilato repanare pǎi jo'e sēniasaasomũ.

—Inare ka'chanare, ¿jauni etojǎ'u chiiche mũsanũkona chũ'ure? —chiniasomũ.

Chikũna repana,

—Barrabani etojǎ'u —chiniasome.

²² Chitena Pilato ija'che sēniasomũ:

—Jǎ'aja'ñe cho'oni, Jesure, Dios Raosi'ku chiicojñokũ'te, ¿je'se cho'oja'che chũ'u? —chiniasomũ.

Chikũna repana ũcuanũko,

—Kurususē'verona jē'jo nuko vēasōjū'u jā'ure
—chinasome.

²³ Chitena Pilato i'kaasomū.

—¿Ûquere ikū Jesús cu'ache cho'oū? —
chinasomū.

Jā'ata'ni repana jo'e űjachu'o cuiju,

—Kurususē'verona jē'jo nukojū'u jā'ure —
chinasome.

²⁴ Jā'aja'ñe i'kaju repanapi na'a rua pe'ruju
i'kajuna asa Pilato, "T'kate'ecuhamū chu'u
inare", chiiu cuasaasomū. Jā'ajekuna repana
cho'oñu chiiche'te chū'ucuheku repau chu'o
peoche'te cho'o ñoku jūjñare choara chini okore
raa'ju chini chū'uasomū repau. Oko rarena
repana ñaju'te jūjñare choaku repanare ija'che
i'kaasomū repau:

—Chu'u ikure vanisōñe chū'ucuhekujeku
chu'o peomū. Mūsanukona cho'ochē'me jā'a
—chinasomū Pilato repanare.

²⁵ Chikuna pāi űcuanuko ija'che i'kaasome:

—Jā'ure vanisōsi'e ro'i chukunana'me
chukuna jojocojñosina ro'ijanaa'me —
chinasome.

²⁶ Jā'aja'ñe i'karena asa Pilato repana chi-
iche cho'oku Barrabani etoasomū. Jesureta'ni
suī'sueche'te chū'uasomū repau. Suī'sue
pi'nirena repau neenani sōtaopāire Jesure
jo'kaasomū repau, sa kurususē'verona jē'jo
nukoa'ju chini.

²⁷ Ūcuarāmū sōtaopāipi Pilato neena repau
vū'ena sa nukoasome Jesure. Repau'te sa
nuko chekunare sōtaopāi soni rao chi'i Jesure
rūhiso'koro nukaasome repana. ²⁸ Chi'i nukaju

repaũ'te, kãña tĩ'tesõ chimaajakãare sachaa-some repaña. ²⁹ Ũcuachi'a miu tuhivũ cho'o repaũ sĩjopũna tũo vãsocho pãi chũ'ũna cãjiño repaũ ujjajũtũna ĩsiasome repaña, cãjia'kũ chini. Jã'aja'ñe cho'o repaũni pãisojũ ũcuau ti'jñeñena ro're pũũ ñũ'ijũ, ija'che i'kaasome repaña: "Ikũpi judĩopãire si'arũmũ chũ'ũkũ paaũ", chini-asome.

³⁰ Ũcuachi'a repaũni coo tutujũ vãsocho repaũ cãjiñoji tua repaũ sĩjopũna rũa vani-asome repaña. ³¹ Jã'aja'ñe cho'oju repaũ'te pãiso pi'ni, repaña sachasikãa tĩto repaũ ju'isikãare jo'e sachasome repaña. Sacha pi'ni kurususẽ'verona jẽ'jo nũkoũu chini repaũ'te sasõasome repaña.

*Jesure kurususẽ'vero jẽ'josi'ere kũamũ
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)*

³² Repacheja etua Jesure saju Simonre Cirene cheja cakure chẽa repaũ tãtavana kurususẽ'vero tũo, "Mũ'ũpi isẽ'vero kuãa sakaijũ'ũ", chiniasome repaña.

³³ Saiju Gólgota aikũtina tĩ'asinaa'me repaña. ("Gólgota" chini "Pãi sĩjopũjakũti" chiimũ.) ³⁴ Repacheja tĩ'asirũmũ Jesure uche cono rũara'ka ja'mesi'ere ũkuasinaa'me repaña. Jã'ata'ni Jesús jmamakarũ ũku ña jo'e ũkucuhesi'kuamũ.

³⁵ Repaña Jesure kurususẽ'vero jẽ'jo nũkosirũmũ sũtaopãi repaũ ju'isikãñare paaũu chini catara'karũã mami tochasira'karũãpi chejana su'asinaa'me Jesús ju'isikãña paajaũni jñaaũu chini. ³⁶ Jã'aja'ñe cho'o pi'ni Jesuni pẽ'jeũu chini ũcuachejana pũũsinaa'me

repana. ³⁷ Ūcuachi'a repaʉni cho'oju soju repaʉ'te cu'ache i'kasi'ere kʉaju, JESUA'Mʉ IKʉ. JUDIOPĀI CHŭ'UKʉ'Mʉ, chiiche chooko'ana tocha kurususē'vero chā'tirona jē'jo sʉosinaa'me repana.

³⁸ Ūcuachi'a pōse ñaasinare ka'chanare kurususē'veroāna jē'jo Jesús ʉjajūtu cakā'kona chekʉre nukosinaa'me repana. Chekʉni kā'kojūtu cakā'kona nukosinaa'me. ³⁹⁻⁴⁰ Repanare jē'jo nukosirʉmʉ repacheja caraina Jesure tea ñaju repana sījo sū'cuiju cu'ache i'kaju caraisinaa'me.

—“Dios vʉ'e ñañosōni choteumucujñana jo'e cho'o pi'nija'mʉ chʉ'ʉ”, chiisi'kʉa'mʉ mʉ'ʉ. Jā'aja'ñe i'kasi'kʉ chura mʉ'ʉpi meñe jū'iñe ũsejū'ʉ, masini. Dios Mamakʉ pani cajejū'ʉ jā'acheja kurususē'vero —chiisinaa'me repana.

⁴¹ Judío phairipāi chŭ'ʉnana'me judíopāi che'chonana'me judío aina ũcuaja'che pāisoju repaʉ'te cu'ache i'kasinaa'me.

⁴² —Chekʉnare jū'iñe ũsesi'kʉasomʉ jā'ʉ. Jā'ata'ni repaʉ'te chura ũcuajji meñe jū'iñe ũsecu'amʉ. “Israelpāi chŭ'ukʉ'mʉ ikʉ”, chiicojñosi'kʉa'mʉ repaʉ. Jā'ajekʉna ũcuachejapi cajea'kʉ. Repaʉji cajeʉna ñani, “Dios Mamakʉ'mʉ ikʉ”, chiijʉ cuasajanaa'me mai. ⁴³ “Dios chʉ'ʉre Ūcuʉni cuasakʉna cho'okaija'mʉ”, chiisi'kʉa'mʉ repaʉ. Ūcuachi'a, “Dios Mamakʉ'mʉ chʉ'ʉ”, chiisi'kʉa'mʉ. Jā'ajekʉna chura Pʉka'kʉ Diopi cho'okaʉ repaʉ'te, Repaʉji ũsera chini —chiisinaa'me repana.

44 Repauna'me kurususē'veroã jē'jo
nəkocojñosina ũcuachi'a ja'me cu'ache
i'kasinaa'me Jesure.

Jesús jũ'isi'ere kuamũ

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Reparũmũ nakarepau su'itona ũsuũ
miañe ta'pisõuna cheja si'acheja trejatũ'ka
chija'isi'kuamũ. 46 Jã'aja'ñe cho'otona Jesús
ujachũ'opi ija'che i'kakũ cuisikũamũ:

—*Elí, Elí, ¿lema sabactani?* —chiisi'kuamũ.
(Ija'che chiimũ jã'a, "Dios, chũ'ure Paakũ, Dios,
chũ'ure Paakũ, ¿je'se pa'ina mũ'ũ chũ'ure
jo'kasõkũ?" chiimũ.)

47 Jã'aja'ñe i'kauna asa repacheja pa'ina te'ena
ija'che i'kasinaa'me:

—Aperũmũ pa'isi'kũni Elíani soicosomũ jã'ũ —
chiisinaa'me.

48 Ũcuarũmũ repanare ja'me pa'ikũ te'eũ
vũ'vũ sani chũisũovũ mini uche cono ruara'kana
chũũ vãsochona quẽo sũo Jesuni muosi'kuamũ
chũ'chũ ũkua'kũ chini. 49 Jã'ata'ni chekũna
ija'che i'kasinaa'me:

—Cho'omanejũ'ũ. Elíapi rani repau'te jũ'iñe
ũseche'te ñañũ. Raimanejacosomũ repau —
chiisinaa'me repana.

50 Jã'aja'ñe i'katona Jesús jo'e rua cuicuha
jũnisõsi'kuamũ. 51 Repau Jesús jũ'itona Dios
vũ'e sa'navũ caruupũ kakasa'aro rueekãa
ũcuate'ekãapi joorepapoji umũpi vũ'evũna
che're cajeasomũ. Ũcuachi'a cheja si'acheja
pi'rũkũna catapũã jonisõasomũ. 52 Ũcuachi'a
jũ'isinare tãsicojñã ta'pisipũã cata ũcuate'epũã

vataasomu. Jā'aja'ñe cho'oona vajurumu Diore cuasasiva'na jainuko Ũcuauji vasouna vajurani repanare tāsichejñapi etaasome. ⁵³ Jesús jūnisō tācojñosi'ku vajuraisirumuna Jerusalén vū'ejoopona satena pāi rua jainuko ñaasome repanare.

⁵⁴ Ũcuarumu sōtaopāi cienrepanare chū'uku sōtao Jesure pē'jekainana'me cheja pi'ruche'te ñaju reparumu cho'oche peore ña, kukusō ija'che i'kasinaa'me:

—Dios Mamarepaku pa'icosomu jā'u —
chiisinaa'me.

⁵⁵ Jā'a cho'oto Galilea chejapi ja'me raiju Jesure kuirasiva'na romiva'na so'opi nukaju ñaju pa'isinaa'me repau'te cho'oche. ⁵⁶ María Magdalenaamo, María Santiagona'me José puka'koa'mo, Zebedeo mamachīi puka'koa'mo, chekuna romina'me pa'isinaa'me.

Jesure tāsi'ere kumamu

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷⁻⁵⁸ Na'isōsirumuna José kuriu Arimatea vū'ejoopo cakupi rani pa'iu Jesure cuasaku jovosi'ku rani tī'a, Jesuni jū'isi'kuni sa tāra chini sani Pilatoni sēniasomu. Sēkuna Pilato repauni īsia'ju chini chū'uasomu. ⁵⁹⁻⁶⁰ Repau'te sēni īsiuna sábanakāa menojē'e peokāapi rea aikūti caripana repau mamarepa cho'osicojena sa cuaa ūhaasomu. Repacoje kakacheja catapu rua ujarupi ūha ta'pisō sanisōasomu repau. ⁶¹ Jā'ata'ni María Magdalenana'me cheko María repacoje ti'jñeñe'te ñu'iju ñaju paniasome.

Jesure tāsicoje pē'jekaijanare jo'kasi'ere kuamũ

⁶² Jo'e apeñatato p̄aumucusena judío phairipāi chũ'ʌnana'me fariseopāi Pilato pa'iv̄'ena sani chi'i ija'che i'kaasome repaũ'te:

⁶³ —Chuk̄na'te paak̄, repaũ joreũ chuta'a vajurũmũ i'kasi'e churana cuasame chuk̄na. Ija'che i'kasi'kua'mũ repaũ: “Chũ'upi chuenisōni choteumucujña pa'isirũmũna jo'e vajurajia'mũ”, chiisi'kua'mũ. ⁶⁴ Jã'ajek̄na mũ'upi repaũ'te tāsicoje pē'jejanare choteumucujña chũ'ũ jo'kato na'a re'omũ. Jã'aja'ñe cho'oma'to chekurũmũ repaũ neena ñamina rani repaũ'te ñaa sa jorejũ, “Vajuranicuhasi'kua'mũ repaũ”, chiiijũ pāire kuajanaa'me. Aperũmũ ũcuapani jorejũna pāi jainũko jachama'ñe, “Jesús Dios Raosi'kua'mũ”, chiiijũ cuasasinaa'me. Jã'ajek̄na irũmũna repanapi jã'aja'ñe cho'o jorejũ i'kajũna pāipi na'a jainũko jachama'ñe cuasato na'a r̄ua cu'aja'mũ —chiniasome repana.

⁶⁵ Chitena Pilato i'kaasomũ.

—Jau. Repaũ paasina repaũ'te ñaamanea'jũ chini peore cho'ore'ochetũ'ka cho'oju inare sōtaopāi repacoje pē'jejanare sa repana cho'ojache masi i'ka jo'kajũ'ũ pē'jea'jũ —chiniasomũ.

⁶⁶ Chik̄na sani Jesure tāsicoje ta'pisi'pũ catapu cha'opi je'na s̄uoasome, pāipi vataru ña masiñu chini. Jã'aja'ñe cho'o pi'ni repacoje pē'jekaijanare sōtaopāi ũcuachejana jo'kaasome repana.

Jesús vajuraisi'ere kuamũ
(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

28

¹ Repana judíopāi p̄aumucuse carakuna María Magdalenana'me cheko María romi-corum̄ apeñatatona Jesure ũhasicojere ñañu chini saniasome. ² Repana sani tĩ'asirum̄ teana cheja r̄a pi'ruasom̄ c̄naum̄ Diore ja'me pa'ik̄ji ángelpi ũcuachejana cajekuna. Cajé Jesure tāsicoje sani tĩ'a repacoje ta'pisi'p̄u catap̄u kuño ũha ũcuap̄u sē'sev̄'te p̄u ñuniasom̄ repā. ³ Repā ángel oko fe'neñeja'ñe ko'sija'iu ñoasom̄. Repā ju'ik̄ña pojak̄ña paniasom̄. ⁴ Jã'aja'ñe ju'ik̄ni ña repacoje p̄'jesina sōtaop̄i k̄k̄cajējani kurukuruj̄ j̄nisōñena ũniasome. ⁵ Jã'ata'ni ángel repanare romi ija'che i'kaasom̄:

—Vaj̄ch̄manej̄'ũ. M̄san̄kona Jesure ku'eche masim̄ ch̄'ũ. Kurususē'verona j̄'jo n̄ko vēasōsi'k̄ni ku'eme m̄san̄kona. ⁶ Icheja peom̄ repā. Vaj̄ranicuhasi'k̄ua'm̄, repā chuta'a j̄'imarum̄ cho'ora chiisi'e. Repā'te ũhasicheja rani ñaj̄'ũ. ⁷ Kaka ña pi'ni teana sani repā neenare ija'che kuaj̄'ũ: “Jesús vaj̄ranicuhasi'k̄ua'm̄. M̄san̄konare na'a charo Galilea chejana saija'm̄ repā. ũcuachejana sani repā'te ñajanaa'me m̄san̄kona”, chiij̄'ũ repanare. M̄san̄kona j̄'are k̄ara chini raisi'k̄ua'm̄ ch̄'ũ — chiniasom̄ ángel repanare.

⁸ ũcuarum̄ romiva'na jã'aja'ñe i'kāna asa k̄k̄sōsiva'nata'ni ũcuacojepi cu'arepa eta po-joj̄ v̄'v̄asome, Jesús neenani ch̄'ore k̄añu chini. ⁹ V̄'v̄j̄na peosichejapi Jesús repanare

ti'jñeñe rani nukaku ija'che i'kaasomu:

—Re'oja'che pa'ijũ'u musanukona — chiniasomu. Chikuna repau cū'ana sū'ka pojoasome repana. ¹⁰ Jã'aja'ñe cho'ojuna Jesús repanare ija'che i'kaasomu:— Vajuchumanejũ'u musanukona. Sani chũ'u neenare ija'che kuajũ'u: “Jesús musanukonare, ‘Galilea chejana saijũ'u; ũcuachejana chũ're ñajanaa'me’, chiisi'kua'mu”, chiijũ'u repanare —chiniasomu repau.

Sōtaopāi kuasi'ere kumũ

¹¹ Repana asasi'ere kuañu chini romiva'na chuta'a saitona sōtaopāi Jesure tāsicoje pē'jesina chekuna te'ena vñ'ejoopona charo sani ũ'a repacheja cho'osi'e peore judío phairipāi chũ'unani kuaasome. ¹²⁻¹³ Kuarena asa repana judío phairipāi chũ'una judío ainana'me chi'i repana cho'ojache cutu pi'ni sōtaopāire ija'che i'kaju kuri rua ĩsiasome:

—Pāi ũcuanukore ija'che kuajũ'u: “Chukuna kãnisōsirumuna Jesure repau neena ñamina rani ñaa sasōsinaa'me”, chiijũ'u. ¹⁴ Musanukonapi jã'aja'ñe kuarena asani chekumũ maire chũ'uku pe'ruja'mu musanukonare. Jã'ata'ni chukunapi i'kajuna cu'ache cho'oche chũ'umaneja'mu repau musanukonare —chiniasome.

¹⁵ Chitena sōtaopāi kuri koo sani repana chũ'usi'e cho'oasome. Jã'aja'ñe cho'osi'ejekuna judiōpāi irumajatũ'ka repana kuasi'e, “Ūcuarepaa'me jã'a”, chini cuasaju chekunare ũcuare kume.

*Jesús repaꝝ neenare chũ'u jo'kasi'ere kꝝamꝝ
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)*

¹⁶ Ũcuarꝝmꝝ chꝝkꝝna Jesús neena oncerepana Galilea chejana sani aikũtina mꝝisinaa'me, Jesús chꝝkꝝna'te saiĩũ'u chiisikũtina. ¹⁷ Sani mꝝni Jesure ña pojojꝝ ro're pꝝusinaa'me chꝝkꝝna. Chekꝝna te'ena jachajꝝ, “Jesuma'mꝝ ikꝝ”, chiijꝝ cuasasinaa'me. ¹⁸ Jã'aja'ñe cuasajꝝna Jesús repanare kueñe sani ija'che i'kasi'kꝝa'mꝝ:

—Dios chꝝ'ure cꝝnaꝝmꝝ pa'inana'me cheja pa'inare peore chũ'uñe jo'kasi'kꝝa'mꝝ. ¹⁹ Jã'ajekꝝna sani ku'ijꝝ pãire si'achejña pa'inani Dios chꝝ'ore chꝝ'vajꝝ pa'ijũ'u, repanapi asa chẽa chꝝ'uni cuasajꝝ chꝝ'u neena paarpꝝ chini. Mꝝsanꝝkꝝna chꝝ'vachꝝ'o asa chẽa chꝝ'ure cuasanare okoro'vejꝝ pa'ijũ'u, Ja'kꝝna'me chꝝ'u Repaꝝ Mamakꝝna'me Repaꝝ Rekocho repanare paacheji ñoa'kꝝ. ²⁰ Ũcuachi'a chꝝ'u mꝝsanꝝkonare chũ'usi'e peore che'chojũ'u repanare, jachama'ñe cho'oꝝ paarpꝝ. Chꝝ'u mꝝsanꝝkonare cheja si'asõñetꝝ'ka si'arꝝmꝝ ja'me pa'ija'mꝝ —chiisi'kꝝa'mꝝ repaꝝ. Re'omꝝ.

clxxxiii

Dios Chu'o Kuaphuro
Koreguaje: Dios Chu'o Kuaphuro New Testament
copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Koreguaje

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
87a345ac-83c6-51ad-8750-17a703f38bcc